

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Аналіз формування та використання резервів СК «INGO»

Виконав: студент 2 курсу групи 8.0720-з
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування, освітня програма фінанси і кредит
спеціалізації Корпоративні фінанси

М.В. Компанієць

Керівник к.ф.-м.н., доцент Кисільова І.Ю.

Рецензент к.е.н., професор Кущик А.П.

Запоріжжя – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Освітній рівень магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Корпоративні фінанси

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

« ____ » _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Компанійцю Максиму Вікторовичу

1. Тема роботи: «Аналіз формування та використання резервів СК «INGO»

керівник роботи: Кисільова Інна Юріївна, к.ф.-м.н., доцент
затверджені наказом ЗНУ від 30 червня 2021 р. № 967-с.

2. Строк подання студентом роботи: 16 листопада 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності СК «INGO», Державної служби статистики України, Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність, та фактори, які впливають на процеси формування та використання страхових резервів, визначити основні принципи та методи управління страховими резервами; провести оцінку фінансового стану СК «INGO»; провести аналіз стану та використання страхових резервів СК «INGO»; розробити модель управління використанням страхових резервів та визначити оптимальний інвестиційний портфель.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 9 рис., 16 табл. і 9 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Кисільова І.Ю., доцент	5.07.2021 р.	5.07.2021 р.
2	Кисільова І.Ю., доцент	12.09.2021 р.	12.09.2021 р.
3	Кисільова І.Ю., доцент	03.10.2021 р.	03.10.2021 р.

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2021 р. – 30.07.2021 р.	виконано
2.	Виконання вступу	1.08.2021 р. – 08.08.2021 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2021 р. – 12.09.2021 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2021 р. – 1.10.2021 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	2.10.2021 р. – 16.10.2021 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	17.10.2021 р. – 1.11.2021 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	1.11.2021 р. – 15.12.2021 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	16.12.2021 р.	виконано

Студент _____ М. В. Компанієць
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ І.Ю. Кисільова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.Ю. Кисільова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 116 с., 9 рис., 16 табл., 80 джерел, 4 додатки

Об'єктом дослідження є процеси формування та управління страховими резервами.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад та прикладних проблем, пов'язаних із формуванням та розміщенням страхових резервів.

Метою роботи є подальший розвиток теоретичних положень та удосконалення методичних і практичних рекомендацій щодо оцінки фінансової стійкості та платоспроможності страхової організації.

Завдання: 1) аналіз літературних даних щодо питань формування та управління страховими резервами; 2) оцінка фінансового стану страхової організації СК «INGO»; 3) побудова оптимального портфеля розміщення страхових резервів.

Методи досліджень: діалектичний метод пізнання, системний, комплексний та структурно-функціональний підхід, кількісний аналіз, методи дедукції та індукції, аналізу та синтезу, метод математичного моделювання.

Одержані результати та їх новизна: 1) отримано математичну модель оптимального інвестиційного портфеля; 2) розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності управління страховими резервами.

Практичне значення одержаних результатів. Пропозиції щодо формування та ефективного управління страховими резервами можуть бути використані в діяльності страхових організацій.

СТРАХОВІ РЕЗЕРВИ, УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РЕЗЕРВАМИ, ФОРМУВАННЯ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ, СТРУКТУРА СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ, ПОКАЗНИКИ ДОСТАТНОСТІ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ

SUMMARY

Qualifying work: 116 p., 9 fig., 16 tab., 4 annex, 80 references.

The object of study is process of financial security ensuring of the insurance company JSC IC «INGO».

The purpose of qualification work is to develop theoretical, methodological and organizational provisions and practical recommendations for the improvement and systematization of the tools of the insurance reserves formation and use.

Tasks: 1) to determine the content of the insurance reserves and to define their main characteristics and features; 2) to evaluate the financial condition of JSC IC «INGO»; 3) to evaluate the dynamics and structure of insurance reserves of JSC IC «INGO»; 4) to calculate the indicators of sufficiency of insurance reserves; 5) to compose the mathematical model of insurance reserves optimization; 6) to elaborate recommendations of insurance reserves management and investment activity of insurance company improvement.

Methods of research: a systematic approach to the study of economic events and processes. During research performance scientific methods of cognition were used: methods of induction and deduction, terminological analysis and comparison, calculation methods, theoretical generalization; cause-effect relationship methods, abstract-logical method and method of mathematical modelling.

The results obtained and their novelty: the mathematical model of insurance reserves of JSC IC «INGO» optimization has been obtained; practical recommendations of increasing the efficiency of insurance reserves management have been elaborated.

The results of research are aimed at estimation and improving the insurance reserves management system and investment activity of JSC IC «INGO» and can be implemented in practice of the other insurance companies.

The proposed recommendations of organization and improvement of financial security management system of JSC IC «INGO» are of practical importance.

The results of the study can be applied by the heads of the financial divisions of insurance companies for the development of tactical and strategic decisions that allows to yield financial security of insurance company, and to perform the quick analysis of the financial state of insurance company.

INSURANCE RESERVES, INSURANCE RESERVES MANAGEMENT,
INSURANCE RESERVES FORMATION, INSURANCE RESERVES STRUCTURE,
INSURANCE RESERVE SUFFICIENCY RATIOS

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ.....	9
1.1 Страхові резерви та порядок їх формування.....	9
1.2 Управління страховими резервами: сутність та принципи	19
1.3 Місце і роль страхових резервів в інвестиційному процесі.....	27
2 ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ СК «INGO».....	38
2.1 Організаційно-економічна характеристика СК «INGO».....	38
2.2 Аналіз структури та динаміки страхових резервів СК «INGO».....	65
2.3 Побудова математичної моделі управління страховими резервами СК «INGO»	81
3 ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РЕЗЕРВАМИ	90
3.1 Проблеми та перспективи інвестиційної діяльності страховиків в сучасних умовах.....	90
3.2 Вдосконалення підходів до розрахунку розміру страхових резервів АТ СК «INGO»	96
ВИСНОВКИ	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	109
ДОДАТКИ	117

ВСТУП

В умовах ринкової трансформації економіки страхування посідає особливе місце, забезпечуючи соціально-економічну стабільність і безпеку

суспільства, розвиток підприємництва, ефективний захист майнових інтересів громадян від різноманітних ризиків.

Страхові компанії відіграють важливу роль в економічних перетвореннях в Україні. Накопичення значних фінансових ресурсів у страховиків для підтримання на належному рівні фінансового забезпечення страхових зобов'язань викликає необхідність управляти рухом цих ресурсів. Специфіка управління страховими резервами пов'язана з ризиковим характером діяльності, імовірностним характером настання страхових подій, і як наслідок, невизначеним розміром страхового відшкодування.

Управління страховими резервами дозволяє своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища та внутрішнього стану страховика, а також забезпечити формування збалансованого страхового портфеля як основи стабільного фінансового положення страхової компанії.

Проте зміни економічних умов породжують нові проблеми, від вирішення яких залежить стабільність та дієвість страхового ринку. При цьому особливу увагу необхідно приділити питанням ефективного управління страховими резервами страховиків. Однак недостатньо розробленими є питання формування фінансових ресурсів страховиків в умовах становлення та розвитку ринкової економіки. Наукового обґрунтування потребує методичне забезпечення оптимізації структури страхових резервів з огляду на прибутковість страхової діяльності тощо. Слід зазначити, що вирішення цих проблем має комплексний характер, що забезпечує дієвість управлінських заходів, підвищує платоспроможність та ефективність захисту майнових інтересів страхувальників.

Об'єктом дослідження є процеси формування та управління страховими резервами страхової організації.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад та прикладних проблем, пов'язаних із формуванням та використанням страхових резервів.

Метою роботи є розвиток теоретичних положень та удосконалення методичних і практичних рекомендацій щодо формування та використання страхових резервів.

Для досягнення мети визначено такі завдання:

- провести аналіз літературних даних щодо питань формування та управління страховими резервами;
- проаналізувати основні показники діяльності СК «INGO»;
- здійснити оцінку фінансового стану страхової організації СК «INGO»;
- проаналізувати динаміку та структуру страхових резервів СК «INGO» ;
- обчислити та проаналізувати показники достатності страхових резервів СК «INGO»;
- здійснити оцінку розміщення коштів страхових резервів СК «INGO»;
- побудувати оптимальний портфель розміщення страхових резервів СК «INGO»;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення методик розрахунку страхових резервів;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення управління страховими резервами компанії.

Методи досліджень: діалектичний метод пізнання, системний, комплексний та структурно-функціональний підхід, кількісний аналіз, методи дедукції та індукції, аналізу та синтезу, метод математичного моделювання.

Інформаційну базу дослідження складають дані звітності та інформаційні матеріали страхової організації СК «INGO», а також монографічні дослідження та статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

Наукова новизна отриманих результатів визначається такими основними положеннями:

1) отримано математичну модель оптимального інвестиційного портфеля страхової організації СК «INGO»;

2) розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності управління страховими резервами.

Практичне значення мають такі розробки: пропозиції щодо формування та ефективного управління страховими резервами; модель управління страховими резервами.

По результатам дослідження опубліковано

1. Тези доповіді на конференції:

Компанієць М.В., Кисільова І.Ю. Методи розрахунку резерва незароблених премій (РНП). Матеріали науково-практичної конференції «Новий погляд на реформування економіки та управління» (м. Хмельницький, 18-19 червня 2021 р.) С. 66–69.

2. Статтю в науковій пресі:

Компанієць М.В., Кисільова І.Ю. Особливості формування та оцінки страхових резервів. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Випуск 3 (26). URL : <http://rev.kpu.zp.ua/vypusk-3-26>.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ

1.1 Страхові резерви та порядок їх формування

Закон України «Про страхування» [1] визначає страхові резерви як «грошові кошти, що утворюються страховиками з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування (перестраховування)».

Зазначимо, що проведення страхування зумовлює зворотність страхового циклу, оскільки спочатку потребує внесення страхової премії, а потім, через деякий час, надання страхової послуги у вигляді виплати страхового відшкодування. Моменти надходження страхових премій і виплати страхового відшкодування, як правило, не збігаються, і це дає змогу страховику акумулювати значні кошти у вигляді страхових резервів. Розмір цих резервів на будь-який момент має бути достатнім для виконання страхових умов договору страхування.

Питанням дослідження процесів формування і використання страхових резервів присвячено роботи як вітчизняних науковців Самошкіної І.Д. [2] Балицької М.В. [3] Базилевича В.Д. [4], Осадця С.С. [5], Гаманкової О.О. [6], Плиси В.Й. [7], О.С. Рабія [8,9], Сидорчука А. [10] так і зарубіжних вчених Bryant J. [11], Beard R. E. [12], Beaver W. H. [13], Norberg R. [14], Théron P.-E. [15], Abbott W. M., Clarke T. G., Hey G. B., [16] та інших.

В загальному випадку структуру страхових резервів можна представити у вигляді схеми (рис.1.1) [17].

Методика розрахунку страхових резервів визначається залежно від виду та строку дії договору страхування. Страхові резерви в обсягах, що не перевищують технічних резервів, утворюються у тих валютах, у яких страховики несуть відповідальність за страховими зобов'язаннями.

Рисунок 1.1 – Система страхових резервів страховика

Страхові резерви поділяються відповідно до чинного законодавства України на такі види [1]:

1. Технічні резерви – показник, який виражає грошову оцінку обов'язків страховика за страховими зобов'язаннями, і одночасно – сума коштів, що є гарантією виконання зобов'язань перед страхувальником з огляду на наявні у портфелі страховика договори страхування. Технічні резерви характеризують загальний обсяг відповідальності за діючими договорами страхування. Законодавством України передбачено формування таких технічних резервів за видами страхування, як зазначається в [3] :

– резерв незароблених премій включає в себе частки від сум надходжень страхових платежів, що відповідають страховим ризикам, які не минули на звітну дату;

– резерв збитків – зарезервовані несплачені суми страхового відшкодування за відомими вимогами страхувальників, з яких не прийнято рішення щодо виплати або відмови у виплаті страхового відшкодування.

Обсяг технічних резервів має бути достатній для покриття відшкодування всіх збитків за діючими договорами страхування, навіть у випадках припинення надходження премій договорами. Технічні резерви формуються окремо за кожним видом страхування відповідно до правил формування та розміщення страхових резервів. В Україні законодавством також дозволено страховикам приймати рішення про запровадження з початку календарного року згідно з встановленою методикою формування і ведення обліку таких технічних резервів: резерв незароблених премій; резерв заявлених, але не виплачених збитків; резерв збитків, які виявлені але не заявлені; резерв катастроф; резерв коливань збитковості. Систему технічних резервів ілюструє рис. 1.2 [3].

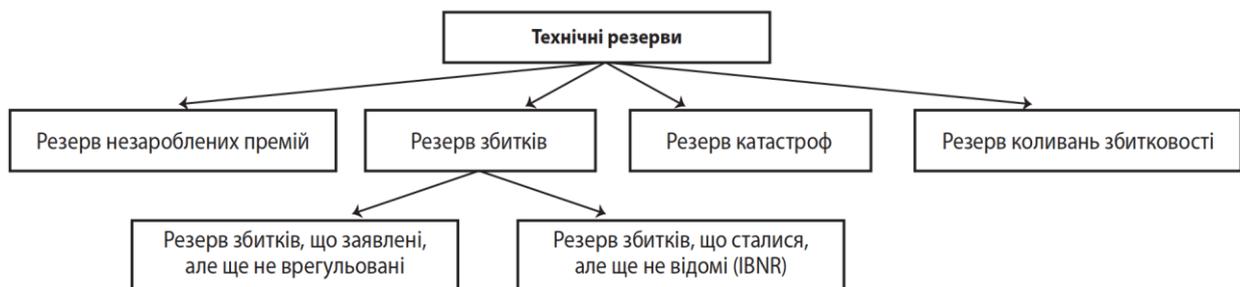

Рисунок 1.2 – Система технічних резервів страховика

Законодавство визначає резерви премій як резерв незароблених премій; додатковий резерв ризиків, що не минули [3].

Резерв незароблених премій складається з частини страхових премій, які надійшли за договорами страхування, що укладені у звітному періоді, але стосується терміну дії договору страхування, що припадає на наступний звітний період.

Отже, резерв незароблених премій за своїм змістом є не резервом, а статтею розмежування обліку отриманих страхових премій між суміжними звітними періодами. Це обумовлено тим, що страхові премії, як правило,

сплачуються наперед – авансом за весь термін дії договору страхування, який не завжди збігається зі звітним періодом. Резерв незаробленої премії – це страховий резерв, призначений для виплат страхового відшкодування в майбутньому. Отже, він являє собою витрати майбутніх періодів [17].

Для визначення справжнього розміру резерву незаробленої премії існують різні методи. Як зазначають практики [3], при виборі методики розрахунку резерву незаробленої премії необхідно враховувати вид страхування, термін дії договору страхування, рівень збалансованості страхового портфеля, рівномірність розподілу ризику та періодичність сплати премій за укладеними договорами страхування.

Відповідно до Закону України «Про страхування» [1] страховики використовують єдиний спрощений метод розрахунку резерву незароблених премій – метод плаваючих кварталів, а саме: сума надходження страхових платежів в першому кварталі множиться на одну четверту, в другому – на одну другу, в останньому кварталі розрахункового періоду – на три четвертих, одержані добутки додаються. У практиці страхування компанії використовують кілька методів визначення розміру частини страхової премії, яка не є заробленою – резерву незаробленої премії [18-20]:

- метод $1/365$ (метод «pro rata temporis»);
- методи $1/4$; $1/8$; $1/12$; $1/24$ («паушальні» методи);
- методи 40 %; 36 %.

При застосуванні методу «pro rata temporis» розрахунок незаробленої премії виконується за кожним договором страхування окремо. Незароблена страхова премія за i -м договором страхування визначається як добуток страхової премії та частки від ділення строку дії договору страхування, який ще не закінчився (у днях) до всього строку дії договору страхування (у днях) [18].

Зазначається [18], що на підставі визначеної величини незаробленої премії за кожним договором страхування обчислюється сумарна величина резерву. Перевага цього методу в тому, що він дає змогу страховику на будь-яку дату визначати розмір резерву незароблених премій.

Метод $1/365$ є найбільш точним, проте він дуже трудомісткий. Зазначено [18], що його використання потребує чіткої організації роботи страховика. Необхідне своєчасне відображення: надходження страхової премії по кожному договору страхування; дати укладення договору страхування; дати, коли договір страхування набирає чинності; дати його закінчення; строку дії договору страхування. У випадках, коли у страховиків існує великий страховий портфель, опрацювання даних без використання сучасних технічних засобів потребує багато часу й зусиль. Для швидкого обліку та опрацювання даних необхідно застосовувати інформаційні системи.

Принцип методу $1/24$ полягає ось у чому: за всіма договорами страхування, що укладаються впродовж місяця терміном на один рік, припускається, що страхова премія надходить в середині місяця. Отже, на кінець місяця заробленою страховою премією вважається половина страхової премії певного місяця або $1/24$, а розмір резерву становить відповідно $23/24$ страхової премії. Наприкінці наступного місяця дії договору страхування, укладеного в попередньому місяці, вважається, що договір діє половину попереднього місяця і повний місяць, наприкінці якого здійснюється розрахунок резерву незароблених премій. Тому страхова премія є заробленою і дорівнює половині розміру належної страхової премії попереднього місяця і належної страхової премії місяця, наприкінці якого здійснюється розрахунок резерву, як зазначено в роботі [18]. Отже, зароблена страхова премія становить $3/24$ ($1/24 + 2/24$), а резерв незароблених премій – $21/24$ ($24/24 - 3/24$) страхової премії.

При використанні методу $1/8$ з огляду на організацію роботи страховика припускають, що договори страхування, строк дії яких рік, укладені впродовж одного кварталу і набирають чинності у середині кварталу.

Страховики застосовують іноді приблизні методи розрахунку незаробленої премії – метод 40 %; 36 %, які ґрунтуються на тому, що дата укладення договору страхування не має конкретного значення і вважається, що всі договори страхування укладені у середині року, тобто 1 липня. Отже, резерв незароблених премій на кінець року має відповідати половині нетто-премії.

Водночас для спрощення розрахунків виконується на основі не нетто-, а бруто-премії [20].

Проте, слід прийняти до уваги витрати на ведення справи, і тому половина бруто-ставки дорівнює 40 %; 36 %. Зазначається [21], що метод 40 %; 36 % доцільно використовувати тоді, коли страховик здійснює масові види страхування на основі уніфікованих договорів, тобто коли договори страхування укладені на один строк, страхові премії надходять рівномірно, а компанія має надійний страховий портфель.

Резерв ризиків, які ще не минули, формується як додаток до резерву незароблених премій, щоб компенсувати можливість зниження тарифу.

Як визначає Стожок Л.Г. [20], резерв катастроф формується з метою забезпечення страхових виплат у разі настання природних катастроф або значних промислових аварій, у результаті яких буде завдано збитків численним страховим об'єктам і коли постає потреба здійснювати виплати страхового відшкодування в сумах, що значно перевищують середні розміри збитків, які взято до уваги при розрахунку страхових тарифів. Цей резерв формується з урахуванням можливості великомасштабних аварій, від яких одночасно постраждає багато страхових об'єктів, і виявиться брак страхових резервів, сформованих з огляду на рівномірне настання випадків. Резерв катастроф особливо необхідний при страхуванні ризиків стихійних лих, а також при формуванні страхового портфеля на території підвищеної небезпеки. Відрахування до резерву катастроф мають надходити впродовж тривалого періоду і формуватися страховиками в разі, якщо діючими договорами страхування передбачена відповідальність при настанні такого роду подій.

Резерв коливань збитковості дозволяє страховикам компенсувати перевищення своїх витрат, що пов'язані з відшкодуванням збитків, у випадках, коли фактична збитковість страхової суми за видом страхування на звітний період перевищує очікуваний рівень збитковості, який узятो за основу при розрахунку тарифної ставки за цим видом страхування. У роки успішної діяльності страховика цей резерв поповнюється за рахунок отриманих у

результаті страхової діяльності надлишків, у збиткові з нього вилучаються кошти для покриття збитків, що пов'язані зі здійсненням страхових операцій.

Що ж до резерву збитків, то фіксуються суми виплат, які передбачаються за страховими випадками, що настануть до закінчення фінансового року.

Зазначається [22], що підставою для формування резерву збитків є забезпечення можливості відшкодувати збитки в майбутньому періоді за страховими випадками. У практиці страхової справи збитки за застрахованими ризиками сплачуються страховиком не відразу, а через деякий час.

Так, як визначає Бігдаш В. [22], визначення резерву збитку можна поділити на кілька етапів:

Перший етап – настання страхового випадку: страховик не отримав повідомлення про його настання і розмір збитку не визначений.

На другому етапі страховик на підставі заяви страхувальника про випадок, який настав, у журналі реєстрації збитків фіксує страхову суму за даним договором страхування.

Наступний етап – визначення фактичної суми збитку.

На останньому етапі відбувається розрахунок зі страхувальником за збитками, що заявлені. Отже, резерв збитків поділяється на резерв збитків, що сталися, але ще не відомі; резерв збитків, що заявлені, але ще не врегульовані.

Резерв збитків, що заявлені [23], але ще не врегульовані, формується для забезпечення зобов'язань, які пов'язані з урегулюванням збитків за страховими випадками, про настання яких в обумовленому порядку було заявлено страховикові. При цьому резерв є сумою таких елементів:

- невизначених збитків, які розраховуються в розмірі 5 % від сум надходжень страхових премій;

- заявлених, але ще не врегульованих збитків (збитків, за якими ще не складений розрахунок страхового відшкодування);

- урегульованих, але ще не сплачених збитків (збитків, які заявлені страхувальником і зафіксовані в регістрах обліку страховиком та за якими

складений розрахунок страхового відшкодування, але відшкодування не сплачене);

Величина резерву збитків, що заявлені, але ще не врегульовані, визначається за кожною неврегульованою заявою від страхувальника. Якщо збиток заявлений, але розмір збитку не встановлений, для розрахунку береться максимально можлива величина збитку, яка не перевищує страхової суми.

Резерв збитків, що сталися, але ще не відомі, формується у зв'язку з випадками, які сталися, але про факт настання яких страховиківі не було повідомлено на звітну дату і зобов'язання за якими будуть виконані в наступному звітному періоді.

Зауважимо, що достатнього розміру резерву збитків (на відміну від резерву премій), на практиці домогтися неможливо. Важко оцінити майбутні збитки навіть за збитками, що заявлені, а тим більше за збитками, які сталися, але ще не відомі. Проте є види страхування, за якими можна точно оцінити розмір збитків. Наприклад, страхування майна, авто-каско. Але існують і такі види страхування, як страхування цивільної відповідальності, відповідальності роботодавця, що їх зарубіжні страховики називають «страхування з довгим хвостом» [23]. Така назва пояснюється тим, що врегулювання збитків може тривати довго після закінчення договору страхування. Наслідок нещасного випадку або захворювання може виявитися через деякий час. Судовий розгляд може розтягтися на кілька місяців. Нерідко бувають обставини, коли страховики сплачують збитки десятирічної давності.

Для розрахунку розміру резерву збитків, що сталися, але ще не відомі, існують різноманітні методи. За ступенем складності вони варіюються від вельми складних до найпростіших. Кожний метод обирається залежно від виду страхування, кількості показників і наявності відповідних даних [24].

Слід зазначити, що останнім часом все ширше застосовуються альтернативні методи розрахунку страхових резервів, які враховують різноманітні фактори, зокрема інфляцію, і уточнюють існуючі методи [21].

Отже, порядок визначення розміру технічних резервів, який застосовують українські страховики, недостатньо відбиває обсяг відповідальності страховика за діючими на момент оцінки договорами страхування. Це може призвести до зниження надійності страхових операцій, платоспроможності страховика. Призначення кожного виду технічних резервів різне. Спільним є те, що впродовж певного часу в період дії договору страхування вони являють собою кошти страхувальників, а не страховиків, і призначені для виплати страхових відшкодувань за договорами страхування, які не минули на звітну дату.

2. Резерв з страхування життя поділяють на:

- резерв довгострокових зобов'язань (математичні резерви);
- резерв належних виплат страхових сум.

Величина резервів довгострокових зобов'язань обчислюється актуарно, окремо за кожним договором за методикою формування резервів зі страхування життя, передбаченою Законом України «Про страхування» [1]. Кошти резервів зі страхування життя не є власністю страховика і мають бути відокремлені від іншого його майна, тобто обліковуватись на окремому балансі.

Чинним законодавством [1] може визначатись окремий перелік резервів по медичному страхуванню, страхуванню цивільної відповідальності оператора за ядерну шкоду, а також порядок їх формування. Кабінет Міністрів України може змінювати перелік страхових резервів та порядок їх розрахунку.

Розміщення страхових резервів страховик проводить з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності і диверсифікованості, що відповідають вимозі управління активами [22-26].

При оцінюванні фінансового стану страховика та його надійності, розміру статутного фонду і резервів, вільних від зобов'язань, правильно розрахованої тарифної ставки та збалансованого страхового портфеля важливе місце має надаватися достатності страхових резервів. Останнє зумовлюється складом таких резервів і застосуванням тих чи інших методів їх обчислення.

1.2 Управління страховими резервами: сутність та принципи

Характер страхового бізнесу вимагає створення технічних резервів, інвестування в активи та їх утримання для покриття цих технічних резервів та межі платоспроможності. Для того, щоб забезпечити виконання страховиком його страхових зобов'язань перед власниками полісів, такі активи повинні управлятися в надійний спосіб з урахуванням профілю зобов'язань компанії і, навіть, з урахуванням повної характеристики співвідношення ризиків і доходів. Повна характеристика співвідношення ризиків і доходів має забезпечуватися в результаті інтегрованого погляду на продукт та на політику андеррайтингу, політику перестраховування, інвестування та підтримки рівня платоспроможності. Профіль зобов'язань компанії, з точки зору їх строковості та передбачуваності розміру та часу виплати вимог, може суттєво відрізнятись в залежності від характеру здійснюваного страхового бізнесу. Таким чином, необхідність підтримувати високий ступінь ліквідності всередині портфелю активів для різних страхових компаній також буде різною. Як зазначає Рекуненко І.І. [27], відмінності в облікових та податкових підходах видів страхової діяльності також можуть впливати на інвестиційні рішення.

Науковим та практичним проблемам управління страховими резервами присвячено чимало наукових праць таких дослідників, як: Рекуненко І.І. [27], Нагайчук Н.Г. [28], Василенко А.В. [29,30], Оксанич С. [31], Пластун А.В., Балєв В.Є. [32] та інших.

Ключовим рушієм стратегії страховика щодо активів буде профіль його зобов'язань і необхідність утримувати достатню кількість активів належного характеру, строку та ліквідності для забезпечення виконання власних зобов'язань при настанні їх строку. Таким чином, детальний аналіз та управління цим взаємозв'язком між активами і пасивами стане передумовою розробки та перегляду інвестиційної політики та процедур, спрямованих на забезпечення відповідного управління страховиком своїми ризиками, пов'язаними з інвестиційною діяльністю, відповідно до власної платоспроможності. Такий

аналіз, серед іншого, включатиме тестування стійкості портфелю активів до різних сценаріїв розвитку ринку та умов інвестування, і впливу на позицію платоспроможності страховика [33].

Залежно від характеру власних зобов'язань страховики, як правило, утримують, в різних пропорціях, чотири основних типи фінансових активів або безпосередньо, або через інші інвестиційні механізми (такі як участь в колективному інвестуванні в перевідні цінні папери), або ж через інвестиційних менеджерів третьої сторони:

- облігації та інші інструменти з фіксованим доходом;
- звичайні акції або подібні типи інвестування в акціонерний капітал;
- борги, депозити та інші права;
- майно.

Утримання певного портфелю активів містить низку ризиків, пов'язаних з інвестиціями, які вимагають від страховика здійснювати моніторинг, вимір і контроль технічних резервів та платоспроможності, а також підготовки звітів. Основним ризиком є ризик ринку (негативні зміни, наприклад, в державних цінних паперах, облігаціях та курсах обміну), кредитні ризики (банкрутство зустрічної сторони), ризик ліквідності (нездатність покрити позицію за ринковою ціною або за ціною, наближеною до неї), операційний ризик (відмова системи / внутрішнього контролю) та правовий ризик [34].

Фактичний склад портфелю активів на будь-який момент часу повинен власне бути продуктом добре структурованого процесу інвестування, який в цілях даного стандарту розглядається як круговий рух і характеризується наступними кроками:

- формулювання та розробка стратегії та тактики інвестиційної політики;
- впровадження інвестиційної політики в належно обладнаній інвестиційній організації на основі чіткого та точного інвестиційного мандату (мандатів);

– контроль, вимір та аналіз досягнутих результатів інвестиційної діяльності та прийнятих ризиків;

Як зазначає Залетов О.В. [35], може бути застосований підхід, який передбачає впровадження правових обмежень щодо інвестиційної політики та процедур страхових компаній. Ці обмеження можуть стосуватись типу або обсягу використання певних класів активів для покриття технічних резервів, та / або носити характер конкретних вимог щодо узгодженості строків активів та зобов'язань.

Зазначається, що системи управління страховими резервами будуть варіюватися від однієї компанії до іншої, але вони повинні бути достатньо міцними аби відображати масштаб ризиків і обсяги здійснюваної інвестиційної діяльності, бути здатними своєчасно і точно висвітлювати і вимірювати всі суттєві ризики та зрозумілими для працівників страховика на всіх рівнях. Такі системи мають забезпечити [36–39]:

- наявність ключових структур контролю, такі як розмежування обов'язків, схвалення, визначення, узгодження;
- наявність належних процедур виміру та оцінки результатів інвестиційної діяльності;
- належний та своєчасний обмін інформацією щодо інвестиційної діяльності між всіма рівнями всередині страхової компанії;
- внутрішні процедури розгляду наявності належних політики та процедур інвестування;
- досконалі та ефективні процедури аудиту та моніторингу для визначення і звітування щодо дотримання процедур контролю за інвестиційною діяльністю і виявлення слабких сторін цієї діяльності.
- процедури виявлення та контролю уразливості і залежності страховика від ключових працівників і систем.

Аудит має здійснюватися компетентними фахівцями, обізнаними з ризиками, притаманними всім утримуваним активам. Від аудиторів слід

очікувати проведення оцінки незалежності та загальної ефективності функції страховика з управління активами. В цьому плані вони повинні ретельно оцінити ефективність внутрішнього контролю щодо виміру, обмеження ризиків та повідомлення про них. Аудитори повинні оцінювати дотримання лімітів щодо ризиків та надійності і своєчасності подання інформації вищому керівництву та Раді директорів. Аудитори повинні періодично переглядати портфель активів страховика та письмовий виклад його інвестиційної політики і процедур для забезпечення дотримання нормативних зобов'язань страхової компанії.

При здійсненні моніторингу управління активами страхових компаній наглядові органи повинні пересвідчуватися в тому, що ці компанії здатні ідентифікувати, забезпечувати моніторинг, вимірювати, контролювати відповідні ризики та звітувати про них. Для досягнення цієї мети наглядові органи повинні вимагати від страховиків наявності викладу загальної інвестиційної політики та процедур, ухвалених Радою директорів, в тому числі процедур, які забезпечують подання Раді директорів належної якісної та кількісної інформації щодо інвестиційної діяльності та активної позиції. Наглядові органи також можуть мати бажання пересвідчитися, що компанії запровадили ефективні процедури для моніторингу та управління для забезпечення відповідності своєї інвестиційної діяльності та активної позиції профілю своїх зобов'язань.

Як зазначають дослідники в роботі [39], страхування є однією з галузей бізнесу, найбільш залежних від інформаційного забезпечення. Кожний страховик відчуває потребу постійно аналізувати зміни зовнішніх і внутрішніх чинників, що можуть вплинути на наслідки роботи компанії. Цьому допомагають бази даних, які містять систему актів з правового забезпечення діяльності компанії, характеризують розвиток економіки як на макро-, так і на мікрорівні, стан справ на національному і регіональному страховому ринках, дають уявлення про світові тенденції і нові технології страхування.

Дослідники [40 – 42] наголошують, що страхові компанії відіграють надзвичайно велику роль на фінансовому ринку, забезпечуючи інвесторам

страховий захист від різного роду ризиків. Угоди страхування, що з ними укладаються, є основою для фінансового забезпечення інвестиційних проєктів. Пасивні та активні операції страхових компаній носять специфічний характер і суттєво відрізняються від аналогічних операцій банків та інших кредитно-фінансових установ. Так, активні операції складаються із інвестицій у державні облігації центральних і місцевих органів влади, в облігації та акції приватних корпорацій іпотеку та нерухомість, а також у борг під поліси. Позики під поліси – це, по суті, кредитування осіб, що застрахувалися в даній компанії. Особливістю активних операцій компаній зі страхування життя полягає в тому, що це, в основному, довгострокові вклади на 5, 10 і більше років. Страхові компанії володіють достатніми довгостроковими страховими резервами і є основними постачальниками довгострокового капіталу на національних ринках фінансових послуг провідних західних країн.

Згідно зі ст. 31 Закону України «Про страхування» [1] страхові резерви слід розміщувати, враховуючи принципи безпеки, прибутковості, ліквідності й диверсифікації:

Принцип безпеки (надійності, зворотності) потребує максимально надійного розміщення активів, що забезпечить їх повернення у повному обсязі. Фактично це вимагає від страховика мінімізації інвестиційного ризику, тобто зменшення ймовірності одержання інвестиційного доходу, нижчого від очікуваного.

Принцип ліквідності є обов'язковою спеціальною умовою розміщення активів страховика таким чином, щоб вони в найкоротший термін і з найменшими витратами були обернені в гроші. Зобов'язання щодо страхової виплати здійснюються страховиком у грошовій формі, що й зумовлює такі жорсткі вимоги до ліквідності його активів.

Принцип диверсифікації забезпечується шляхом розміщення страхових резервів за різними напрямками вкладень і підвищує стабільність інвестиційного портфеля страховика. Диверсифікація може провадитися за видами активів, терміном та територією їх вкладення.

Принцип прибутковості (рентабельності) вимагає одержання постійного і досить високого доходу від розміщених страхових резервів. Одержання прибутку в умовах діяльності на страховому ринку – це мета комерційних страхових організацій. Інвестиційний прибуток страховика, як свідчить закордонна практика, є основою конкурентної боротьби, оскільки страхові платежі виключно покривають страхові виплати і поточні витрати страхової компанії.

Щодо розміщення страхових резервів чинним законодавством встановлено певні обмеження на їх представлення у певних видах активів. Відповідно до Закону України «Про страхування» (ст. 31) [1], страхові резерви мають бути представлені активами таких категорій:

- грошові кошти на розрахунковому рахунку;
- банківські вклади (депозити);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування;
- нерухоме майно;
- акції, облігації;
- цінні папери, що емітуються державою;
- права вимоги до перестраховиків;
- інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів;
- банківські метали;
- кредити страхувальникам-громадянам, які уклали договори страхування життя (встановлено особливості такого кредитування: обсяг кредиту не повинен перевищувати викупної суми на момент видачі кредиту; кредит видається під заставу цієї суми. Кредит не може бути видано раніше, ніж через один рік після набрання чинності договору страхування, і на строк, який перевищує період, що залишився до закінчення дії договору);
- готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, встановлених Національним банком України.

Законом передбачено, що кошти резервів із страхування життя можуть використовуватися для довгострокового кредитування житлового будівництва, зокрема індивідуальних забудовників. Порядок такого кредитування буде визначитися Кабінетом Міністрів України. Страховику заборонені будь-які інші види кредитної діяльності.

Нормативи розміщення коштів страхових резервів наведено в табл. 1.1 [43,44]:

Таблиця 1.1 – Нормативи розміщення коштів страхових резервів, %

Категорії активів згідно ст. 31 Закону України “Про страхування”	Технічні резерви	Резерви зі страхування життя
Грошові кошти на поточних рахунках	30	20
Банківські вклади (у т.ч. в одному банку)	70 (20)	70 (20)
Нерухомість (у т.ч. в один об’єкт)	30 (10)	30 (10)
Акції українських емітентів (у т.ч. в акції одного емітента)	30 (10)	30 (10)
Облігації українських підприємств-емітентів (у т.ч. в облігації одного емітента)	30 (10)	40 (10)
Державні облігації	80	80
Інвестиції в економіку України	20	20
Банківські метали	15	15
Облігації місцевих позик	10	10
Кредити страхувальникам-громадянам	X	20

Вимоги до диверсифікації активів страхової організації представлено на рис. А.1 (ДОДАТОК А) [3].

Страховики, які здійснюють види страхування, інші, ніж страхування життя, зобов’язані формувати та вести облік таких технічних резервів за видами страхування [1]:

– незароблених премій (резерви премій), що включають частки від сум надходжень страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що відповідають страховим ризикам, які не минули на звітну дату;

– збитків, що включають зарезервовані несплачені страхові суми та страхові відшкодування за відомими вимогами страхувальників, з яких не

прийнято рішення що до виплати або відмови у виплаті страхової суми чи страхового відшкодування.

Страховики можуть прийняти рішення про запровадження з початку календарного року за методикою формування і ведення обліку таких технічних резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя: резерв незароблених премій; резерв заявлених, але не виплачених збитків; резерв збитків, які виникли, але не заявлені; резерв катастроф; резерв коливань збитковості. Страховики зобов'язані письмово повідомити Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України про запровадження формування і ведення обліку зазначених технічних резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, не пізніше ніж за 45 днів до початку календарного року [11].

1.3 Місце і роль страхових резервів в інвестиційному процесі

Страхові організації посідають особливе місце в забезпеченні інвестиційного процесу. З одного боку, вони самі здатні виконувати функції інституційних інвесторів, мобілізуючи значну частину фінансових коштів юридичних і фізичних осіб та спрямовуючи їх у різні види інвестицій. З іншого боку, за допомогою страхування можна забезпечити стимулювання інвестиційної активності вітчизняних і іноземних власників капіталу шляхом здійснення страхових операцій за видами страхування, що гарантують інвесторам повернення вкладених коштів, а в багатьох випадках і відшкодування неотриманого доходу при настанні різних несприятливих подій, що призвели до втрати всіх чи частини вкладених сум.

Можливість здійснення страховиками інвестиційної діяльності впливає із особливостей перерозподілу коштів методом страхування. Страховик впродовж певного періоду часу розпоряджається коштами страхових внесків, отриманими від страхувальників, інвестуючи їх у різні сфери. Також крім залучених ресурсів,

страхові організації мають у своєму розпорядженні власні кошти. Ці ресурси також використовуються страховиками в інвестиційних цілях.

Питанням інвестиційної діяльності страхових організацій присвячено наукові праці багатьох вітчизняних науковців: Шишпанової Н.О. [45], Грідасова В.М. [46], Мирощенко Н.Ю., Баранова А.А., Субачова І.Т., Ротової Т.А. та інших [28-32]. Досвід інвестиційної діяльності страхових компаній досліджено в роботах Нестерової Д., Пікус Р.В. [47,48], Нікуліної Н.Н., Березіної С.В. [49]. Проте більшість вчених в своїх дослідженнях висвітлює проблеми та пропонує шляхи їх вирішення щодо інвестиційної діяльності загалом. Питанню розміщення коштів страхових резервів, зокрема технічних, приділяється дуже мало уваги.

Зазначається [50], що в Україні інвестиційні можливості страхових компаній досить обмежені через недовіру населення до довгострокових інвестицій та невеликий набір інвестиційних інструментів. Причина передусім полягає в недооцінці ролі і місця страхування з боку держави, потенційних інвесторів, які можуть вкладати капітал у створення і розвиток страхових організацій, а також споживачів страхових послуг.

Дослідники, зокрема Субачов І.Т. [50], Ротова Т.А., Василенко А.В. [51], Сташкевич Ю.А. [52] та інші єдині в думці, що особливу роль відіграють резерви зі страхування життя, бо для цієї підгалузі страхування характерний, по-перше, тривалий строк дії договорів і, по-друге, настання зобов'язань із виплат страхового забезпечення в основній частині лише після закінчення договору страхування або в інші раніше обумовлені строки, звичайно віднесені на значний час від початку виплати страхових внесків. Це дає змогу інвестувати певну частину резервів зі страхування життя у відносно довгострокові проекти. І чим на більший строк укладені договори, тим довгостроковішими можуть бути інвестиції.

Поліщук О.А. [52] зазначає, що проблема вищої дохідності вкладень у страхування може бути вирішена, по-перше, за допомогою випуску спеціальних державних довгострокових цінних паперів для вкладень у них частини коштів

резерву зі страхування життя; по-друге, через допуск страховиків на ринок цінних паперів напряду, а не через фінансових посередників і, по-третє, поступово, знімаючи заборону (при збереженні певних обмежень) для страхових компаній на пряме кредитування юридичних осіб.

Кошти резервів із договорів ризикового страхування, на відміну від страхування життя, можуть бути інвестовані у високоліквідні, короткострокові активи. Як зазначають дослідники [53], для розвитку операцій із ризикових видів страхування, а отже, для підвищення величини страхових резервів, що формуються за ними, потрібно переконати населення і керівників підприємств, що страхування є для них найефективнішим методом вирішення проблем, які можуть виникнути у разі загибелі чи пошкодження їх майна, спричинення шкоди третім особам і в інших подібних випадках. Потенційні страхувальники мають бути впевнені, що немає дешевшого і надійнішого способу ліквідації збитків у таких ситуаціях, ніж укладання договорів страхування [53].

Насамперед страхувальники повинні твердо знати, в яких випадках спричинення збитків вони можуть розраховувати на допомогу держави, і в яких їм доведеться відшкодувати збитки за рахунок власних коштів. По-друге, повинна бути система гарантій виконання страховиками своїх зобов'язань за договорами страхування. По-третє, можливе використання (на перших порах) пільгового порядку укладання договорів страхування із деяких видів страхування.

Вчені наголошують, зокрема в роботі [53], що для розширення можливостей проведення страхових операцій і підвищення ролі страховиків у інвестиційному процесі мають бути суттєво збільшені розміри власного капіталу страховиків. Тільки великі страхові організації можуть акумулювати у вигляді джерел інвестицій значні кошти і викликати довіру зі сторони потенційних клієнтів. Крім того, роль власного капіталу страховиків в інвестиційному процесі полягає і в тому, що оскільки дані ресурси, як правило, вільні від конкретних зобов'язань, певна їх частина також може бути вкладена у порівняно довгострокові і менш ліквідні види інвестицій.

Світовий досвід показує, що страховики є важливим джерелом інвестиційного капіталу. По-перше, це пов'язано з інверсією циклу (оскільки отримання страхової премії передує наданню страхової послуги), а по-друге, із розподілом ризику в часі. Тому страховик впродовж часу дії договору страхування тимчасово розпоряджається коштами страхувальника, які акумульовані у страхові резерви [48].

Крім коштів страхових резервів, страховик має у своєму розпорядженні власні кошти у вигляді вкладів засновників, а також спеціальних фондів, які сформовані за рахунок прибутку та суми нерозподіленого прибутку.

Костецький В. [47], зазначає, що кошти страховика, які перебувають у його розпорядженні, є сукупністю ресурсів, за рахунок яких він (страховик) виконує свої зобов'язання при настанні страхового випадку та забезпечує нормальне функціонування компанії. Ці кошти представлені, по-перше, надходженнями страхових премій, по-друге, власними коштами, які можуть використовуватися впродовж кількох років. Тому, за думкою Костецького В [47], при інвестуванні таких коштів необхідно враховувати їх структуру, а також оптимальний термін інвестування. Потрібно виходити з того, що резерви є коштами страхувальників і в разі настання страхового випадку мають своєчасно повертатися їм у вигляді страхового відшкодування, яке може бути й більшим порівняно з внесками за надання страхової послуги. Активи страхової компанії мають бути розміщені з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості. Зазначимо, що це й є основні вимоги до управління активами [54].

Безпечність вкладень активів страхової компанії свідчить про мінімальний інвестиційний ризик, вона може досягатися шляхом диверсифікованості коштів.

Що ж до прибутковості активів страховика, то вона істотна при визначенні загального фінансового результату. Адже іноді в кінці звітного періоду страховик компенсує збитки, пов'язані зі страховою діяльністю, за рахунок прибутку від інвестиційної діяльності. Тому в цілому по компанії може досягатися позитивний фінансовий результат.

Говорячи про ліквідність активів страхових компаній, дослідники, зокрема Гавриляк Т [54], мають на увазі можливість оперативної конвертації їх у готівкові платіжні кошти, за рахунок яких страховик дістає змогу виконати свої зобов'язання. Особливістю використання принципу ліквідності у страхуванні є те, що вимоги до ліквідності залежать від ризиків страховому портфелі страховика. Якщо страховик здійснює страхування високоризикованих (авіаційне, страхування і т. ін.) видів страхування, йому в короткий термін необхідно буде перетворити свої активи на готівкові кошти. Отже, страховикові з ризикових видів страхування доцільно мати високоліквідні активи.

Але безпечність, прибутковість, ліквідність активів не є взаємозамінюваними характеристиками. Так, за надійними активами (державні цінні папери) маємо низьку прибутковість. Збалансований портфель інвестування досягається за допомогою диверсифікації вкладень. Диверсифікованість – це розподіл інвестиційних коштів між категоріями активів інвестування.

Кошти, які надходять від ризикових видів страхування, перебувають у розпорядженні страховика впродовж терміну дії договору страхування, тобто, як правило, до одного року. Максимальний період часу між датою акумулювання коштів у страхові резерви та датою їх використання для страхових виплат становить рік. Але частина коштів може знадобитися в будь-який час для відшкодування збитків за цими договорами страхування. Тому кошти страхових резервів за договорами ризикових видів страхування мають бути інвестовані у високоліквідні, короткострокові активи [54,55].

Кошти, акумульовані в резерви коливань збитковості та катастроф, призначаються для забезпечення виконання страховиком своїх зобов'язань за договорами страхування у випадках, коли поточних надходжень страхових премій буде недостатньо. Кошти цих резервів можуть використовуватися не щороку, тому вони мають бути інвестовані в довгострокові активи. Але вони мають бути високоліквідними, коли постане потреба використати їх за призначенням.

Що ж до резервів зі страхування життя, то з огляду на більші терміни дії договорів і виконання зобов'язань здебільшого по закінченні строку дії договору або в обумовлений строк страховики мають можливість інвестувати кошти на триваліший термін та знизити вимоги до ліквідності таких інвестиційних вкладень.

Власні кошти страховика, вільні від зобов'язань, можуть бути вкладені переважно в довгострокові та менш ліквідні види активів.

При інвестуванні коштів слід враховувати їх розмір. Від самого початку діяльності страховика значну частку інвестицій становлять власні кошти, насамперед статутний фонд. У ході діяльності головним джерелом інвестицій стають страхові резерви.

Отже, як зазначає Гавриляк Т [54], страховик обирає власну інвестиційну політику, виходячи з видів страхування, терміну та розміру акумульованих коштів. Компанії, які здійснюють страхування життя, на відміну від страховиків, що проводять ризиковані види страхування, довше володіють коштами і можуть інвестувати їх у нерухомість, державні цінні папери та інші довгострокові активи. Для компаній, які здійснюють ризикові види страхування, слід робити акцент на більш ліквідних інвестиційних коштах.

З метою захисту страхувальників від невиконання страховиком своїх зобов'язань установлюється державний контроль за інвестиційною діяльністю. Директивами ЄС установлені розміри обсягів інвестицій страхових резервів, а саме: вкладення в нерухомість – не більш як 10 % загального обсягу резервів за кожним об'єктом; вкладення в акції, які котируються, та гарантовані кредити – не більш як 10 % розміру резервів за кожним із видів зазначених вкладів; інвестиції в незабезпечені кредити – не більш як 5 % за кожним їх видом; в акції, що не котируються – не більш як 10 % у сукупності вкладень; у готівку – не більш як 3 % загальної суми резервів [47].

З розвитком страхового ринку, збільшенням обсягів страхових операцій, насамперед зі страхування життя, збільшенням розміру страхових резервів та власних коштів страховика зростає роль страхової системи в інвестиційному

процесі нашої країни. Але обсяг коштів, акумульованих страховиками, на відміну від банківських, ще малий. Це тому, що розмір статутних фондів страхових компаній значно менший, ніж розмір таких самих фондів банків [53].

Мирощенко Н.Ю. [55] та Островський В.А. [56] зазначають, що зростання інвестиційної можливості страхової системи забезпечувалося б наявністю державної перестраховальної компанії. Низька фінансова місткість українського страхового ринку призводить до того, що значні суми страхових премій, тобто інвестиційні ресурси, надходять до іноземних перестраховальних компаній. Наявність державної перестраховальної компанії сприяла б акумулюванню певної частини страхових премій, які нині надходять за кордон. Така компанія могла б узяти на себе відповідальність за ризиками, які перевищують суми, що їх здатні лишити в себе прями страховики. Частина цієї суми могла б лишатися на власне утримання, а решта – бути переданою іншим страховим та перестраховальним компаніям у нашій державі та за її межами. Завдяки цьому зменшилася б частка страхових премій за договорами перестраховання в інші країни і збільшився б обсяг власних інвестиційних коштів.

Надходження інвестиційних ресурсів страховика у сфери, важливі для розвитку суспільства, мають бути відповідно обумовлені, а їх вкладення бути надійними як для страховика, так і для страхувальника. Слід також приділити увагу вимогам, які застосовуються при визначенні рівня покриття коштів, що інвестуються страховиком. Щоб вкладення страховика були доцільними, перегляд структури та рівня покриття інвестиційних коштів має враховувати надійність вкладів та їх ліквідність. Тому ефективна інвестиційна діяльність страховика залежить насамперед від розвитку фінансового ринку, а також від забезпечення вільного доступу до нього страхових компаній.

Управління формуванням страхових резервів передбачає (структурний аспект) (рис. 1.3) [57].

Рисунок 1.3 – Система управління страховими резервами

Отже, страхові резерви, як матеріальне втілення страхових відношень мають реалізовувати ці функції. Управління страховими резервами дозволяє своєчасно реагувати на зміни зовнішньої середовища та внутрішнього стану страховика і формувати збалансований страховий портфель як основу стабільного фінансового положення страхової компанії.

Страхові резерви формуються для виконання обов'язків перед клієнтами та забезпечення фінансової стійкості. Вони відбивають розмір зобов'язань страховика перед страхувальниками з укладених договорів страхування, але не виконаних за даний проміжок часу. Тому важливим є аналіз методик формування страхових резервів.

Узагальнення вітчизняної практики показало, що на сьогодні величини страхових резервів, розрахованої за діючими нормами в Україні, недостатньо для безпроблемної виплати страхового відшкодування та формування фінансової стійкості страхової компанії.

Більшість авторів, зокрема [53–56] вважають, що наданий законодавством вільний вибір методу розрахунку резерву незароблених премій на сьогодні є позитивним кроком. Разом із тим, це ускладнює роботу страховиків, тому що на них лягає більша відповідальність за результати вибору методики та отримання нормативної величини.

Аналіз динаміки формування фінансових ресурсів українських страховиків показав, що спостерігається позитивна тенденція щодо зростання розмірів власного капіталу і, перш за все, статутного капіталу. Це зумовлено двома факторами. По-перше, необхідністю розширення професійної діяльності, по-друге, вимогами законодавства. Рух у цьому напрямку сприяє підвищенню рівня платоспроможності страховика, а це, в свою чергу, веде до можливості збільшення розмірів страхового відшкодування.

Але, не дивлячись на позитивну тенденцію в розвитку страхового ринку, в фінансовому забезпеченні своїх страхових зобов'язань, фінансова діяльність страховиків має ряд серйозних недоліків. А саме: рівень фінансової відповідальності страховиків є дуже низьким, а зміна розміру страхових резервів – неприпустимою. Все це дозволило зробити висновок про недоліки у методах формування страхових резервів, що у кінцевому результаті призводить до зниження фінансової стійкості страхової компанії.

Крім того, в роботі [58] визначено проблеми, пов'язані із формуванням страхових резервів:

Оскільки страхові компанії на сьогодні самі можуть обирати будь-який метод розрахунку страхових резервів вважаємо за необхідне вдосконалення організаційної структури на рівні страхової компанії, а саме - служби розрахунку страхових резервів у складі фінансово-економічного відділу, яка повинна обґрунтувати метод розрахунку страхових резервів.

Аналіз існуючої системи використання та розміщення страхових резервів свідчить, що управління страховими резервами дозволяє своєчасно реагувати на зміни зовнішньої середовища та внутрішнього стану страховика і однією з його цілей є формування збалансованого страхового портфеля як основи стабільного

фінансового положення страхової компанії. Однією з важливих задач управління страхової організації є прибуткове розміщення страхових резервів. Аналіз показав, що цим питанням займаються тільки на рівні головної компанії, філії позбавлені прав у цьому питанні. З організаційної точки зору, більшість компаній не мають спеціалізованих відділів, які б займалися питанням прибуткового розміщення страхових резервів [59–62].

На основі дослідження вітчизняного досвіду щодо інвестиційної діяльності страховиків на фінансовому ринку, зроблено висновок, що страхові компанії не приділяють належної уваги розміщенню коштів страхових резервів і не впроваджують систему управління страховими резервами. Аналіз існуючих напрямків вкладення коштів страхових компаній і, перш за все, коштів страхових резервів, свідчить про наявність різних підходів до проблеми інвестування, котру розв'язують страхові компанії.

В Україні найбільшу питому вагу мають вкладення на депозитні рахунки, у той час як основними напрямками вкладень страховими компаніями у промислово розвинених країнах є цінні папери з фіксованим доходом та нерухомість. Можна сказати, що в Україні, виступаючи одними з найбільш крупних інвесторів на фінансовому ринку, страхові компанії не приділяють належної уваги розміщенню коштів страхових резервів і не впроваджують систему управління страховими резервами.

Отже, страхові резерви грають важливу роль у діяльності страхових організацій та виступають потужним джерелом інвестиційних ресурсів.

Дослідження формування та використання резервів страхової компанії здійснимо на прикладі страхової компанії СК «INGO». Аналіз літературних даних дозволив сформулювати такі завдання:

- проаналізувати основні показники діяльності СК «INGO»;
- здійснити оцінку фінансового стану страхової організації СК «INGO»;
- проаналізувати динаміку та структуру страхових резервів СК «INGO» ;
- Обчислити та проаналізувати показники достатності страхових резервів СК «INGO»;

- здійснити оцінку розміщення коштів страхових резервів СК «INGO»;
- побудувати оптимальний портфель розміщення страхових резервів СК «INGO»;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення методик розрахунку страхових резервів;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення управління страховими резервами компанії.

2 ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ АТ СК «INGO»

2.1 Організаційно-економічна характеристика СК «INGO»

Акціонерне товариство «Страхова компанія «ИНГО» [63] працює на страховому ринку з 1994 р. Та входить в ТОП-10 найбільших страхових компаній України. Компанія має 29 ліцензій на різні види обов'язкового та добровільного страхування, надає страхові послуги корпоративним та індивідуальним клієнтам.

У 2020 году рейтингове агентство «IBI-Rating» підтвердило довготерміновий кредитний рейтинг компанії на рівні uaAA (найвища надійність по Національній рейтинговій шкалі) з прогнозом «стабільний».

Міжнародна страхова група (MSG) «ИНГО» заснована для створення глибоко інтегрованої страхової спільноти, а також для розширення співпраці з потенційними партнерами та клієнтами при здійсненні страхових та перестраховальних операцій [63].

Міжнародна діяльність історично є найважливішим напрямком роботи Групи, позаяк ще у 1947 році для представлення інтересів Радянського Союзу закордоном була створена компанія «Інгосстрах».

Через 50 років, у 1997 році за участі капіталу «Інгосстраха» компанії об'єдналися у однойменну транснаціоні та перестраховальної політики, спільного навчання персоналу та об'єму досвідом.

Впродовж декількох років ТНГ «Інгосстрах» трансформувалася у консорціум страхових компаній, тісно пов'язаних виробничо-комерційними відношеннями. Утримуючи провідну позицію, «Інгосстрах» стає одним з співзасновниками страхової групи «ИНГО», що було закріплено підписанням відповідного договору та угоди у м. Гельсінкі 27 серпня 2004 року.

Нині у Групу входять страхові товариства, а також компанії, що надають допоміжні стосовно страхування та перестраховання послуги, управління контрольними пакетами яких здійснює «Інгосстрах».

АСК «ІНГО Україна» має дев'ятнадцятирічний досвід роботи на ринку України, займаючи провідні позиції не тільки за обсягом залучених премій та розміром власних активів, але й за сумами виплат страхових відшкодувань.

АСК «ІНГО Україна» є дочірньою компанією ВСАТ «Інгосстрах» та членом Міжнародної страхової групи «ІНГО». Їх підтримка дозволяє забезпечити Компанії надійний перестраховальний захист та пропонувати клієнтам послуги страхування на підставі багаторічного досвіду групи [63].

Компанія має 26 ліцензій на різні види обов'язкового та добровільного страхування та надає послуги як корпоративним, так і роздрібним клієнтам.

Регіональна мережа Компанії складається із 26 філій та понад 100 офісів для обслуговування клієнтів у Всіх регіонах країни.

У 2012 р. АСК «ІНГО Україна» була відзначена двома нагородами «Національної премії Insurance TOP» та стала лідером виплат зі страхування вантажу та страхування майна. Також у квітні «Українське Кредитно-Рейтингове Агентство» (UCRA) підтвердило рейтинг uaAA АСК «ІНГО Україна» зі стабільним прогнозом, що є найвищим рівнем, котрий свідчить про максимальну надійність Компанії.

У 2020 р. компанія провела ребрендинг і отримала назву АТ СК «INGO» (далі - СК «INGO»).

Органами управління Товариства є : Загальні збори акціонерів, Наглядова Рада , Правління. Загальні збори акціонерів є вищим органом управління.

Наглядова рада є органом, що здійснює захист прав учасників (акціонерів), і в межах компетенції, визначеної Статутом та чинним законодавством, контролює та регулює діяльність виконавчого органу [63].

Виконавчим органом Товариства є Правління, що здійснює управління поточною діяльністю Товариства. Правління Товариства підзвітне Загальним зборам і Наглядовій раді.

Правління діє від імені СК «INGO» у межах, встановлених Статутом та нормами чинного законодавства України. Детальну інформацію щодо повноважень органів управління визначено Статутом.

Між органами управління встановлено чіткий розподіл функцій та компетенцій.

Організаційна структура будується за принципом лінійного підпорядкування, за яким вищі керівники наділяються правом давати розпорядження підлеглим співробітникам з усіх питань, що впливають з їхньої діяльності [63].

Перевагою даного принципу побудови організаційної структури є: чіткість повноважень; узгодженість дій виконавців; оперативність; особиста відповідальність керівника за досягнення кінцевого результату, оскільки керівництво має досить високий рівень компетентності. Побудова організаційної структури за даним принципом дає змогу зосереджуватись для досягнення стратегічних цілей.

Організаційна структура компанії має трирівневу модель управління [63]:

- вищий – інституціональний рівень. В своїй діяльності керівництво керується довгостроковою стратегією з чіткими цілями та напрямками розвитку Товариства в цілому;

- середній – управлінський рівень, який об'єднує керівників середньої ланки та їх апарат. До середнього рівня моделі управління належать основні функціональні підрозділи – департаменти та управління ;

- нижчий – виробничо-технічний рівень, який об'єднує керівників нижчих ланок (відділів, філій, центрів обслуговування клієнтів інших відокремлених підрозділів), що знаходяться безпосередньо над виконавцями. Керівники даного рівня відповідальні за забезпечення та контроль загального виробничого процесу всіма структурними підрозділами.

Кожен рівень організаційної структури компанії, здійснюючи належну йому компетенцію, виконуючи власне належні йому функції, тим самим реалізує частину загальних цілей і стратегічних завдань, встановлених її вищими

органами управління. Функції, права та обов'язки структурних підрозділів, працівників визначаються положеннями про них, які погоджуються керівниками структурних підрозділів, затверджуються Головою Правління СК «INGO». Склад структурних підрозділів компанії визначається штатним розкладом, який містить перелік посад і кількість штатних одиниць, а також розміри посадових окладів та затверджується Головою Правління СК «INGO» [63].

У компанії діє централізована система прийняття рішень, яка передбачає порядок прийняття всіх стратегічних рішень в тому числі і тих, що стосуються забезпечення андерайтингової політики та політики відшкодування збитків, планування, розподілу доходів та витрат.

Вдалий вибір організаційної структури забезпечує СК «INGO» можливість підтримання сильних ринкових позицій, розширення каналів продажів страхових послуг [63].

СК «INGO» представлено по всій території України 31 філіями та іншими відокремленими підрозділами, яких налічується більше 100, що здійснюють обслуговування страхувальників. Це дозволяє Товариству позиціонувати себе на ринку страхових послуг в якості надійного страхового партнера не лише в корпоративному секторі, а й у роздрібному страхуванні, спрямованому на широке коло споживачів страхових послуг.

На сьогоднішній день на ринку страхових послуг СК «INGO» пропонує різні види страхового покриття для захисту від майнових та фінансових збитків фізичним особам, юридичним особам - різним по величині бізнесу, з різними видами діяльності, і форм власності. 14.02.2017 р. Розпорядженням № 268 Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, зареєстровано небанківську фінансову групу «ІНГО» до якої входить: Товариство та акціонерне товариство «Страхова компанія» «ІНГО Життя», що дає можливість диверсифікувати діяльність за різними напрямками та галузями ведення страхового бізнесу [63].

Станом на 03.12.2020 року, згідно Рішення Національного банку України № 519 зареєстровано Банківську групу «Кредит Дніпро», учасником якої є АТ «СК «INGO».

Відповідальна особа банківської групи – АТ «Банк Кредит Дніпро». Компанія входить в першу 20 лідерів страхового ринку з надання страхових послуг по всім групам страхування.

СК «INGO» має розгалужену регіональну мережу та найбільшу агентську мережу. Крім того, компанія для продажу страхових послуг використовує наступні канали продажу: послуги страхових посередників, банківські продажі, тендери.

На сьогодні СК «INGO» – потужна компанія, що працює на страховому ринку України з надання страхового захисту майнових інтересів громадян і юридичних осіб, а також здійснює фінансову діяльність з метою одержання прибутку в інтересах акціонерів, що забезпечує їй працівникам умови для творчої перспективної роботи, ріст їхнього професіоналізму і добробуту. Компанія є членом Ліги страхових організацій України, Моторного страхового бюро України, Ядерного страхового пула України, Морського страхового бюро України, Українського союзу промисловців і підприємців, Торгово-промислової палати України [63].

Метою діяльності компанії є одержання прибутку шляхом надання послуг з усіх видів страхового захисту майнових інтересів громадян і юридичних осіб та здійснення фінансової діяльності в межах, визначених законодавством та статутом страхової компанії.

Ціль компанії – бути універсальною страховою компанією, що лідирує на всіх сегментах страхового ринку, орієнтованою на максимальне задоволення потреб страхувальників і надання послуг високої якості.

Предметом безпосередньої діяльності компанії є проведення страхування, перестрахування і здійснення фінансової діяльності, пов'язаної з формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням. Компанія здійснює всі види

обов'язкового, добровільного страхування та перестраховання згідно із законодавством України, на які вона отримала ліцензії.

Фінансовою діяльністю компанії є діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства, в тому числі грошових вкладень у депозити банків, придбання та відчуження акцій, облігацій та інших цінних паперів (включаючи державні цінні папери, цінні папери банків, підприємств та організацій), придбання та відчуження часткою (паїв) підприємств, нерухомості, землі, випуск (розміщення) в установленому порядку власних цінних паперів (акцій, облігацій, векселів) тощо[63].

Для фінансування діяльності СК «INGO» використовує власні обігові кошти, кошти власного капіталу, кошти залучені в результаті додаткової емісії, кредити банків на вигідних для компанії умовах.

СК «INGO» «на сьогоднішній день є однією з найбільших страхових компаній України, що динамічно розвивається, і займає лідируючі позиції страхового рейтингу країни. Нині СК «INGO» обслуговує понад 10 мільйонів юридичних та фізичних осіб на рік. Така безпрецедентна кількість клієнтів є одним із головних показників діяльності компанії, її неоціненним капіталом.

Маючи найбільшу серед українських страхових компаній кількість ліцензій, СК «INGO» надає виключний перелік страхових послуг юридичним і фізичним особам.

Всього компанія співпрацює з 94 банками. За 2006 р. було залучено нових крупних клієнтів: ТОВ «Бліц Інформ», ТОВ «Метро Кеш енд Керри Україна», ТОВ «Хілті Україна», компанія Тегра Україна (концерн Theeuwes Group (Нідерланди)).

У відповідності до норм Статуту СК «INGO», Закону України «Про страхування» предметом його безпосередньої діяльності є страхування, перестраховання і фінансова діяльність, пов'язана з формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням.

З метою дотримання норм чинної редакції Статуту та законодавства України, СК «INGO» забезпечується страховий захист за всіма видами ризиків

страхової діяльності на основі та відповідно до отриманих від регуляторного органу ліцензій .

Серед отриманих СК «INGO» ліцензій – 19 ліцензій на здійснення діяльності страхування з добровільних видів та 10 зі здійснення страхування з обов’язкових видів страхування [63].

Проведення Товариством добровільного страхування за кожним видом страхування визначаються Правилами страхування, що встановлюються останнім самостійно для кожного виду страхування окремо і підлягають реєстрації при видачі ліцензії [63].

З метою забезпечення платоспроможності, надійності, безпечності, диверсифікованості розміщення страхових резервів Товариством виконуються операції з перестраховання. Партнерами Товариства в операціях з перестраховання є світові лідери в галузі страхування та перестраховання, які мають достатній нормативний рейтинг фінансової надійності та стійкості. Компанія для продажу страхових послуг використовує наступні канали продажу: послуги страхових посередників, банківські продажі, тендери.

Посередниками страхової компанії є страхові агенти та страхові брокери, через яких страховики здійснюють страхову діяльність. Страхове законодавство визначає їхні функції таким чином:

- консультування;
- експертно-інформаційні послуги;
- підготовка, укладення та супровід договорів страхування (перестраховання), в тому числі щодо врегулювання збитків у частині одержання та перерахування страхових платежів, страхових виплат та страхових відшкодувань відповідно із страхувальником або перестраховальником;
- інші посередницькі послуги у страхуванні та перестрахованні за переліком, встановленим уповноваженим органом.

Страхові агенти – громадяни або юридичні особи, які діють від імені та за дорученням страховика і виконують частину його страхової діяльності (укладання договорів страхування, одержання страхових платежів, виконання

робіт, пов'язаних з виплатами страхових сум і страхового відшкодування). Страхові агенти є представниками страховика і діють в його інтересах за комісійну винагороду на підставі договору із страховиком.

Страхові брокери – громадяни або юридичні особи, які зареєстровані у встановленому порядку як суб'єкти підприємницької діяльності і здійснюють посередницьку діяльність на страховому ринку за винагороду від свого імені на підставі доручень страхувальника або страховика. Страхові брокери – громадяни, які не мають права отримувати та перераховувати страхові платежі, страхові виплати та виплати страхового відшкодування.

Стабільність СК «INGO» на ринку забезпечують і ефективний фінансовий менеджмент, позитивна маркетингова динаміка, коректне формування страхового портфеля та спеціальні перестраховальні технології, що дають змогу ефективно розподілити ризики для підвищення гарантії відшкодування. Грамотна перестраховальна політика - важлива ознака професійності страховика та запорука підвищеної гарантії страхового захисту страхувальника. Крім цього, перестраховання є ефективним механізмом повернення зарубіжних коштів до української економіки [63].

Аналіз фінансового стану страхової компанії проводиться з метою виявлення вразливих місць і визначення шляхів їх усунення. Дані аналізу відіграють вирішальну роль при визначенні напрямів конкурентної політики страхової організації, вони також використовуються при оцінці виконання поставлених перед ним завдань і для розробки програм розвитку на перспективу [12,64] .

Для аналізу та розрахунку показників діяльності СК «ІНГО» використаємо дані звітності (ДОДАТКИ Б–Д) [63], а також Звіт про управління 2018-2020 рр. [64-66].

Основні фінансово-економічні показники діяльності компанії СК «INGO» наведено в табл. 2.1, рис. 2.1:

Таблиця 2.6 – Основні показники діяльності СК «INGO», тис. грн

Назва показників	Показники, тис.грн			2019/ 2018		2020/ 2019	
	2018	2019	2020	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Страхові премії	882285	1090088,1	1213311	207803,10	23,55	123222,90	11,30
Премії, передані в перестраховання	265164	333205,9	308865	68041,90	25,66	-24340,90	-7,31
Валовий прибуток	472449	565796,2	371321	93347,20	19,76	-	-34,37
Страхові виплати	256145	332579,8	650790	76434,80	29,84	318210,20	95,68
Чистий прибуток	24767	40329,7	91991	15562,70	62,84	51661,30	128,10

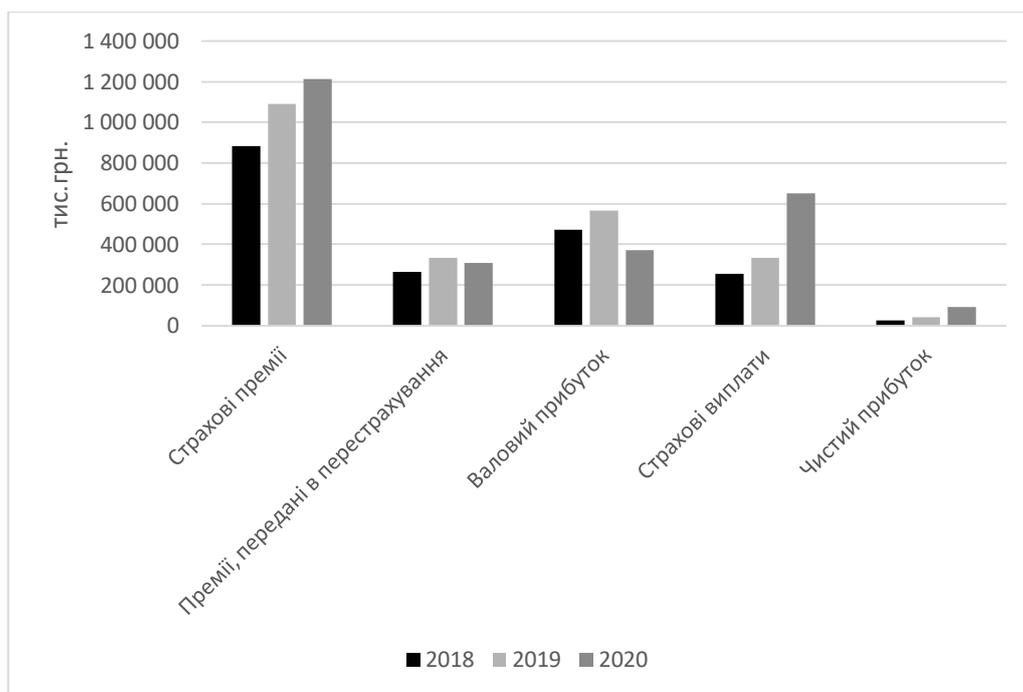

Рисунок 2.1 – Динаміка фінансових результатів СК «INGO»

За підсумками 2019 р. обсяг страхових премій компанії СК «INGO» збільшився порівняно з 2018 р. на 207803,10 тис грн (23,55%) і сягнув 610415,3 тис.грн., а у 2020 р. в порівнянні із 2019 р. на 123222,90 тис. грн (11,30%). Основними чинниками, що спричинили зростання страхових надходжень компанії СК «INGO» були умови розвитку страхового ринку, за яких діяльність

СК «INGO» впродовж 2018-2020 рр. була націлена на підвищення ефективності діяльності структурних підрозділів (дирекцій і відділень) та компанії в цілому.

Крім того, впродовж 2018-2020 рр. слід відзначити суттєве зростання величини страхових виплат: у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 76434,80 тис грн (29,84%) і сягнув 332579,8 тис.грн., а у 2020 р. в порівнянні із 2019 р. на 318210,200 тис. грн (95,68%) і сягнув 650790 тис.грн. також слід відзначити різке зростання величини чистого прибутку: у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 15562,70 тис грн (62,84%) і сягнув 40329,7 тис.грн., а у 2020 р. в порівнянні із 2019 р. на 51661,300 тис. грн (128,10%). і сягнув 91991 тис.грн. Відзначимо, що валовий прибуток страхової організації впродовж досліджуваного періоду характеризувався постійною тенденцією до зниження. Можна вважати, що зростання чистого прибутку на фоні зменшення валового прибутку відбулось за рахунок зменшення витрат страховика, інших, ніж страхові виплати, які демонструють постійне зростання.

Наступним етапом аналізу фінансового стану страхової організації СК «INGO» є оцінка її ліквідності та платоспроможності.

Ліквідність страхової організації означає можливість страховика здійснювати поточні виплати з поточних надходжень, тобто здатність платити негайно за своїми терміновими зобов'язаннями [67] (табл. 2.2):

Таблиця 2.2 – Показники ліквідності СК «INGO»

Назва показника	Роки			Рекомендоване значення
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт покриття	1,94	3,63	4,25	> 2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,62	2,87	3,22	> 1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,61	0,63	0,75	> 0,2

Можна побачити, що впродовж 2018–2020 рр. показники ліквідності СК «INGO» відповідають рекомендованим значенням, що свідчить про достатність оборотних коштів страхової організації, які можуть бути використані

для погашення своїх короткострокових зобов'язань, в тому числі і при настанні страхового випадку.

Коефіцієнт покриття (загальний коефіцієнт ліквідності) дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки гривень поточних активів компанії припадає на одну грошову одиницю поточних зобов'язань. Впродовж усього періоду спостерігається зростання коефіцієнту покриття.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує частину поточних зобов'язань, яка може бути погашена не лише за рахунок грошових коштів, але й за рахунок очікуваних надходжень за надані послуги. Зростання коефіцієнта впродовж 2018–2020 рр. зумовлено зростанням величини короткострокової дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм ліквідності та характеризує частину поточних зобов'язань, яка може бути погашена абсолютно ліквідними активами. Зростання даного показника було зумовлене зростанням розміру високоліквідних активів та зниженням величини поточних зобов'язань, та є однозначно позитивною тенденцією.

Отже, можна зробити висновок про задовільний рівень ліквідності СК «INGO», що є надзвичайно важливим для страхової організації, оскільки це дає можливість швидко розраховуватись з страхувальниками.

Показники рентабельності страхової організації характеризують ефективність страхової діяльності [67] (табл. 2.3):

Таблиця 2.3 – Показники рентабельності СК «INGO»

Назва показника	Розрахункова формула	Роки			2019/ 2018	2020/ 2019
		2018	2019	2020		
1	2	3	4	5	6	7
Рентабельність страхових операцій	$R_o = (P_{co} / V) * 100\%$, де P_{co} – прибуток від страхових операцій, V – сума страхових внесків.	2,81	3,70	7,58	0,89	3,88

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7
Чиста рентабельність	$R=(\text{ЧП} / V)*100\%$, де ЧП – чистий прибуток, V – сума страхових внесків.	53,55	51,90	30,60	-1,64	-21,30
Рівень виплат	$R_v=(S_v / V)*100\%$, де S_v - сума страхових виплат.	29,03	30,51	53,64	1,48	23,13

Можна побачити, що показник рентабельності страхових операцій зростає впродовж 2018–2020 рр., що свідчить про достатню ефективність страхової діяльності. Це може бути пов'язано із зростанням обсягу страхових виплат, про що свідчить зростання показника рівня виплат впродовж досліджуваного періоду. В той же час слід відзначити зниження чистої рентабельності, що може бути пов'язано із загальним спадом страхового ринку.

Важливим показником фінансового стану страхової організації є показник платоспроможності страхової компанії, який свідчить про можливість компанії покривати зобов'язання за рахунок власних активів.

Платоспроможність страхової компанії – це об'єктивний показник поточного фінансового стану страхової організації шляхом його прогнозування в осяжному майбутньому [20]. Іншими словами, це можливість виконання зобов'язань страховика завдяки тим активам, які є в його розпорядженні та являють собою реальні цінності, а тому є ліквідними. Згідно з українським страховим законодавством оцінка платоспроможності здійснюється через співвідношення фактичного і нормативного запасу платоспроможності. Якщо фактичний запас платоспроможності перевищує нормативний, то страхова компанія є платоспроможною. В іншому випадку страховик повинен представити в уповноважений орган нагляду за страховою діяльністю план фінансового оздоровлення, і залежно від його виконання до компанії можуть застосовуватися ті чи інші санкції. Належний рівень фактичного запасу платоспроможності повинен підтримуватися страховиками відповідно до обсягів страхової діяльності. Згідно закону України «Про страхування» [1], на будь-яку

дату фактичний запас платоспроможності страховика повинен перевищувати розрахунковий нормативний запас платоспроможності.

У закордонній страховій практиці для характеристики платоспроможності страховика використовується показник рівня достатності покриття власними коштами (Capital Adequacy Ratio або CAR), який розраховується таким чином [68]:

$$CAR = (F - N) / F * 100\% \quad , \quad (2.1)$$

де F – фактичний рівень платоспроможності; N – нормативний рівень платоспроможності.

Доцільність використання цього показника фінансовими менеджерами страхових компаній зумовлюється існуванням загальновизнаних (у США це, наприклад, система IRIS (Insurance Regulation Information System)) експертних якісних оцінок достатності покриття зобов'язань страховика власними коштами. Для страховиків, які здійснюють ризикове страхування, рекомендовані параметри оцінювання платоспроможності наведені в табл. 2.4:

Таблиця 2.4 – Параметри оцінювання платоспроможності страховика за оцінкою CAR [68]:

Значення CAR, %	Оцінка покриття
<0	Недостатне
від 0 до 25	Нормальне
від 26 до 50	Добре
від 51 до 75	Надійне
>76	Зразкове

Визначимо рівень платоспроможності СК «INGO» за вимогами закону України «Про страхування» та за допомогою показника рівня достатності покриття власними коштами (CAR) (табл.2.5):

Таблиця 2.5 – Показники платоспроможності СК «INGO»

Показник	Роки		
	2018	2019	2020
Фактичний запас платоспроможності (ФЗП), тис.грн.	546529,2	604 179,5	667 911
Нормативний запас платоспроможності (НЗП), тис.грн.	223589,6	244 964,6	268 383
перевищення фактичного запасу платоспроможності над нормативним запасом платоспроможності	322939,6	359 214,9	399 528
Коефіцієнт платоспроможності	2,44	2,47	2,49
Виконання умови платоспроможності згідно Закону «Про страхування»	(ФЗП)> (НЗП)	(ФЗП)> (НЗП)	(ФЗП)> (НЗП)
Показник платоспроможності CAR, %	59,09	59,45	59,82
Оцінка платоспроможності за оцінкою CAR	Надійна	Надійна	Надійна

Отже, впродовж 2018–2020 рр. спостерігається перевищення фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим нормативним запасом, а коефіцієнт платоспроможності знаходиться в рекомендованих границях, хоча існує слабка тенденція до зростання його значень. Також слід відзначити, що за методикою CAR визначає платоспроможність компанії як «надійна» впродовж 2018-20120 рр. Однак, зазначимо, що оцінка за показником рівня достатності покриття власними коштами (CAR) пред'являє до платоспроможності страхової організації вищі вимоги, аніж Закон України «Про страхування».

Для збереження існуючих позитивних тенденцій платоспроможності можна рекомендувати впровадження ступеневого контролю платоспроможності страхової компанії СК «INGO». Перевага застосування такого виду контролю за рівнем платоспроможності страховиків полягає в тому, що за різних значень установлених індикаторів платоспроможності пропонується здійснювати різні обсяги перевірок, а втручання органу страхового нагляду та проведення наступних за таким втручанням коригувальних і/або обмежувальних дій щодо страховика здійснюється лише за певних критичних значень показників платоспроможності.

Страхова організація СК «INGO» дотримується встановлених Нацкомфінпослуг нормативів та критеріїв достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика відповідно Розпорядження № 850 від 07 червня 2018 р. [44]. Розраховані показники станом на 31.12.2020 р. наведено у табл 2.6.

Таблиця 2.6 Нормативи достатності капіталу СК «INGO», тис. грн. (на 31.12.2020 р.)

Найменування нормативу	Нормативне значення	Фактична сума прийнятних активів	Величина перевищення суми активів над нормативом
Норматив платоспроможності та достатності капіталу	1 608 410	1 726 167	117 757
Норматив ризиковості операцій	1 096 348	1 362 314	265 966
Норматив якості активів	350 574	801 513	450 939

Отже, фінансовий стан СК «INGO» характеризується стабільністю та стійкістю. Однак, для збереження існуючих тенденцій, компанії слід врахувати, на нашу думку, такі чинники:

1. Компанії необхідно підтримувати певний обсяг наданих послуг для забезпечення відповідного обсягу продажу;

2. Негативним фактором є зростання залежності від позикових коштів. Оскільки дані свідчать про зростання прибутковості компанії, то зменшення цієї залежності можливе шляхом виплати частини прибутку кредиторам. Рівень коефіцієнтів загальної ліквідності свідчить про те, що у компанії рівень дебіторської заборгованості зменшується.

Аналіз показників оборотності капіталу вказує також на бездіяльність частини власних коштів компанії. Тому необхідно збільшити швидкість обертання власного капіталу.

Основним напрямком покращення фінансового стану компанії є збільшення його прибутку. Збільшувати прибуток можна за допомогою багатьох факторів. Наприклад, можна збільшити ціну на надані послуги, виконану роботу.

Проте цей варіант не завжди може пройти, оскільки на сучасному етапі розвитку нашої країни підприємства не мають достатньо грошових коштів, щоб заплатити ще більшу суму за послуги, роботу, товари.

Отже, резерви зростання прибутку – це кількісні можливості збільшення прибутку завдяки:

1. Збільшенню обсягу наданих страхових послуг;
2. Зменшенню витрат на реалізацію страхових послуг;
3. Постійному зниженню позареалізаційних збитків.

Ще одним напрямом у пошуку резервів зростання прибутку є аналіз використання ресурсів компанії, собівартості наданих послуг. Зниження витрат на реалізацію послуг – основний резерв збільшення прибутку компанії.

Усе це говорить про успішне функціонування страхової компанії в звітному році. Більш того, порівнюючи темпи зростання прибутку і виторги від реалізації, можна зробити висновок, що СК «INGO» йде по інтенсивному шляху розвитку, тобто при не значному рості надання послуг показники прибутку і рентабельності виросли на досить значну величину. Це говорить про досить ефективне використання компанії своїх ресурсів.

У результаті проведеної оцінки можна зробити висновок, що для даної компанії на мікрорівні доцільним є використання антикризової фінансової стратегії за кожним із напрямів:

- проведення поглибленого аналізу структури кредиторської заборгованості у динаміці з метою пошуків способів і джерел її погашення;
- аналіз структури заборгованості за довгостроковими кредитами з метою з'ясування причин несвоєчасності їх погашення;
- аналіз структури дебіторської заборгованості, причин її виникнення і можливостей погашення;
- забезпечення необхідного рівня самофінансування виробничого розвитку компанії за рахунок прибутку, оптимізації податкових платежів, ефективної амортизаційної політики;

- підвищення рівня ліквідності активів шляхом збільшення питомої ваги оборотних активів;
- проведення інвентаризації основних виробничих засобів для визначення їх придатності й необхідності в експлуатації;
- проведення аналізу ефективності й доцільності довгострокових фінансових вкладень:
- забезпечення компенсації можливих фінансових збитків шляхом:
 1. резервування частини фінансових ресурсів у вигляді формування
 2. цільових резервних фондів, страхового фонду підприємства відповідно до вимог чинного національного законодавства;
 3. формування системи штрафних санкцій – за несвоєчасної оплати поставленої продукції встановити штрафи у розмірі 0,5% від суми несплати за кожний день прострочення;
 4. ефективне управління портфелем цінних паперів, у т. ч, прибутковими операціями на фондовому ринку.

Таким чином, компанія СК «INGO» в своїй подальшій діяльності буде і надалі керуватися стратегією зростання частки на страховому ринку разом з утриманням високого рівня прибутковості своєї діяльності.

2.2 Аналіз структури та динаміки страхових резервів СК «INGO»

Страхові резерви СК «INGO» утворюються з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування (перестраховування). Страхові резерви в обсягах, що не перевищують технічних резервів, утворюються у тих валютах, в яких СК «INGO» несе відповідальність за своїми страховими зобов'язаннями, і обліковуються окремо по кожній валюті.

Страхові зобов'язання приймаються рівними обсягам наявних технічних резервів. Страхові зобов'язання, передані перестраховикам, відображаються в активі балансу СК «INGO» як права вимоги до перестраховиків. СК «INGO»

зобов'язана формувати страхові резерви (технічні резерви) і вести їх облік за видами страхування.

Формування резервів незароблених премій на звітну дату здійснюється залежно від сум надходжень страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) по відповідних видах страхування за період попередніх дев'яти місяців.

Величина резервів незароблених премій відображається у відповідній окремій статті балансу СК «INGO» як технічні резерви. Збільшення (зменшення) величини резервів незароблених премій у звітному періоді відповідно зменшує (збільшує) зароблені страхові платежі (страхові внески, страхові премії). При здійсненні операцій перестраховування частки страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що були сплачені за договорами перестраховування, формують права вимоги до перестраховиків і обліковуються як суми часток перестраховиків у резервах незароблених премій. Обсяги страхових резервів у перестраховальника при цьому не зменшуються. Суми часток перестраховиків у резервах незароблених премій на звітну дату обчислюються залежно від сум часток страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), які були сплачені перестраховикам впродовж розрахункового періоду, у такому порядку:

- сума часток страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), сплачених перестраховикам впродовж перших трьох місяців цього періоду, множиться на одну четверту;

- сума часток страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), сплачених перестраховикам впродовж наступних трьох місяців, множиться на одну другу;

- сума часток страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), сплачених перестраховикам впродовж останніх трьох місяців, множиться на три четверти;

- одержані добутки додаються.

Збільшення (зменшення) сум часток перестраховиків у резервах незароблених премій у звітному періоді відповідно збільшує (зменшує) зароблені страхові платежі (страхові внески, страхові премії).

Формування резервів збитків здійснюється СК «INGO» при наявності відомих вимог страхувальників (перестраховальників) на звітну дату, що підтверджуються відповідними заявами.

Величина резервів збитків на звітну дату є сумою зарезервованих несплачених сум страхового відшкодування за відомими вимогами страхувальників, по яких не прийнято рішення про повну або часткову відмову у виплаті страхових сум.

Величина резервів збитків відображається у відповідній окремій статті балансу страховика як технічні резерви. Сума збільшення величини резервів збитків у звітному періоді належить до витрат страховика, сума зменшення – до доходів від страхової діяльності.

Вимоги до перестраховиків згідно з договорами перестраховання при настанні страхових випадків у звітному періоді формують права вимоги до перестраховиків і обліковуються як частка перестраховиків у резервах збитків. Збільшення (зменшення) суми таких вимог до перестраховиків у звітному періоді відповідно збільшує (зменшує) доход від страхової діяльності. Наявність специфічних фінансових резервів, які мають цільове призначення, є головною особливістю, що визначає галузеву специфіку страхової компанії.

Відповідно до природи страхування розмір страхових резервів не може бути постійною величиною, оскільки обсяг відповідальності страховика за діючими договорами постійно змінюється, що обумовлено безперервністю процесу страхування. При цьому ймовірний і ризиковий характер руху грошових коштів визначає можливість розбіжності обсягу сформованих резервів і потребою у страховій виплаті. Тому відповідно до вимог законодавства і прийнятої техніки формування страхових резервів кожен вид зобов'язань страхової компанії має покриватись відповідним страховим резервом, що закріплюється в наказі про облікову політику страхової компанії.

Згідно зі ст. 30 Закону про страхування [1] страховики зобов'язані дотримуватися певних умов забезпечення платоспроможності. Однією з них є

створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань.

Страхові резерви – це фонди, що утворюються страховими компаніями для забезпечення гарантій виплат страхового відшкодування і страхових сум. Вони використовуються, якщо сума виплат страхувальникам у даний операційний період перевищує поточні надходження страхових премій, а також в інших обумовлених випадках. У ризикових видах страхування формуються технічні резерви, які включають резерв незароблених премій і резерви збитків і є обов’язковими для формування. Створення страхових резервів регламентується Законом про страхування, та іншими нормативними актами [1, 68-70].

Дослідимо динаміку величини страхових резервів СК «ІНГО» впродовж 2018-2020 рр. за даними звітності (табл. 2.7):

Таблиця 2.7 – Динаміка страхових резервів СК «ІНГО», тис. грн

Показники	Роки			Відхилення			
				Абсолютне, +/-		Відносне, %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
1	2	3	4	5	6	7	8
Страхові резерви	934 499	1060150,6	1126737	125651,6	13,4	66586,4	6,3
Частка перестраховика в страхових резервах	304 579	286038,60	206204	-18540,4	-6,1	-79834,6	-27,9
Резерв незароблених премій	35 243	613912,20	737742	78669,2	14,7	123829,8	20,2
Частки перестраховиків в резервах незароблених премій	102 175	76620	77 174	-25555,0	-25,0	554,0	0,7
Резерв збитків	399 256	446238,40	388995	46982,4	11,8	-57243,4	-12,8
Резерв заявлених, але неурегульованих збитків	323397,3	374840,26	342316	51442,9	15,9	-32524,7	-8,7

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
Резерв збитків, що відбулися, але не заявлені.	75 859	71 398	46 679	-4460,5	-5,9	-24718,7	-34,6
Частки перестраховиків резервах збитків	202 404	209418,6	129 030	7014,6	3,5	-80388,6	-38,4
Спеціальні технічні резерви	-	-	-	-	-	-	-

Можна побачити, що впродовж 2018-2020 рр. величина страхових резервів СК «INGO» постійно зростала (934 499 тис. грн у 2018 р., 1060150,6 тис. грн. у 2019 р. та 1126737 тис. грн. у 2020 р.), що пов'язано із розширенням страхової діяльності та збільшенням надходжень страхових премій. Водночас зменшилась частка перестраховиків у страхових резервах, причому у 2019-2020 рр. відбулось значне зменшення (на 27,9 %).

Резерв незароблених премій демонструє чітку тенденцію до зростання, а зміна резерву збитків має непостійний характер: після зростання на 46982,4 тис грн (11,8%) у 2019 р. відбулось зниження на 57243,4 тис. грн (12,8%) у 2020р. Оскільки резерв збитків являє собою суму зарезервованих несплачених сум страхового відшкодування за відомими вимогами страхувальників, по яких не прийнято рішення про повну або часткову відмову у виплаті страхових сум, тенденція зменшення цього резерву є позитивною.

Інші технічні резерви та резерв з страхування життя в страховій організації СК «INGO» не формуються.

Графічно зміна розміру страхових резервів та частки перестраховика наведено на рис. 2.2.

Можна побачити, що впродовж 2018-2020рр. величина страхових резервів змінювалась незначно, але частка перестраховика впродовж цього періоду зменшилась, тобто зросла незалежність компанії від перестраховиків.

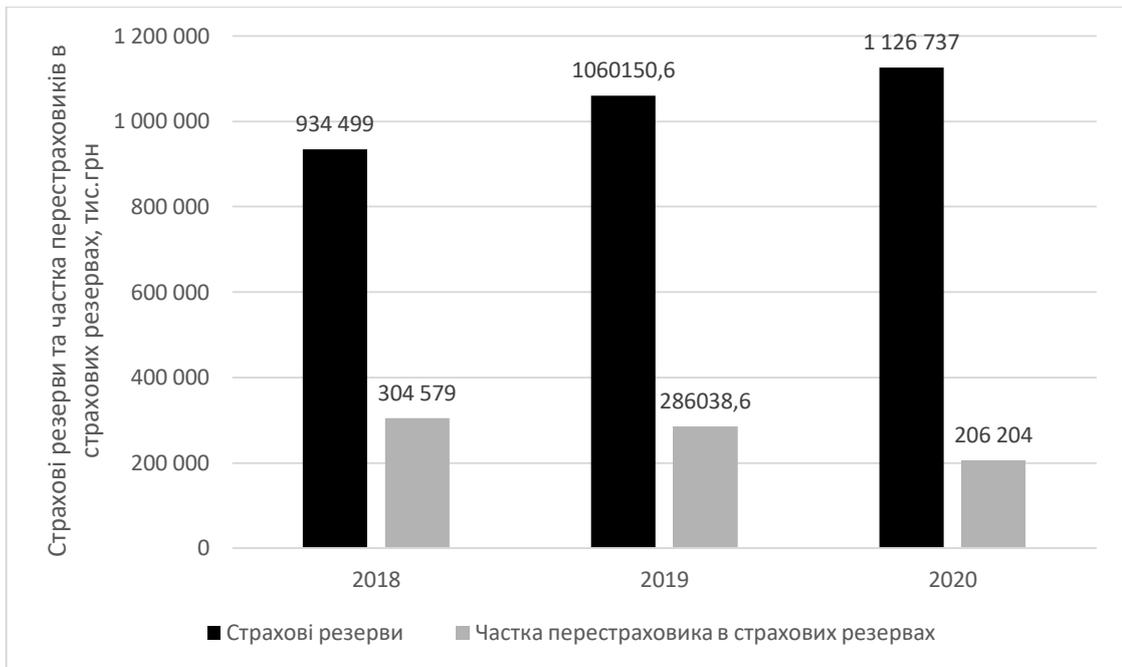

Рисунок 2.2 – Зміна страхових резервів СК «INGO»

Аналіз структури страхових резервів СК «INGO» наведено в табл. 2.8

Таблиця 2.8 – Склад та структура страхових резервів СК «INGO»

Показники	2018		2019		2020	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Страхові резерви - усього	934499,00	100,00	1126737,00	100,00	1060150,60	100,00
Резерв незароблених премій	535243,00	57,28	613912,20	54,49	737742,00	69,59
Резерв збитків	399256,00	42,72	446238,40	39,60	388995,00	36,69

Аналіз структури страхових резервів СК «INGO» показує, що в структурі сукупних страхових резервів переважає частка резерву незароблених премій, яка поступово зростає (за винятком зменшення частки у 2019 р.). (57,28% у 2018 р., 54,49% у 2019 р та 69,59% у 2020 р.) при постійному зростанні абсолютної величини. Частка резерву збитків, незважаючи на зростання абсолютної величини у 2019 р., постійно зменшується (42,72% у 2018 р., 39,60% у 2019 р та 36,69% у 2020 р.).

Дані щодо питомої ваги частки перестраховиків у страхових резервах СК «INGO» наведено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Структура частки перестраховиків в страхових резервах СК «INGO», %

Показники	Роки		
	2018	2019	2020
Частка перестраховика в страхових резервах	32,6	27,0	18,3
Частки перестраховиків в резервах незароблених премій	33,5	26,8	37,4
Частки перестраховиків в резервах збитків або резервах належних виплат	50,7	46,9	33,2

Отже, можна побачити, що частка перестраховиків в страхових резервах впродовж аналізованого періоду зменшується (32,5 у 2018 р., 27,0% у 2019 р та 18,3% у 2020 р.). Це відбулось, в основному, за рахунок зниження частки перестраховиків в резервах збитків, де зниження відбулось досить інтенсивно. Однак, слід зазначити, що частка перестраховиків у резервах незароблених премій в цілому зросла, враховуючи деяке зниження у 2019 р. (50,7 у 2018 р., 46,7% у 2019 р та 33,2% у 2020 р.). Вважаємо таку тенденцію не дуже позитивною, оскільки участь перестраховиків при цьому зменшується, що може загрожувати фінансовій стійкості компанії.

За своїм змістом резерв незароблених премій є не резервом у чистому вигляді, а лише інструментом поділу отриманих премій між суміжними звітними періодами. Страхування — це різновид діяльності, за якої страхова послуга надається клієнтові впродовж строку дії договору страхування. Коли цей строк минає, відповідальність страховика перед страхувальником закінчується, і отримана страховиком страхова премія за цим договором вважається заробленою. Але поки строк дії договору не скінчився, отримана страхова премія складається з двох частин: першої, що вже вважається заробленою, і другої, яку на цей момент заробленою вважати не можна (тобто незароблена премія).

Співвідношення між цими частинами пропорційне строку, який залишився до закінчення дії договору страхування.

Метод обчислення незаробленої премії українськими страховиками регулюється ст. 31 Закону про страхування [1].

Головна ідея методу полягає в тому, що величина резервів незароблених премій на будь-яку звітну дату встановлюється залежно від часток надходжень сум страхових премій з відповідних видів страхування у кожному місяці з попередніх дев'яти місяців (розрахунковий період) і обчислюється в такому порядку: частки надходжень сум страхових премій за перші три місяці розрахункового періоду множаться на $1/4$; частки надходжень сум страхових премій за наступні три місяці розрахункового періоду множаться на $1/2$; частки надходжень сум страхових премій за останні три місяці розрахункового періоду множаться на $3/4$; одержані добутки додаються. Здобута сума покаже на певну звітну дату величину резерву незаробленої премії [1].

Резерв незароблених премій – це частина премій за договорами страхування, які відповідають страховим ризикам, що не минули на звітну дату. Цей резерв призначений для виплат страхового відшкодування в майбутньому та являє собою витрати майбутніх періодів.

Розрахунок резерву незароблених премій здійснюється за кожним видом страхування окремо, і загальна величина резерву незароблених премій дорівнює сумі резервів незароблених премій, розрахованих окремо, за кожним видом страхування. У світовій практиці існує кілька методів визначення цього резерву: метод « $1/4$ » («плаваючих кварталів»); метод « $1/365$ » – «pro rata temporis»; метод « $1/24$ » – «паушальний» метод. Зазначені методи розрахунку резервів незароблених премій передбачено Правилами № 3104 [69].

Алгоритм розрахунку частки перестраховиків у резервах незароблених премій аналогічний розрахунку резервів незароблених премій. Збільшення (зменшення) сум часток перестраховиків у резервах незароблених премій у звітному періоді відповідно збільшує (зменшує) зароблені страхові платежі (страхові внески, страхові премії).

Резерв незароблених премій складається з частини страхових премій, які надійшли за договорами страхування, що укладені у звітному періоді, але стосується терміну дії договору страхування, що припадає на наступний звітний період. Резерв незароблених премій за своїм змістом є не резервом, а статтею розмежування обліку отриманих страхових премій між суміжними звітними періодами. Це обумовлено тим, що страхові премії, як правило, сплачуються авансом за весь термін дії договору страхування, який не завжди збігається зі звітним періодом. Зміна резерву незароблених премій та частки перестраховика в резервах незароблених премій представлена на рис. 2.3.

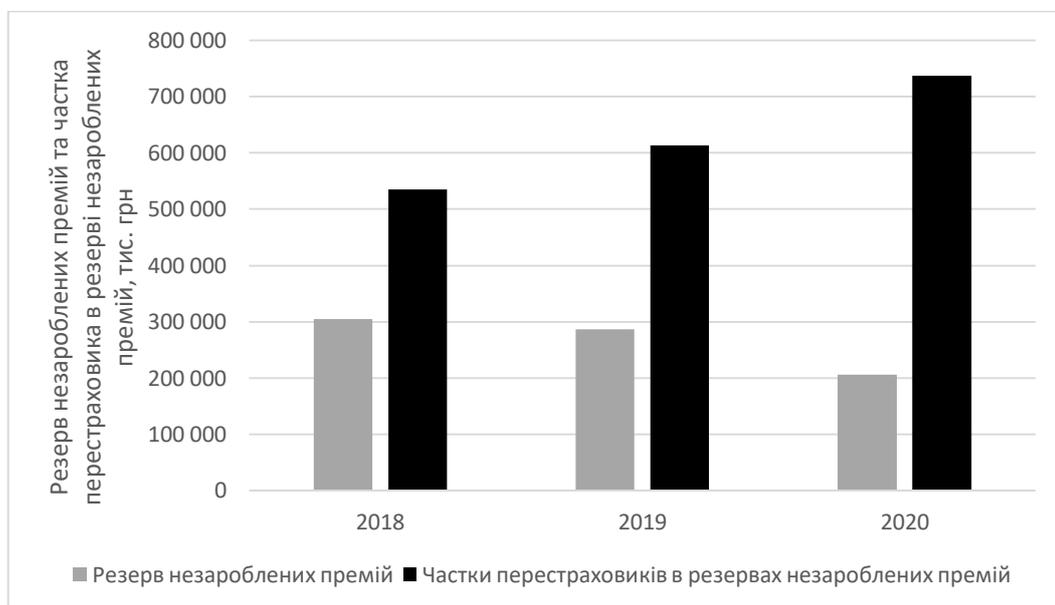

Рисунок 2.3 – Динаміка резерву незароблених премій СК «INGO»

Резерви збитків формуються на підставі заяв страхувальників на певну дату, що містять відповідні вимоги стосовно відшкодування збитків. Величина резерву збитків на звітну дату є сумою зарезервованих несплачених сум страхового відшкодування на вимогу страхувальника, щодо яких ще не прийнято рішення про повну або часткову відмову у виплаті страхових сум [69].

Якщо резерв збитків збільшується проти попередньої звітної дати, то різниця (приріст) відноситься до витрат страховика як у бухгалтерському, так

і у податковому обліку. У разі зменшення цього резерву різниця, відповідно, відноситься на збільшення доходів страховика у бухгалтерському та податковому обліку.

У Правилах № 3104 [69] резерви збитків представлено резервом заявлених, але не виплачених збитків та резервом збитків, які виникли, але не заявлені.

Резерв заявлених, але не виплачених збитків – це оцінка обсягу зобов'язань страховика для здійснення виплат страхових сум (страхового відшкодування) за відомими вимогами страхувальників, включаючи витрати на врегулювання збитків (експертні, консультаційні та інші витрати, пов'язані з оцінкою розміру збитку), які не оплачені або оплачені не в пов-ному обсязі на звітну дату та які виникли у зв'язку зі страховими випадками, що відбулися у звітному або попередніх періодах, та про факт настання яких страховика повідомлено відповідно до вимог законодавства України та/або умов договору.

Формувати резерв заявлених, але не виплачених збитків доцільно, якщо розслідування страхового випадку, причин і обставин його настання не дозволяє зробити страхову виплату або прийняти рішення про відмову зробити її в тому самому звітному періоді, коли було отримано повідомлення про настання страхового випадку [69].

Величина цього резерву визначається страховиком за кожною нерегульованою претензією. У випадку коли про страховий випадок повідомлено, але розмір збитку не визначено, для розрахунку резерву використовують максимально можливу величину збитку, яка обмежується розміром страхової суми за договором. Зарезервівана таким чином сума відповідає сумі заявлених збитків у звітному періоді, збільшеній на суму невиклачених збитків на початок звітного періоду за попередні періоди, зменшеній на суму виплачених збитків у звітному періоді плюс витрати на врегулювання збитків у розмірі 3% від суми невиклачених збитків на кінець звітного періоду.

Резерв збитків, які виникли, але не заявлені, — це оцінка зобов'язань страховика зі здійснення страхових виплат, включаючи витрати

на врегулювання збитків, які виникли у зв'язку зі страховими випадками у звітному та попередніх періодах, про факт настання яких страховику не було заявлено на звітну дату в установленому законодавством України та/або договором порядку [69].

Розрахунок резерву збитків, які виникли, але не заявлені, здійснюється за кожним видом страхування окремо. Величина коштів, зарезервованих у ньому, визначається як сума зазначених резервів, розрахованих за всіма видами страхування. Розрахунок величини цього резерву здійснюється із застосуванням математично-статистичних методів аналізу розвитку збитків у страхуванні.

Можна побачити, що впродовж 2018-2020рр. в структурі резерву збитків більша частка належить резерву заявлених, але неурегульованих збитків, причому вона збільшується впродовж 2018-2020рр. (рис 2.4). Це можна пояснити тим, що по-перше, цей резерв не є обов'язковим, а по-друге, тим, що частка тих видів страхування (обов'язкові види страхування), яким відповідає цей резерв, є незначною.

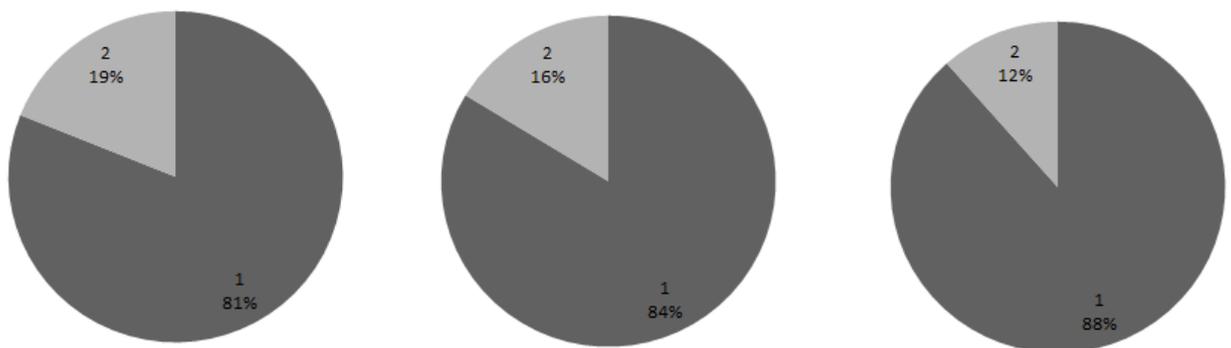

Рисунок 2.4 – Структура резерву збитків СК «INGO»

1 - резерв заявлених, але неурегульованих збитків; 2 - резерв збитків, що відбулися, але не заявлені.

Порядок формування спеціальних технічних резервів (резерв коливань збитковості та резерв катастроф) визначено Правилами № 3104 [69].

Резерв коливань збитковості призначено для компенсації витрат страховика, пов'язаних з відшкодуванням збитків у разі, якщо фактична збитковість за видами страхування у звітному періоді перевищує очікуваний середній рівень збитковості, взятий за основу при розрахунку тарифної ставки за цими видами страхування. У випадку, коли страховик до початку звітнього періоду не розраховував резерв коливань збитковості за видом страхування, то резерв коливань збитковості на початок звітнього періоду приймається рівним нулю. Якщо ж розрахована величина резерву коливань збитковості набирає від'ємного значення, то вважається, що резерв коливань збитковості має нульове значення.

Резерв катастроф формується з метою здійснення страхових виплат у випадку настання природних катастроф або значних техногенних аварій, у результаті яких може бути завдано збитків численним страховим об'єктам [70].

Резерв катастроф формується за тими видами страхування, умови яких передбачають зобов'язання страховика забезпечити відшкодування збитку, що є наслідком дії непереборної сили або масштабної аварії в порядку, передбаченому чинним законодавством [70]. Зазначимо, що спеціальні резерви СК «INGO» не сформовано.

Визначимо показники достатності страхових резервів. Ця група показників розраховується за підсумками року та відображає достовірність відображення страхових зобов'язань [72,73].

Коефіцієнт достатності страхових резервів (на підставі страхових виплат) визначається як відношення страхових резервів, сформованих страховою організацією на звітну дату, до середнього обсягу виплат страхового відшкодування за три попередні роки. Рекомендоване значення показника – не менше 1,0.

Коефіцієнт достатності страхових резервів (на підставі страхових премій) визначається як відношення страхових резервів, сформованих страховою

організацією на звітну дату, до середнього обсягу надходжень страхових премій за три попередні роки. Рекомендоване значення показника – не більш 1,0.

Показники визначають ступінь адекватності страхових резервів ризикам, які приймаються на страхування. Перший показник визначає нижню границю обсягу страхових резервів (розмір страхових резервів має покривати здійснені страхові виплати). Другий показник фактично характеризує верхню границю страхових резервів (виходячи з сутності принципу страхування – замкненості розкладання збитку між учасниками страхових відносин – розмір страхових резервів не може бути більше обсягу страхових внесків) [70].

Показники достатності страхових резервів, розрахункові формули та нормативи значень наведено в табл 2.9 (показники розраховуються лише для ризикових видів страхування, оскільки СК «INGO» не здійснює операцій з страхування життя).

Таблиця 2.9 – Показники достатності страхових резервів СК «INGO»

Показник	Розрахункова формула	Норматив
Показник достатності технічних резервів (на основі виплат)	$\frac{\text{Страхові технічні резерви}}{\text{Середнє значення страхових виплат за три попередні роки}}$	Не менше 1
Показник достатності технічних резервів (на основі премій)	$\frac{\text{Страхові технічні резерви}}{\text{Середнє значення страхових премій за три попередні роки}}$	Не більше 1
Співвідношення власного капітала та страхових резервів	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Страхові технічні резерви}}$	Не менше 0,3
Рівень покриття резерва заявлених, але не урегульованих збитків грошовими коштами	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Резерв заявлених, але не урегульованих збитків}}$	не більше 1
Рівень покриття резерва незаробленої премії дебіторською заборгованістю	$\frac{\text{Дебіторська заборгованість за операціями}}{\text{Резерв незаробленої премії}}$	не більше 1
Коефіцієнт рівня страхових резервів	$\frac{\text{Страхові резерви}}{\text{Валюта баланса}}$	Не менш 45% і не більше 85%

Коефіцієнт достатності власного капітала визначається як співвідношення суми власного капітала та страхових резервів, сформованих страховою

організацією на звітну дату. Показник визначає достатність (адекватність) власного капітала (як джерела коштів для виконання зобов'язань перед страхувальниками у випадку недостатності коштів страхових резервів) по відношенню до обсягу прийнятих організацією ризиків, виражених в страхових резервах.

Рівень покриття резерва заявлених, але не урегульованих збитків грошовими коштами визначає можливість відшкодування заявлених збитків за рахунок грошових коштів в короткий термін. Рекомендоване значення показника – не більш 1,0.

Рівень покриття резерва незаробленої премії дебіторською заборгованістю визначає можливість покриття резерва незаробленої премії дебіторською заборгованістю. Рекомендоване значення показника – не більш 1,0.

Коефіцієнт рівня страхових резервів визначає частку страхових резервів в загальному підсумку балансу. Рекомендоване значення показника – не більш 1,0.

Розраховані показники достатності страхових резервів, а також їх динаміка, наведені в табл 2.10.

Таблиця 2.10 – Показники достатності страхових резервів СК «INGO»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення +/-	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Показник достатності технічних резервів (за виплатами)					
Показник достатності технічних резервів (за преміями)	1,06	0,97	0,93	-0,08	-0,04
Співвідношення власного капітала та страхових резервів	0,68	0,61	0,63	-0,07	0,02
Рівень покриття резерва заявлених, але не урегульованих збитків грошовими коштами	1,08	1,03	0,46	-0,05	-0,57
Рівень покриття резерва незаробленої премії дебіторською заборгованістю	0,39	0,36	0,33	-0,03	-0,03
Коефіцієнт рівня страхових резервів	0,51	0,52	0,52	0,01	0,01

Отже, можна побачити, що ситуація з показниками достатності страхових резервів має позитивну тенденцію. У 2018-2019рр. значення показника достатності технічних резервів (за преміями) та рівня покриття резерва заявлених, але не урегульованих збитків грошовими коштами не відповідали встановленим нормативам. У 2020 р. всі показники достатності резервів відповідають нормативним значенням, але значення показника достатності технічних резервів (за преміями), хоча і має тенденцію до зниження, залишається досить високим (0,93).

Отже, можна зробити висновок про наявність позитивних тенденцій в процесі формування страхових резервів страховою організацією СК «INGO», що сприятиме підвищенню фінансової стійкості та платоспроможності компанії.

Процедури управління активами страхових компаній висвітлено у працях Р.В. Пікус [48], Н.Г. Нагайчук [28], О.О. Гаманкової [6], Н.Н. Нікуліної та С.В. Березіної [49]. Проте, як показує аналіз досліджень, представлених у наведених джерелах, актуальним є подальше вивчення питань управління активами страхових компаній, що враховує теоретичні положення реалізації страхових інвестицій та одночасно має практичну спрямованість.

Елементом системи управління є розміщення страхових резервів у фінансові інструменти та отримання інвестиційного доходу. Розглянемо структуру активів, якими представлено страхові резерви організації СК «INGO» (табл. 2.11):

Таблиця 2.11 – Структура активів, якими представлено страхові резерви СК «INGO»

1	Категорія активів для представлення страхових резервів	Структура активів, %		
		2018	2019	2020
1	2	3	4	5
1	Грошові кошти на поточному рахунку	12,4	12,4	13,2
2	Банківські вклади (депозити)	33,3	38,8	35,1
3	Банківські метали	1,4	1,3	1,2
4	Нерухоме майно	2	1,2	2,2
6	Акції	35,4	29,4	39,5
8	Іпотечні сертифікати	0,1	0,2	0,3

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5
9	Цінні папери, що емітуються державою	2,3	2,4	2,7
10	Права вимоги до перестраховиків	12,9	14,2	5,8
11	Інвестиції в економіку України	0,3	0,3	0,3
12	Кредити страхувальникам-громадянам	0,0	0,0	0,0
13	Готівка в касі	0,1	0,1	0,00
14	Довгострокові кредити для житлового будівництва	0,00	0,00	0,0
15	Разом	100,0	100,0	100,0

Дані таблиці свідчать, що в основному фінансові ресурси СК «INGO» розміщувалися на поточних рахунках в банках і на депозитах. Таке положення призводить до низької інвестиційної віддачі від наявних фінансових ресурсів і свідчить про низький рівень управління страховими резервами. Слід зазначити, що така ситуація є характерною для українських страхових організацій.

Висока частка акцій в структурі активів страховиків України пояснюється як суб'єктивними, так і об'єктивними причинами. З одного боку, акціонерні товариства на сьогодні є найбільш розповсюдженою організаційно-правовою формою підприємницької діяльності, а отже вкладення страхових компаній у різноманітні афілійовані структури з метою здійснення корпоративного контролю в основному здійснюються шляхом придбання акцій. Акції є також одним з найбільш широко використовуваних цінних паперів для операцій з відмивання коштів та завищення показників фінансового стану. Мають місце наступні неринкові дії з боку страховиків: придбання цінних паперів афілійованих структур, у тому числі низьколіквідних цінних паперів за завищеною вартістю; придбання цінних паперів за ціною нижче номіналу з наступною переоцінкою, що штучно збільшує їх балансову вартість і відповідно завищує вартість страхових резервів.

Дослідники зазначають [68], що у європейських країнах найбільшу частку інвестиційного портфеля страховиків складають боргові цінні папери та інші активи з фіксованим доходом, а також акції та інші цінні папери зі змінною прибутковістю. Однак у інвестиційному портфелі європейських страховиків

частка боргових цінних паперів та акцій може змінюватися під впливом ринкових умов.

У періоди фінансової кризи, частка боргових цінних паперів в інвестиційному портфелі зростає, на противагу цьому, в періоди економічного піднесення зростає частка акцій та інших цінних паперів зі змінною прибутковістю. Це можна пояснити тим, що боргові цінні папери мають фіксований рівень прибутковості є менш ризиковими, і для страховиків в період фінансової кризи є надійним джерелом отримання інвестиційного доходу [57].

Як зазначено в роботі [57], що більшість вітчизняних страхових компаній не має ретельно розробленої інвестиційної політики та вкладає кошти у фінансові інструменти афілійованих структур чи у банківські депозити. З розвитком страхового ринку у частині його реального сегменту потреба у безпечному та ефективному розміщенні коштів страхових компаній буде зростати. Забезпечити вирішення цього завдання можна лише за умови наявності відповідного інформаційного та кадрового забезпечення. Страхові компанії, надаючи послуги з покриття ризиків, самі відчувають потребу у професійних управляючих, в першу чергу на фондовому ринку.

Вибір варіанту управління активами залежить від розміру та фінансових можливостей страховика, обраної інвестиційної політики, наявності прямих та непрямих державних обмежень або стимулів до вибору інвестиційних партнерів, умови їх діяльності тощо. Проте, у першу чергу, при виборі варіанту управління інвестиціями повинна враховуватись необхідність дотримання принципів розміщення страхових резервів, встановлених Законом України «Про страхування» [1]: безпечності, прибутковості, ліквідності та диверсифікації. Ці принципи у світовій практиці є загальновизнаними.

Врахуємо рекомендації роботи [57], та визначимо можливі варіанти управління інвестиційним потенціалом СК «INGO»:

– формування у структурі страхової компанії власного інвестиційного департаменту із залученням висококваліфікованих менеджерів. За необхідності можливе також створення дочірніх інвестиційних компаній або компаній, що

здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів (торгівців цінними паперами), які здійснюють управління активами страховика та надають аналогічні послуги його клієнтам і партнерам. Такий підхід можна охарактеризувати як надзвичайно чутливий до індивідуальних потреб страховика;

– передача активів на аутсорсінг. Передача активів в управління компанії з управління активами є доцільною в першу чергу для середніх та малих страхових компаній, які за невелику, як зазначають Василенко В. та Тринчук Д. [29] (порівняно з витратами на самостійне управління) плату отримують професійні послуги, можуть підвищити дохідність та диверсифікованість інвестиційного портфелю.

Важливість ефективного управління активами страхової компанії визначається необхідністю досягнення двох основних цілей. Перша – забезпечення достатнього рівня платоспроможності та фінансової стійкості. Друга – одержання гідного прибутку від розміщення інвестиційних ресурсів. Кожен варіант управління активами має ряд переваг та недоліків, які представлені у табл. 2.12 [57]:

Таблиця 2.12 – Якісна характеристика варіантів управління інвестиційним потенціалом страхових компаній

Варіант управління	Переваги	Недоліки
1	2	3
Наявність у структурі страхової компанії власного інвестиційного департаменту	Повне забезпечення індивідуальних потреб страховика у дохідності, ризикованості та ліквідності активів	Ефективність управління залежить від якості інформаційного та кадрового забезпечення фінансового ринку
Створення дочірніх інвестиційних компаній або компаній, що здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів	Можливість оперативного корегування інвестиційної стратегії відповідно до змін у стратегії страхової діяльності Захищеність від витоку інформації за межі страхової компанії (фінансової групи)	Зростання витрат на управління компанією (у разі створення інвестиційного департаменту)

Продовження таблиці 2.12

1	2	3
Передача активів в управління компанії з управління активами	Отримання професійних послуг, підвищення дохідності та диверсифікованості інвестиційного портфелю, зниження інвестиційних ризиків за рахунок професійного управління активами Наявність державного нагляду за діяльністю компанії з управління активами, вимог щодо управління активами інституційних інвесторів Відсутність державних обмежень на співпрацю з компанією з управління активами	Нездатність управляючої компанії повністю задовольнити потреби страховика в індивідуальному підході до розміщення активів Витрати на послуги управляючої компанії складають від 1,5% до 4% середньорічної вартості активів, які передані в управління, що може перевищувати вартість самостійного управління активами Можливість недобросовісного використання менеджментом компанії з управління активами інформації про особливості інвестиційної стратегії страховика

На сьогодні за думкою вітчизняних дослідників [57–59, 72], можливі такі основні варіанти співробітництва компаній з управління активами й страхових компаній, завдяки яким останні можуть одержати можливість збільшити свій прибуток:

1. Розміщення власних коштів страхової компанії у цінні папери вже існуючих ІСІ.

2. Залучення компанії з управління активами на підставі договору про управління активами інституційного інвестора та передача цій компанії частини страхових резервів (зокрема тих, що представлені цінними паперами та іншими дозволеними активами).

3. Створення страховою організацією власного інвестиційного фонду та передача його активів в управління компанії з управління активами.

4. Створення компанії з управління активами, при цьому материнською структурою якого є страхова компанія.

Слід відзначити, що в процесі інвестиційної діяльності страхові компанії формують два інвестиційних портфелі, які за вартістю відповідають страховим зобов'язанням та коштам, вільним від страхових зобов'язань.

Як зазначено в [34], залучення компанії з управління активами як інструменту управління коштами інституційних інвесторів також передбачає одночасне вирішення системних проблем ринку цінних паперів, зокрема, забезпечення захисту прав інвесторів, підвищення інформаційної прозорості фондового ринку, контролю за виконанням біржових угод, розвитку сучасної депозитарної та розрахунково-клірингової системи.

Очевидно, що передача резервів страховика в управління компанії з управління активами дозволить страховим компаніям сконцентруватись виключно на страховому бізнесі та збільшити інвестиційний дохід за рахунок професійного управління активами. При цьому є також можливість знизити ризик при управлінні інвестиційним портфелем.

У зв'язку з цим, вважаємо, що на сучасному етапі завданням держави є доповнення нормативно-законодавчої бази діяльності страховиків та компаній з управління активами в напрямку створення дієвого механізму захисту інтересів страховиків та страхувальників, сприяння зміцненню страхового ринку України та очищення його від псевдострахових операцій. При цьому таке законодавство має враховувати особливості специфічних інвестиційних портфелів, технічних резервів та резервів зі страхування життя страхових компаній як джерел інвестиційних ресурсів під час розробки та взаємоузгодження стратегії інвестиційної і страхової діяльності.

2.3 Побудова математичної моделі управління страховими резервами СК «INGO»

У розпорядженні страхових компаній акумулюються значні розміри грошових коштів у вигляді страхових резервів (технічних і математичних), які необхідні для забезпечення майбутніх виплат страхових відшкодувань. Але не менш важливою їх функцією є інвестиційна, реалізації якої дозволяє отримати додатковий дохід від фінансової діяльності страховика.

Законодавством України встановлені чіткі обмеження щодо напрямів інвестування та співвідношення фінансових інструментів портфелю технічних резервів, які мають на меті забезпечити високу ліквідність вкладених коштів та диверсифікацію напрямів інвестування [1].

Основною метою інвестиційної функції технічних резервів є отримання доходу. Недостатня увага вітчизняних страховиків до інвестиційної функції, що простежується у використанні незначної кількості фінансових інструментів, відсутності їх аналізу за критерієм «ризик-доходність» суттєво зменшує ефект від розміщення технічних резервів.

Вочевидь, на даному етапі розвитку страхового ринку є необхідність застосування виважених методик оцінки напрямків інвестування, які дозволять оптимізувати структуру портфелю технічних резервів, максимізувати доходність, залишивши при цьому ризик на прийнятному рівні.

Незважаючи на те, що окремі дослідники формулюють пропозиції щодо напрямів інвестування страхових резервів, тим не менш більшість українських страхових компаній приділяють недостатню увагу інвестиційному напрямку, а окремі з них навіть не мають відповідних функціонально закріплених підрозділів. Як правило, інвестиційна діяльність обмежується розміщенням коштів на депозитних рахунках, або купівлі акцій підприємств що мають спільного зі страховиком акціонера. Безумовно, подібний підхід не може забезпечити ані достатньої надійності та диверсифікованості, ані високої доходності портфелю інвестицій. Тому необхідною є розробка методики аналізу найкращих напрямків інвестування коштів технічних резервів, розрахунку їх оптимального співвідношення і формулювання відповідних пропозицій для страховиків.

Головною метою формування страхових резервів є забезпечення майбутніх виплат страхових відшкодувань. Проте, в процесі розвитку фінансових ринків, питома вага доходів від операційної діяльності страхових компаній почала поступово зменшуватись. На цьому фоні значно зросла питома вага доходів від інвестиційної діяльності. Тому пропонується розглянути

страхові резерви у контексті інвестиційних ресурсів, тобто джерел для отримання додаткового доходу.

Критерії розміщення страхових резервів, нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів регламентуються Постановами № 3104 та №741 [69, 70] Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України відповідно. Впровадження законодавчих норм має на меті забезпечення максимальної надійності, прозорості представлення коштів страхових резервів дозволеними активами.

Проаналізуємо доходність активів, якими можуть бути представлені страхові резерви, та портфелю в цілому, розробимо рекомендації щодо удосконалення його структури. Для цього необхідно розрахувати параметри оптимального портфелю технічних резервів – набору інструментів, що забезпечать максимальну доходність при заданому допустимому показнику ризику.

Наскільки ефективною була фінансова діяльність страховиків можна визначити лише тому випадку, якщо порівняти фактично сформований портфель з оптимальним, який визначимо, застосовуючи принципи моделі, запропонованої Г. Марковіцем [74], яка використовується для обчислення оптимальної структури портфеля цінних паперів.

Дана методика використовує в якості основних показників доходність та ризик, які цілком можливо прорахувати для інструментів портфеля технічних резервів. Для цього, переведемо доходність усіх аналізованих інструментів, у єдину одиницю виміру – відсоток річних. Ризик кожного інструменту портфелю буде розрахований як середньоквадратичне відхилення доходності.

Зазначено, що не всі напрями інвестування можуть бути відповідним чином оцінені і фактично їх недоречно використовувати при формуванні оптимального портфелю за моделлю Г. Марковіца [74]. Для кожного з них є свої причини.

Так у структурі активів, якими представлено кошти технічних резервів, виділяється значний сегмент у вигляді прав вимог до перестраховиків, який не є

фінансовим інструментом, а лише вказує на обсяг технічних резервів, які можуть бути сплачені перестраховиком у випадку настання страхової події. Тому дана група активів не аналізувалася при розрахунку оптимального портфелю технічних резервів.

Кошти на поточних рахунках у банках та готівка в касі не включаються до аналізу через практично нульову доходність і через те, що дана група активів має на меті лише забезпечення поточної ліквідності страховика.

Іпотечні сертифікати та інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними КМУ не увійшли до аналізу через низьку питому вагу даних інструментів у загальному портфелі (разом – 0,6%) та складність проведення розрахунків доходності.

Облігації підприємств не були проаналізовані через велику кількість емітентів облігацій, та різноманітність умов випуску. До того ж незначний обсяг вказаного інструмента у фактичному портфелі технічних резервів, низький попит на них у посткризовий період значно ускладнює адекватний аналіз доходності цього інструменту. Безумовно, облігації підприємств дуже перспективний напрямок, інвестувати кошти у який, все ж, доцільніше на стадії підйому економіки.

Середню доходність активів та їх ризик визначено за період з 2010 по 2012 рр. із щомісячним інтервалом.

Доходність депозитів як у валюті, так і у гривні береться середня у відсотках на щомісячній основі. Те ж стосується і державних облігацій, доходність яких беремо як середньозважену за місяць на основі їх розміщення на первинному ринку.

Доходність інших активів – акцій, нерухомості, банківських металів, – буде розраховуватись за формулою (2.1):

$$D_k = \frac{(M_t - M_{t-1}) \cdot n \cdot 100\%}{M_{t-1}} \quad (2.1)$$

де D_k – доходність k -го інструменту, M_i – ціна одиниці активу у розрахунковому місяці, M_{i-1} – ціна одиниці активу за місяць, що передує розрахунковому, n – число періодів у році.

Для оцінки середньої доходності активів використано динаміку доходності обраних активів. Кожен фінансовий інструмент портфеля технічних резервів відображався у контексті показників, необхідних для застосування формалізованої моделі, а саме: середнє значення прибутковості, дисперсія і середньоквадратичне відхилення, яке фактично є нормою ризику по кожному з інструментів (табл. 2.13). Ці розрахунки здійснено на підставі даних прибутковості страхування за період 2018-2020 рр., які визначено за даними сайту Форіншурер [75]:

Таблиця 2.13 – Розрахункові показники середньої прибутковості і ризику (середньоквадратичне відхилення) по інструментам портфеля технічних резервів. СК «INGO»

№	Інструмент портфелю	Середнє значення прибутковості	Дисперсія	Середньо-квадратичне відхилення
1	Депозити: гривня	12,41	4,76	22,64
2	Акції	37,32	201,8	40723,17
3	Облігації державні	11,93	4,38	19,21
4	Банківські метали	22,14	65,94	4347,87
5	Нерухомість	-3,5	4,5	20,25

Середня доходність за нерухомістю виявилась від'ємною. Тому її недоцільно включати у перелік інструментів для розрахунку, оскільки в цьому випадку її питома вага в процесі оптимізації буде дорівнювати нулю.

Таким чином, отримані показники середньої доходності аналізованих інструментів портфелю технічних резервів використані в моделі Марковіца, формалізований вигляд якої представлений формулою 2.2:

$$\left\{ \begin{array}{l} \sum_{i=1}^N w_i r_i \rightarrow \max; \\ \sqrt{\sum_{a=1}^N \sum_{b=1}^N (w_a w_b \text{cov}_{ab})} \leq y_{req} \\ 0 \leq w_i \leq 1; \\ \sum w_i = 1. \end{array} \right. \quad (2.2)$$

де w_i – частка i -го інструменту в портфелі технічних резервів, r_i – прибутковість i -го інструменту, N – кількість інструментів, cov_{ab} – коефіцієнт коваріації між парами конкретних інструментів, y_{req} – максимально припустимий ризик портфелю технічних резервів.

Реалізація моделі здійснена із застосуванням вбудованих функцій MS Excel 2010. Особливістю цієї моделі, є те, що має бути визначеним конкретне значення ризику під який і буде формуватись оптимальний портфель.

Схильність до ризику різних осіб може суттєво відрізнятись, тому отриманий варіант оптимального портфелю для кожної особи буде свій.

Саме тому розрахунок буде здійснено для одного значення ризику, яке обрано на рівні 5%. Отримані результати представлені в табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Оптимальне співвідношення аналізованих фінансових інструментів у портфелі технічних резервів СК «INGO»

№	Інструмент інвестування	Доходність, %	Ризик, %	Питома вага, %
1	Депозити: гривня	12,4	4,8	64,3
2	Акції	37,3	201,8	13,8
3	Облігації державні	11,9	4,4	7,2
4	Банківські метали	22,1	65,9	11,7
Разом		89,8	38,99	100
Загальний ризик портфелю інструментів(фіксована величина)		5%		
Оптимальна доходність сформованого портфелю інструментів		16,76%		

Для більш розгорнутого порівняльного аналізу долучимо портфель страхової організації АТ СК «INGO», результати відображені у табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Оптимальне співвідношення аналізованих фінансових інструментів у портфелі технічних резервів СК «INGO», %

Активи	Оптимальний портфель,%
Грошові кошти на поточних рахунках	13,75
Депозити	44,59
Банківські метали	7,75
Нерухомість	0
Акції	14,05
Іпотечні сертифікати	0
Облігації державні	4,77
Права вимоги до перестраховиків	15
Готівка у касі	0,09
Разом	100

Порівнюючи розраховану структуру оптимального портфелю з даними про розміщення активів СК «INGO» (табл. 2.14), можна зробити наступні висновки:

1. Портфель фінансових інструментів, що складають технічні резерви, недостатньо наповнений депозитами у національній валюті, що призводить до недоотримання доходів, оскільки відсоток за депозитами у національній валюті є вищим. Портфель СК «INGO» має оптимальне співвідношення депозитів у національній валюті, однак у ньому зовсім не представлені депозити у іноземній валюті. Отже портфель не є достатньо захищеним від валютно-курсних ризиків.

2. Збільшують ризик портфелю акції українських емітентів, частка яких у портфелі перевищує аналогічний оптимальний показник. Маючи достатньо високу доходність, за рахунок коливань ринкової вартості та, відповідно величину ризику, даний інструмент потребує прискіпливого аналізу в процесі вибору конкретного емітента.

3. Державним облігаціям СК «INGO» приділила недостатньо уваги, проте цей інструмент є, по-перше, достатньо вигідним, по-друге, наднадійним, що є оптимальним за критерієм ризик-доходність.

4. До упущення можливої вигоди веде відсутність у портфелі технічних резервів СК «INGO» банківських металів – ризикованого, але високодохідного інструменту. Банківські метали є найскладнішим з точки зору прогнозування доходності інструментом. Проте, у короткостроковій перспективі, у фазі поживлення фінансових ринків, коли, як правило, портфель банківських металів СК «INGO» може різко подорожчати, і таким чином у нього можна вкладати кошти за умови швидкої фіксації прибутку.

Також істотна частка належить залишкам на поточних рахунках, що веде до недоотримання доходів від інвестування тимчасово вільних коштів у один або декілька фінансових інструментів, наприклад у державні облігації, що мають достатньо високу доходність та надійність, але відсутні у переліку використаних СК «INGO» інструментів.

Зазначимо, що існує ряд активів, в які СК «INGO» не бажає вкладати кошти страхових резервів. Це іпотечні сертифікати та облігації, інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України, банківські метали та облігації місцевих позик. В іпотечні сертифікати та облігації, а також облігації місцевих позик, СК «INGO» майже не інвестує коштів, оскільки в Україні на сучасному етапі відсутній ліквідний ринок таких цінних паперів. Відповідно такі вкладення не зможуть забезпечити основні принципи інвестування коштів страхових резервів. Що стосується банківських металів, зокрема золота, то такі вкладення на майбутнє для компанії СК «INGO» є досить перспективними, особливо враховуючи наслідки економічної кризи.

З іншого боку, що стосується інвестицій в економіку України, то в даному випадку слід відмітити досить суттєву проблему для нашої країни. Страхові організації не виконують тієї ролі в економіці країни, яку вони виконують в розвинутих країнах, а саме: забезпечення коштами економіки країни.

Результати, отримані за моделлю Марковіца, можуть бути застосовані керівниками фінансових підрозділів страхових компаній для розробки тактичних і стратегічних рішень, що дозволять отримати максимальну доходність від тимчасово вільних коштів технічних резервів, не порушуючи при цьому головний критерій – надійність розміщення.

3 ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РЕЗЕРВАМИ

3.1 Проблеми та перспективи інвестиційної діяльності страховиків в сучасних умовах

У сучасній економіці страхування виступає в ролі найважливішого стабілізатора процесу суспільного відтворення. Постійне збільшення техногенних, економічних і соціальних ризиків загрожує збереженню й подальшому зростанню суспільного багатства, що вимагає від держави та суб'єктів господарювання дбати про формування ефективної системи страхових резервів, призначених для своєчасної компенсації збитків. Фінансові ресурси, які акумулюються у вигляді страхових резервів, служать істотним джерелом інвестицій в економіку.

У розвинених країнах світу страхові компанії за обсягами інвестиційних вкладень перевищують загальноєвропейських інституціональних інвесторів - банки й інвестиційні фонди. Не менш важливе значення має інвестиційна діяльність страховиків і на мікрорівні, виступаючи одним з головних факторів забезпечення ефективного функціонування страхової компанії [57].

По-перше, інвестиційна діяльність визначає можливість надання страхових послуг за рахунок формування достатніх обсягів страхових резервів.

По-друге, добре організована інвестиційна діяльність забезпечує в певній мірі якість страхових послуг і визначає ринкову позицію страховика.

По-третє, інвестиційна діяльність впливає на основні характеристики страхового продукту, насамперед на його вартість, і на фактичне виконання зобов'язань страховиком, обумовлене строками страхових виплат.

По-четверте, інвестування дає можливість власникам страхової компанії розвивати свій бізнес і самостійно управляти ним. За рахунок інвестування страхових резервів відбувається нагромадження коштів для збільшення власних ресурсів. Це положення є суттєвим у світлі тенденцій щодо поступового

збільшення регулятором вимог до мінімальних розмірів статутного капіталу страхових організацій.

Таким чином, існує потреба у проведенні повномасштабних комплексних досліджень не лише економічної природи страхових операцій, а й політики страховиків у галузі ефективного їх інвестування. Дослідження вітчизняних та зарубіжних дослідників показують, що основним джерелом одержання прибутку для страхової організації більшості цивілізованих країн є інвестиційна діяльність, кошти від якої спрямовуються, як правило, на фінансування страхових операцій, на дотації збитковим видам страхування, розробку нових продуктів, підготовку кадрів й ін., а не збір страхових платежів.

При цьому економічне значення страхування для економіки країни не вичерпується лише ризиковою функцією, функцією формування резервів, превентивною, контрольною функціями, і також важливе місце приділяється накопичувальній функції. Слід зазначити, що соціальне значення інвестиційної діяльності страхових компаній нерозривно пов'язано саме з цією функцією.

Аналіз стану і тенденцій розвитку страхового ринку України дозволив виділити низку факторів, які стримують розвиток інвестиційної діяльності страхових компаній [76,77]:

Більшість вітчизняних експертів, зокрема Василенко В. та Тринчук Д. [29], переконані, що політична та економічна нестабільність в першу чергу негативно впливає на інвестиційну діяльність. Підтвердженням цьому є загальна невизначеність місця та ролі страхування в українському суспільстві та неузгодженість регуляторної політики у сфері страхування, корупція у державних органах влади. Відсутнє чітке усвідомлення того, що розвинений страховий ринок не існує за умов фінансово та соціально-економічної нестабільності.

Однак, ситуація зі страхуванням життя, яка склалась на сьогодні в Україні, зумовлена низьким економічним розвитком країни, а також відсутністю у переважної більшості населення країни вільних коштів, які можна було б вкласти у страхування життя та низьким рівнем довіри до страхових компаній,

зумовленим негативним досвідом вкладання коштів у різноманітні фінансові структури

Але, слід наголосити на тому, що в умовах ринкової економіки страхування є важливим чинником інвестиційної діяльності, оскільки страхові компанії страхують економічні інтереси суб'єктів господарювання від ймовірних ризиків і цим самим стимулюють інвестиційну активність, а з іншого боку в процесі здійснення своєї основної (операційної) діяльності вони виступають безпосередніми інвесторами.

Таким чином, страхові компанії виступають як активні джерела капіталу, а їх діяльність визначають два фактори: обсяг ресурсів, якими вони володіють, і термін, впродовж якого ці ресурси можуть використовуватись. Зростання інвестиційного капіталу обумовлено наявністю страхових резервів, що збільшуються з розширенням страхових операцій та власним капіталом [29].

Обсяг страхових резервів і термін їхнього розміщення, перетворюють страхові компанії у потужні фінансово-кредитні інститути, і при цьому страхування визнано стратегічним сектором економіки. Інвестиційна діяльність страхових компаній за кордоном є настільки масштабною, що численні страховики мають спеціалізовані відділи, які займаються управлінням інвестиційними портфелями. Діяльність страхових компаній, таким чином, стала виходити далеко за межі страхової, і це стало тією причиною, за якою їх відносять до фінансових посередників [29].

Інвестиційна діяльність стає невід'ємною частиною страхового бізнесу і це відзначають у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені [11,12, 29–33], які вказують, що основна діяльність страхової компанії пов'язана досить часто зі збитками, які можуть компенсуватись прибутком від інвестиційної та фінансової діяльності.

Страхова та інвестиційна діяльність є рівнозначними. Саме таке твердження дослідників [57] має переконливі аргументи, адже не можна реалізувати інвестиційну функцію страхування без попереднього накопичення грошових фондів. І навпаки, ефективне розміщення страхових резервів і власних

коштів страхової компанії – це засіб досягнення фінансової стійкості. Існує тісний взаємозв'язок між зазначеними видами діяльності.

Слід зазначити, що оптимізація процесу управління інвестиційним потенціалом страхової компанії є доволі актуальним завданням. Вибір моделі управління залежить від розміру та фінансових можливостей страхової компанії, обраної інвестиційної політики, наявності прямих та непрямих державних обмежень або стимулів до вибору інвестиційних партнерів, умови їх діяльності тощо.

Достатній рівень розвитку управління інвестиційним потенціалом страховика передбачає наявність у структурі страхової компанії власного інвестиційного департаменту із залученням висококваліфікованих фахівців, зокрема актуаріїв. За необхідності можливе також створення дочірніх інвестиційних компаній або компаній, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів й управляють активами. Такий підхід можна охарактеризувати як надзвичайно чутливий до індивідуальних потреб страховика.

В сучасних умовах більшість страхових компаній не має ретельно розробленої інвестиційної стратегії та вкладає кошти у фінансові інструменти афілійованих структур чи у банківські депозити [29]. З розвитком страхового ринку у частині його реального сегменту зростає потреба у безпечному та ефективному розміщенні коштів страхових компаній. Однак це можливо лише за умови наявності відповідного інформаційного та кадрового забезпечення страхових організацій. Страхові компанії, надаючи послуги з покриття ризиків, потребують професійних управляючих, в першу чергу на фондовому ринку. Слід зауважити, що вітчизняним законодавством не заборонено співпрацю страхових компаній з пайовими інвестиційними фондами та іншими інститутами спільного інвестування. У зв'язку з цим для обслуговування інвестиційних потреби страховиків поширеним є створення дочірніх компаній.

Типи участі страхових компаній на фінансовому ринку можна розподілити на спекулятивний та інвестиційний. В загально ринковому вимірі превалювання

того чи іншого типу залежить від співвідношення страховиків, що здійснюють ризикові види страхування, і страховиків, що здійснюють страхування життя. З огляду на те, що в структурі страхових платежів в Україні за видами страхування превалюють ризикові види, інвестиційна діяльність вітчизняних страховиків у першу чергу повинна забезпечувати можливість негайного відчуження коштів страхувальників з інвестиційного процесу. Основною метою страховика, що виступає в ролі інвестора, є забезпечення фінансової стійкості для виконання зобов'язань перед страхувальниками. Інтерес страхового інвестора визначається досягненням цієї мети [29].

В цілому, як визначають дослідники [29,30], на відміну від класичного інвестора, основними цілями страховика при формуванні інвестиційного портфеля в умовах вітчизняного страхового ринку є не лише максимізація дохідності та мінімізація ризику, а й забезпечення повернення вкладень.

Практичне втілення даної концепції в умовах України є віддаленим від бажаного. Як вже відзначалось, характерною рисою вітчизняного страхового ринку є низький рівень виплат, який, в свою чергу, є наслідком того, що частина страхових операцій використовуються з метою податкової оптимізації. Це означає, що в розпорядженні страховиків залишається великий обсяг страхових премій.

З огляду на це страховики вважають за доцільніше в умовах нестабільного функціонування інвестиційних ринків не займатись пошуками варіантів прибуткового і надійного розміщення активів. Слід зазначити, що низька капіталізація страхового ринку заважає більшості страховиків перетворитись на потужних інвесторів. Однак, з іншого боку, недостатній рівень страхової культури є причиною низької інвестиційної активності страховиків. Навіть за дотримання законодавчих умов питання гарантії збереження коштів залишається невирішеним.

З іншого боку, фактором, що обмежує інвестиційну активність страховиків, є впроваджені законодавчі обмеження та нерозвиненість фондового ринку. Низька інвестиційна привабливість для страховиків набору українських

інвестиційних інструментів та обмеженість їх вибору визначають стан не тільки страхування, а й економіки в цілому.

В цілому, як визначають дослідники [29, 31] структура інвестиційного портфеля українських страховиків характерна для нерозвинених страхових ринків та економік країн перехідного типу, перевага на яких належить ризиковим видам страхування, коли страховики приділяють основну увагу отриманню високого поточного доходу і ліквідності інвестицій.

Вважаємо, що основною метою державного регулювання інвестиційної діяльності страховиків є не лише забезпечення необхідної платоспроможності страховиків, а і дотримання прав страхових компаній як інституціональних інвесторів та надання їм можливостей в цій сфері. Адже від цього в значній мірі залежить можливість своєчасного і повного виконання страховими компаніями зобов'язань перед страхувальниками за прийнятими договорами страхування. На практиці у часто виникають ситуації, коли виконання умов по страховим договорам залежить не лише від страхових компаній, але й від бажання та можливостей держави, та від можливостей інших учасників фінансового ринку виконати свої зобов'язання.

У зв'язку з цим доцільно законодавчо надати право страховим компаніям здійснювати контроль за розміщеними страховими резервами шляхом участі в радах директорів підприємств, в які інвестовано кошти, регулярного отримання інформації щодо прийняття ними управлінських рішень, поточного фінансового стану [33].

Законодавчі обмеження не надають можливості страховим компаніям представляти кошти страхових резервів цінними паперами, що не котируються на фондовій біржі, оскільки такі вкладення вважаються високоризикованими, але водночас при цьому знизилась можливість страховиків кредитувати економіку. Загальновідомо, що найбільш перспективні вкладення – це вкладення в реальний сектор економіки.

Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній вважається [29] за необхідне встановити норматив вкладень в цінні

папери, які не котируються на фондовій біржі, на рівні не більше 30%. Це дозволить забезпечити фінансову підтримку малого та середнього бізнесу, підконтрольність інвестицій з боку інвесторів-страховиків, зростання диверсифікації інвестиційного портфеля, а збільшення обсягів страхових премій та резервів сприятиме тому, що інвестиційна діяльність страховиків буде мати реальний, а не спекулятивний характер.

Привертає увагу той факт, що акції та облігації, які котируються на фондовій біржі, мають однакові обмеження. Рангова характеристика цих фінансових активів за факторами ризику, доходності та ліквідності прямо протилежна, що повинно знайти відображення у нормативах.

У найближчій перспективі страхові компанії зі страхування життя будуть зайняті пошуком дохідних і надійних інвестиційних активів. Вони зацікавлені в таких цінних паперах, які б забезпечили мінімальну ставку доходності в умовах прогнозованих темпів інфляції. В Україні ще тривалий час не буде існувати ліквідного та достатньо дохідного фінансового ринку. В цих умовах страховим компаніям доведеться вкладати свої кошти в короткострокові та ризикові фінансові інструменти.

Тому держава повинна запровадити нові державні цінні папери, орієнтуватись переважно на вітчизняних інвесторів, розміщувати державні позики на внутрішньому ринку, забезпечуючи необхідний рівень доходності, який би перевищував інфляційні очікування. Це дало б змогу активізувати інвестиційну діяльність фінансових посередників, особливо страхових компаній, а також не допустити відтоку коштів за межі країни.

Проблема побудови ефективної системи оподаткування страхової галузі має велике значення, оскільки від кількості податків, їх функціонального призначення, рівня ставок, диференційованого підходу, наявності та обґрунтованості пільг залежать можливості впливу податків на поведінку страхових компаній та інших суб'єктів економічної діяльності. Сьогодні це звучить особливо актуально, оскільки чинна система оподаткування страхових

компаній ставить страховиків у виключне, порівняно з іншими юридичними особами, становище.

Це єдина галузь, де оподатковується не прибуток, а дохід, що стало однією з основних причин існування різного роду податкових оптимізаційних схем. Останнє явище не можна назвати цілком негативним. Існують два типи податкової оптимізації: відстрочення податкових платежів, що широко використовується у країнах з ринковою економікою, та повне ухилення від сплати податків (характерне для України та інших країн, економічні реалії та податкове законодавство яких створюють податкові стимули до такої поведінки господарюючих суб'єктів). Таким чином можна стверджувати: пільговий режим оподаткування страхових компаній втратив свою актуальність та починає виконувати дестимулюючу функцію в рамках національної економіки і є ефективним виключно відповідно до інтересів страховиків.

Система управління страховими резервами має два складові елементи: стратегію і тактику. Стратегія управління страховими резервами проявляється в формулюванні основної цілі. Сформульована стратегічна ціль полягає у рішенні двох основних завдань: формування страхових резервів і розміщення страхових резервів. Нормальне функціонування системи управління страховими резервами передбачає наявність відповідного рівня організаційного забезпечення [36, 79].

Страхові компанії впливають на розвиток інвестиційної діяльності на макрорівні у двох напрямках: по-перше, страхові компанії в процесі здійснення операційної (страхової діяльності) страхують економічні інтереси фізичних та юридичних осіб і цим стимулюють їх інвестиційну діяльність; по-друге, в процесі операційної діяльності страховики акумулюють значні фонди грошових коштів у вигляді страхових резервів та самі є безпосередніми інвесторами. Не менш важливе значення має інвестиційна діяльність страховиків і на мікрорівні, виступаючи одним із головних факторів забезпечення ефективного функціонування страхової компанії.

Таким чином виділено такі напрямки впливу інвестиційної діяльності на страхову компанію [80]:

1) визначає можливість надання страхових послуг за рахунок формування достатніх обсягів страхових резервів;

2) забезпечує певною мірою якість страхових послуг і визначає ринкову позицію страховика;

3) впливає на основні характеристики страхового продукту, насамперед на його вартість, і на фактичне виконання зобов'язань страховиком, обумовлене строками страхових виплат;

4) дає можливість власникам страхової компанії розвивати свій бізнес і самостійно управляти ним. За рахунок інвестування страхових резервів відбувається нагромадження коштів для збільшення власних ресурсів. Це положення є суттєвим у світлі тенденцій щодо поступового збільшення регулятором вимог до мінімального розміру статутного капіталу страхових організацій [57].

Складовою частиною фінансової стратегії є інвестиційна стратегія страхових компаній. Кожна страхова компанія додержується власної інвестиційної політики, яка залежить від таких чинників [57,59]:

- видів страхових операцій, що вона проводить;
- обсягу наявних ресурсів;
- кон'юнктури грошового та фінансового ринку.

Особливість страхових компаній як інвесторів полягає в тому, що грошові кошти в їх розпорядженні знаходяться тимчасово і дуже важливо правильно розрахувати час, коли вони будуть потрібні для погашення зобов'язань страхової компанії.

Зазначається [59], що при інвестуванні коштів страхова компанія бере до уваги такі основні критерії: гарантованість збереження коштів, що вкладені; ліквідність активів; тобто можливість їх оперативної конверсії у готівкові платіжні кошти для погашення страховиком своїх зобов'язань; норму прибутку на вкладені кошти. Збалансований портфель інвестування досягається за допомогою диверсифікації вкладень.

Світовий досвід показує, що страхування є важливим джерелом інвестиційного капіталу. По-перше, це пов'язано з тим, що отримання страхової премії передує наданню страхової послуги, а по-друге, із розподілом ризику в часі. Тому страховик впродовж часу дії договору страхування тимчасово розпоряджається коштами страхувальника, які акумульовані у страхові резерви.

Аналіз організаційної структури страхових компаній показує, що в них не передбачено відділу інвестування страхових резервів, який би виконував функції з обґрунтування вибору методик розрахунку нормативного розміру страхових резервів, обґрунтуванню фактично необхідного оптимального розміру наявних страхових резервів за тими видами страхування, якими займається страховик. Формування страхових резервів напряму пов'язане з повноваженнями з виплати страхових відшкодувань. Практика роботи страхових компаній показала, що більшість філій страхових компаній не мають як права формувати страхові резерви у повному обсязі, так і розміщувати кошти резервів у фінансові інструменти. А страхові відшкодування, як правило, виплачують тільки за згодою головної компанії. Тому пропонується створення відділу інвестування страхових резервів, передача частки повноважень філіям щодо розміщення страхових резервів та сплаті страхових відшкодувань.

Аналіз підходів щодо розміщення страхових резервів в українських страхових компаніях показав, що сьогодні страхові компанії майже не займаються цією проблемою.

Серед багатьох чинників, що забезпечують фінансову платоспроможність компаній, потрібно виділити один з найважливіших – це ефективна політика страхової компанії щодо розміщення коштів страхових резервів. У розвинутих країнах страховики приділяють цьому питанню велике значення, адже від ефективності цієї політики буде залежати не тільки їх спроможність вчасно та в достатній мірі виконати страхові зобов'язання, а й можливість отримати додатковий інвестиційний дохід [58-60].

Основною метою управління інвестиційним портфелем страхової організації є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної

стратегії, тобто формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності страховика та вибору способів забезпечення цих цілей.

Як зазначається в роботі [59], інвестиційна стратегія є основою інвестиційної діяльності і визначає вибір інвестиційних інструментів. Інвестиційні стратегії страховиків розглядаються як єдиний стратегічний портфель інвестицій, які використовують страхові компанії та є тим механізмом, за допомогою якого перерозподіляються інвестиційні потоки страховиків. Найважливішою функцією стратегічного управління інвестиційною діяльністю страхової компанії є розробка інвестиційної стратегії, тобто формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності і вибір найефективніших шляхів їх досягнення.

Вихідною передумовою формування інвестиційної стратегії є загальна стратегія економічного розвитку компанії. По відношенню до неї інвестиційна стратегія носить підлеглий характер і має узгоджуватися з нею за цілями та етапами розвитку. Таким чином, інвестиційна стратегія має розглядатися як найважливіший фактор забезпечення ефективного розвитку компанії у відповідності до з вибраною нею загальною економічною стратегією. Процес формування інвестиційної стратегії підприємства проходить певні етапи:

1) визначення періоду реалізації інвестиційної стратегії:

- передбачуваність розвитку економіки в цілому та інвестиційного ринку зокрема;
- тривалість періоду, прийнятого для відповідної базової стратегії підприємства;
- розмір компанії, її потужність, темпи розвитку;

2) визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності:

- завдання забезпечення приросту капіталу;
- підвищення рівня прибутковості інвестицій і суми доходу від їх вкладання;
- зміну пропорцій у структурі реального й фінансового інвестування;
- удосконалення технологічної й відтворювальної структури капітальних

вкладень;

- удосконалення галузевої й регіональної спрямованості інвестиційних програм;

3) розробка найбільш доцільних шляхів реалізації стратегічних цілей інвестиційної діяльності;

4) конкретизація інвестиційної стратегії за періодами її впровадження передбачає встановлення послідовності та строків досягнення окремих цілей та завдань;

5) оцінювання розробленої інвестиційної стратегії та можливостей впровадження інвестиційної стратегії з урахуванням наявного ресурсного потенціалу; рівні основних інвестиційних ризиків і можливі фінансові наслідки та шляхи їх компенсації.

Інвестиційну стратегію слід розглядати і як процес стратегічного управління інвестиційною діяльністю, який включає в себе:

– тактичне управління інвестиційною діяльністю шляхом формування інвестиційного портфелю компанії;

– оперативне управління інвестиційною діяльністю через оперативне керування окремими інвестиційними проектами та програмами.

Як зазначається в роботах [57,59], на процес розробки інвестиційної стратегії впливає ряд факторів, які можна поділити на внутрішні та зовнішні:

Внутрішні:

– рівень інвестиційної активності страхової компанії, що відповідає характеру поточної інвестиційної діяльності та перспективам її розвитку;

– рівень знань факторів зовнішнього середовища та інші фактори;

– формування інвестиційних ресурсів страхової компанії;

– ефективність діючих в страховій компанії систем аналізу та контролю;

Зовнішні:

– економічна ситуація в країні та регіоні;

– кон'юнктура інвестиційного ринку;

– економіко-правові умови функціонування інвестиційного ринку.

Проаналізуємо алгоритм формування інвестиційної стратегії страхової компанії СК «INGO».

В процесі реалізації та формування інвестиційної стратегії виділимо такі етапи (рис.3.1).

Оцінка розробленої інвестиційної стратегії страхової компанії здійснюється на основі таких критеріїв:

- узгодженість інвестиційної стратегії з базовою стратегією страхової компанії;
- внутрішня збалансованість інвестиційної стратегії;
- узгодженість інвестиційної стратегії із зовнішніми умовами;
- реалізованість інвестиційної стратегії з урахуванням наявного інвестиційного потенціалу;
- прийнятність рівня ризику, пов'язаного із реалізацією інвестиційної стратегії;
- результативність інвестиційної стратегії.

Виділимо такі шляхи вирішення завдання підвищення ефективності управління страховими активами та резервами СК «INGO» :

1. Здійснення довірчого управління із залученням компанії з управління активами для управління активами;
2. Розміщення коштів страхової компанії в цінні папери інститутів спільного інвестування (ІСІ), активами яких управляють компанії з управління активами, за умови, що інвестування страхових резервів у папери ІСІ не порушує чинне законодавство.
3. Створення страховою організацією власного інвестиційного фонду з переведенням страхових коштів до такого фонду та наступною передачею активів цього фонду в управління компанії з управління активами

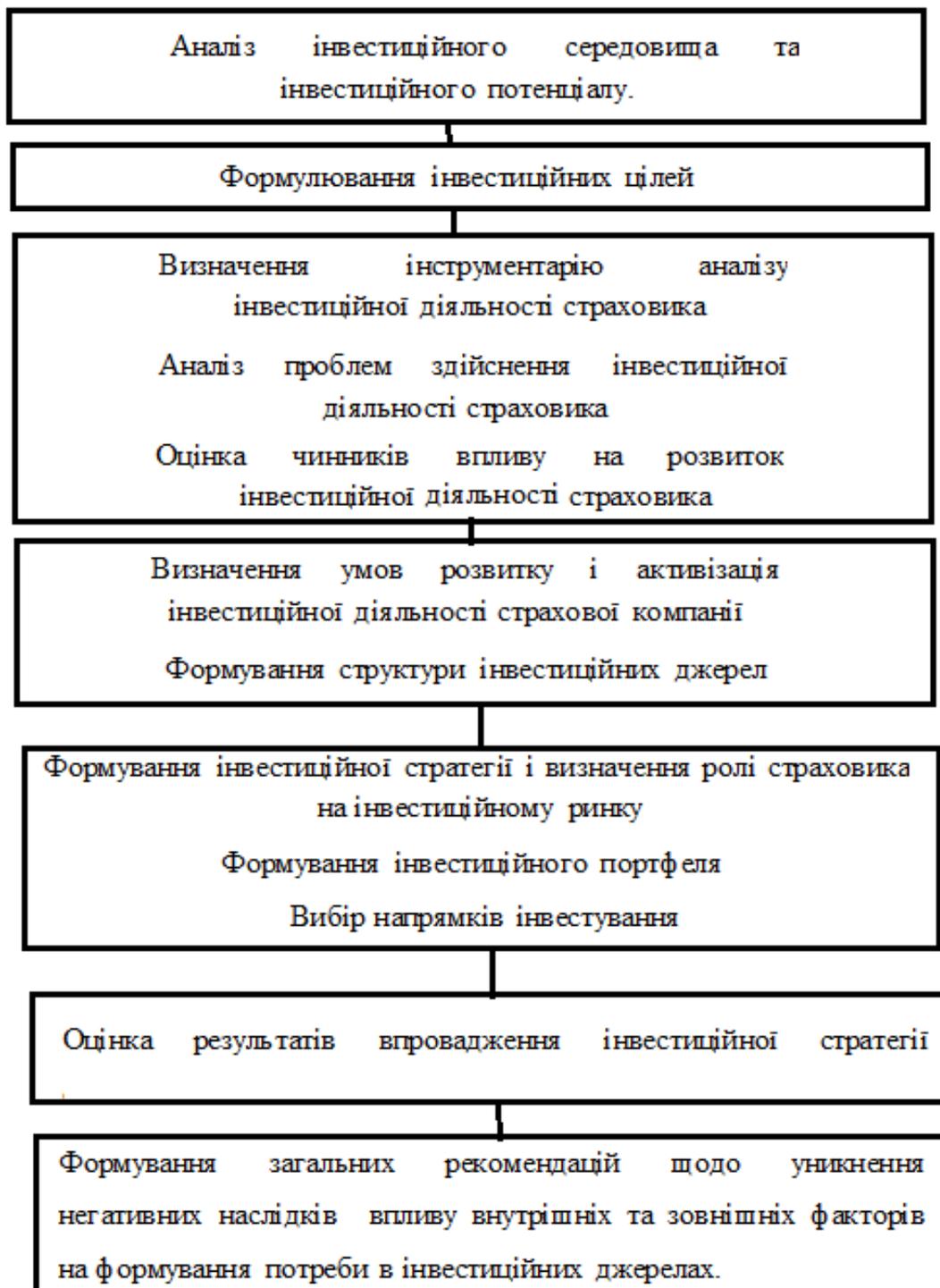

Рис. 3.1 – Алгоритм побудови інвестиційної стратегії страхової організації.

4. Створення правових передумов у Законі «Про страхування» для безпосереднього управління активами страхових компаній з боку компанії з управління активами без опосередкування цієї процедури іншими структурами.

Слід зазначити, що вдосконалення інвестиційної діяльності страховиків є складним багатогранним процесом. Страховий ринок України перебуває на етапі розвитку та інтеграції у світовий простір. Незважаючи на певні здобутки, він характеризується недоліками, наявність яких показує перспективи розвитку [45]. Вважаємо, що основними факторами, що стримують розвиток страхового ринку України є: недосконала нормативно-правова база; недостатність платоспроможного попиту на страхові послуги; девальвація національної валюти; недовіра до страхових компаній та інші.

Зрозуміло, що діяльність страхових компаній на ринку знаходиться в прямій залежності від рівня розвитку економічної системи, інвестиційного клімату, макроекономічної ситуації загалом [58]. За відсутності на страховому ринку привабливих інвестиційних інструментів, інвестиційна діяльність страхових компаній не буде приносити очікуваний ефект.

Узагальнимо вищесказане та визначимо напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній України (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 – Напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній

Вважаємо, що реалізація напрямків вдосконалення та всебічний розвиток сприятиме підвищенню рівня капіталізації страхових компаній, фінансової стійкості та стабільності страховиків, забезпечить запобігання неплатоспроможності, посилить довіру страхувальників до страхових компаній та дозволить регулятору мати реальну картину фінансового стану та платоспроможності страховиків.

3.2 Вдосконалення підходів до розрахунку розміру страхових резервів АТ СК «INGO»

Дослідження способів управління страховими резервами є одним з напрямків розв'язання проблеми підвищення інвестиційного та фінансового потенціала вітчизняних страхових компаній. Це в першу чергу пов'язано із необхідністю збільшення притока інвестицій у вітчизняну економіку, чому може сприяти більш раціональне формування та використання страховими організаціями своїх резервів. Дослідження спеціальної літератури показало, що на сьогоднішній день відсутній єдиний теоретико-методологічний підхід та уніфікована термінологія страхових резервів и способів управління ними. Для підвищення ефективності управління страховими резервами необхідно:

1. Уточнити економічну сутність поняття «страхові резерви», яка виступить основою для подальшого дослідження резервів;
2. Доповнити існуючу класифікаційну систему;
3. Визначити напрями вдосконалення методів розрахунку основних страхових резервів.

На останньому пункті зупинимось детальніше.

Формування страхових резервів завжди характеризувалось підвищеною складністю, оскільки майбутні виплати, які відображаються як розмір страхових резервів, мають ймовірностну природу. Невідомими є як момент (і сам факт) настання збитку, так і розмір страхової виплати, що накладає обмеження на точність розрахунку страхових резервів.

Вдосконалення методів розрахунку резервів з ризикових видів страхування на сьогодні є найбільш гострою проблемою для страхового ринка. Адже фінансова стійкість страховика залежить в значній мірі від страхових резервів, точніше від правильно сформованого їх обсягу. Підвищення ефективності управління вітчизняними страховими компаніями пов'язано із вдосконаленням методів розрахунку страхових резервів. Найважливішими з них є резерв незаробленої премії, резерв заявлених, але неурегульованих збитків, резерв збитків, що відбулися, але не заявлені, резерв катастроф.

Однак, слід відзначити, що в деяких методах розрахунок здійснюється не завжди за принципами обґрунтованості та достовірності величини резерва [21].

Резерв незаробленої премії ($R_{\text{НП}}$). На наш погляд, $R_{\text{НП}}$ є не резервом, а статтею, яка розділяє облік надходжень страхових внесків між суміжними звітними періодами. Таким чином, саме $R_{\text{НП}}$ є основною частиною тимчасово вільних коштів страховика, які можуть бути інвестовані, на відміну від інших резервів, існування яких носить більш краткосрочний характер, який визначається терміном розгляду виплат по страховому випадку, який відбувся або спрямовані на певні попереджувальні заходи.

Методи формування цього резерва сильно впливають на створення джерел інвестування в економіку. Як відомо, одним з методів розрахунку $R_{\text{НП}}$ по першій групі страхових договорів (страхування майна, відповідальності, життя) є метод «36 процентів», який, потребує коригування.

Згідно загальноприйнятій методиці розрахунок резерва здійснюється від внесків-брутто. Тариф-брутто розділяється на дві частини: 72% - нетто-ставка; 28% - навантаження. Таким чином, половина нетто-ставки дорівнює 36% брутто-ставки. Аналіз структури тарифів вітчизняних страхових компаній по різних

страховим продуктам показав, що на практиці розмір навантаження не завжди дорівнює 28% та може складати від 23% до 50% в залежності від вида страхування. Виходячи з цього, величина резерва у вигляді 36% від брутто-ставки може складати від 47% до 58% від нетто-ставки.

Такий розбіг значень, на наш погляд, знижує достовірність результатів аналізу резервів, у зв'язку з чим можна запропонувати здійснювати такий розрахунок від нетто-премії, множуючи її на 50%. При сучасних методах врахування резерва з використанням інформаційних технологій розділення нетто-премії від навантаження автоматизоване, у зв'язку з чим запропонований метод розрахунку $R_{НП}$ забезпечує формування страхових резервів в розмірах, які дозволяють підтримати фінансову стійкість страхової компанії без зайвого резервування.

Розглянемо деякі альтернативні методи розрахунку резерва незароблених премій.

1. Метод розрахунку із врахуванням інфляції. Розмір РНП з врахуванням інфляції визначається по кожному договору страхування.

Нехай T_0 – базова страхова премія, i – ставка прогнозованої інфляції (на наступний після звітної дати квартал), тоді річна ставка інфляції $i_{річна}$, яка відповідає квартальній $i_{кв}$, може бути отримані з рівності $(1+i_{річна}) = (1+i_{кв})^2$. Тоді, якщо на звітну дату договір діяв n днів, а весь термін страхування 365 днів, то резерв незаробленої премії за таким договором визначається так:

$$РНП = T_0 \frac{(1-i_{річна}) - (1+i_{річна})^{n/365}}{i_{річна}}. \quad (3.1)$$

Якщо договір до момента формування резерва діяв впродовж квартала або більше, то необхідно врахувати інфляцію за минулий період (її фактичний розмір відомий, і використати для розрахунку РНП комбіновану ставку:

$$i_{річна} = (1 + i_{до})(1 + i_{п}) - 1, \quad (3.2)$$

де $i_{до}$ – показник інфляції за період фактичної дії договору; $i_{п}$ – показник інфляції за період дії договору, який залишився.

Інший альтернативний метод розрахунку РНП зменшує оподатковувану базу при розрахунку податку на прибуток – розрахунок резерва РНП у відповідності до МСФО (міжнародних стандартів фінансової звітності). Цей метод полягає у тому, що розрахунок резерва відбувається від нарахованої бруто-премії з поправкою на коефіцієнт перерахунку та відрахувань, передбачених законодавством. Слід зазначити, що деякі страховики проводять такі розрахунки для надання відомостей іноземним партнерам.

Надалі розглянемо альтернативні методики розрахунку резервів заявлених, але неурегульованих збитків ($P_{зу}$) та збитків, що відбулися, але не заявлені ($P_{пну}$).

Резерв заявлених, але неурегульованих збитків ($P_{зу}$) визначається по кожній неурегульованій претензії у відповідності із розміром збитку, викликаного настанням страхового випадку і таким, що підлягає компенсації згідно умовам договору страхування [21]. Базою розрахунку $P_{зу}$ згідно діючому законодавству є розмір не урегульованих на звітну дату зобов'язань страховика, які підлягають оплаті у зв'язку із:

1. страховими випадками, про факт настання яких у встановленому законом або договором порядку заявлено страховику;
2. достроковим припиненням (змінюю умов) договорів.

Відомо, що основними функціями резервів є компенсація збитку та інвестування. Тому доцільно, на нашу думку, відокремити збитки, пов'язані із розторгненням договорів страхування від збитків по страховим випадкам, оскільки це вплине на об'єктивність статистики по збитковості страхових продуктів при відображенні цих даних у звіті про прибутки та збитки страхових організацій.

Пропонується винести возврат невикористаної частини премії при розірванні договору в окрему статтю звіту про прибутки та збитки, оскільки ця

величина не повинна належати до категорії страхових резервів виходячи з їхніх функцій. Окрім цього, у випадку повернення премії величина витрат страхової компанії може бути визначена точно, в силу чого недоцільно включати її до резерву, який носить прогностичний, орієнтовний характер. Відокремлення цих двох статей дозволить точно розрахувати розмір збитків по страховим випадкам, що зробить страхову статистику більш достовірною.

Важливим також є вивчення методики формування резерва збитків, що відбулися, але не заявлені ($R_{\text{ПНУ}}$). Згідно діючим нормам страхових компаній $R_{\text{ПНУ}}$ розраховується в розмірі 10% від суми базової страхової премії, яка надійшла у звітному періоді [21]:

$$R_{\text{ПНУ}} = 0,1 \text{ Тб} \quad (3.3)$$

де $R_{\text{ПНУ}}$ – резерв збитків, що відбулися, але не заявлені, Тб – базова страхова премія.

Застосування єдиного поправочного коефіцієнта до базової премії в розмірі 0.1, на наш погляд, не є економічно обгрунтованим. Частка збитків, що відбулися, але не заявлені в отчетном періоді залежить від множини факторів: часу року, регіону розташування страхової компанії, виду страхування, особливостей роботи відділу регулювання збитків страхової компанії і інших.

Виходячи з цього, пропонується розраховувати $R_{\text{ПНУ}}$ на основі даних минулих періодів по такій методиці:

1. Базою для розрахунку коефіцієнта до базової страхової премії, можна використати дані бухгалтерської звітності. Згідно цієї методики, необхідно за чотири квартали, які передують звітному періоду (квартала) обчислити кількість претензій, які відбулись в одному періоді, а заявлені в наступному (Пр).

2. Розрахунок коефіцієнта співвідношення із базовою страховою премією пропонується здійснювати методом геометричної середньої. Формульне зображення розрахунку виглядає таким чином:

$$P_{\text{ПНУ}} = T_{6i} \sqrt{\left(\frac{Pr_{i-4}}{T_{6i-4}} \frac{Pr_{i-3}}{T_{6i-3}} \frac{Pr_{i-2}}{T_{6i-2}} \frac{Pr_{i-1}}{T_{6i-1}} \right)} \quad (3.4)$$

де $P_{\text{ПНУ}}$ – резерв збитків, що відбулися, але не заявлені, Pr – претензії, які відбулись в одному періоді, а заявлені в наступному; i – номер звітнього періода.

Такий підхід дозволить підвищити, на наш погляд, точність розрахунку резерву збитків, що відбулися, але не заявлені ($P_{\text{ПНУ}}$), та вплине на ефективність управління страховими резервами.

Також можливо використання такої формули для розрахунку $P_{\text{ПНУ}}$ по страховим випадкам звітнього періода ($P_{\text{ПНУСВ}}$):

$$P_{\text{ПНУСВ}} = \sum_{i=1}^m T_{6i} \cdot \frac{m}{n} \cdot 0,1, \quad n, m \in [1, 4]. \quad (3.5)$$

де: T_{6i} – базова страхова премія за i -й квартал; n – кількість кварталів, які передують звітній даті, по яким є інформація щодо величини заробленої премії; m – кількість кварталів звітнього року, які передують звітній даті

При розрахунку резерва збитків, що відбулися, але не заявлені ($P_{\text{ПНУ}}$) також можливо застосування таких методик [79]:

- метод «Кейп код» (Cape Code);
- метод ланцюгових сходів (Chain Ladder);
- метод додаткової збитковості (Loss Ratio).

Перевагами методу «Кейп код» (Cape Code) розрахунку $P_{\text{ПНУ}}$ є:

- метод мало залежить від коливань спостережень величини страхових виплат, тобто він є більш стійким;
- метод використовує інформацію, яка міститься в зароблених преміях, що дозволяє отримати додатні оцінки $P_{\text{ПНУ}}$ навіть для тих років подій, для яких відсутні страхові виплати.

Метод ланцюгових сходів – частний варіант метода «Кейп Код», однак сильно спрощений. Серед недоліків можна виділити такі:

- метод не залежить від розміра заробленої премії (що не дозволяє використати його на зростаючому портфелі страхових договорів, оскільки прогноз $R_{\text{ПНУ}}$ «запізнюється», спираючись тільки на розмір збитків);
- якщо для будь-якого періода величина страхових виплат дорівнює 0, то $R_{\text{ПНУ}}$ для цього періода прогнозується нульовим, що є нелогічним;
- метод є дуже чутливим до змін навіть однієї складової, тобто є нестійким.

Метод додаткової збитковості рекомендується використовувати в тих випадках, коли коефіцієнти розвитку $C(i, i+1)$ сильно залежні. Метод додаткової збитковості не рекомендується використовувати, якщо збитковість старих періодов є суттєво нижчою, у порівнянні із новими, або навпаки, оскільки в цьому випадку можлива недооцінка / переоцінка величини $R_{\text{ПНУ}}$.

Також важливим є питання достатності даних при розрахунку $R_{\text{ПНУ}}$. Так, умовою достатності для майнових та особистих видів страхування є наявність інформації по страховим виплатам за 12 кварталів (3 роки), а по страхуванню відповідальності – 20 кварталів (5 років). При переході на умову достатності даних відбувається різке вивільнення з резерва коштів, що суттєво збільшило прибуток, і, як наслідок, податок на прибуток. Таким чином при недостатності даних величина резерву збитків, що відбулися, але не заявлен сильно завищена [19].

Ще одним неоднозначним питанням є методика розрахунку резерва катастроф (РК). Як відомо, РК призначений для покриття надзвичайного збитку, який є наслідком непереборної сили або крупномасштабної аварії, наслідком яких є необхідність здійснення страхових виплат за великою кількістю договорів страхування [79]. Вважаємо доцільним для компанії СК «INGO» такий резерв сформувати.

Такий резерв створюється для особо великих об'єктів, аварія на яких може викликати велику кількість виплат. Ризик настання страхової події особо крупного масштаба від аварії на крупном об'єкті розповсюджується на територію, яка знаходиться в безпосередній близькості від об'єкта страхування.

Отже, при розрахунку даного резерва рекомендовано враховувати його територіальний характер. І таким чином необхідно відраховувати до резерву більшу суму від тих договорів страхування, по яких може відбутись страховий випадок у порівнянні із договорами, укладеними на інших територіях.

Згідно розрахункам актуаріїв, розмір резерва катастроф має складати біля 50% величини можливого збитку (страхової суми). Для формування резерву в такому розмірі, необхідно помножити суму надходжень страхових премій за чотири попередніх періоди на коефіцієнт розподілу збитку.

Є очевидним, що весь збиток в результаті страхового випадку буде належати філії, яка застрахувала цей об'єкт. З цього витікає, що відраховання до резерву катастроф від загальної страхової премії філії має бути дільшою, ніж у інших філій. Визначити, яка частка збитку, що розподіляється, має бути вілнесена на витрати філії, де бува застрахований небезпечний об'єкт, а яка – на інші філії, пропонується таким чином. Для того, щоб не завищувати фінансове навантаження з формування резерва катастроф на філію, яка застрахувала цей об'єкт, є доцільним частку збитку, що розподіляється, встановити у розмірі не більш 10% суми надходжень страхової премії філії.

Іншу частину резерву пропонується розподілити по іншим філіям пропорційно величині надходжень страхової премії. При цьому базою розрахунку необхідно взяти нетто премію філій, тобто звільнену від навантаження. Така методика дозволить обгрунтовано формувати резерв катастроф, що дасть можливість страховій компанії зберегти фінансову стійкість при настанні особливо великих страхових випадків.

Крім того, ефективність управління страховими резервами залежить від ступеня впливу різноманітних ризиків на процес управління страховими резервами, зокрема економічних ризиків на діяльність страхової організації при інвестуванні страхових резервів.

В залежності від ступеня впливу економічних ризиків відображена інвестиційна характеристика активів, які страхова організація СК «INGO» приймає в покриття страхових резервів. Ефективність роботи страхової компанії

в цілому залежить від співвідношення розміру надходжень страхових премій с величиною статутного капітала; вказане співвідношення відображає рівень ризику в інвестиційній політиці страхової компанії.

Отже, управління ризиком — це процес підготовки та реалізації заходів, метою яких є знизити небезпеку помилкового рішення та зменшити можливі негативні наслідки небажаного розвитку подій в ході реалізації прийнятих рішень. В реальних ситуаціях можуть бути використані різні способи зниження кінцевого рівня ризику, який впливає на ті чи інші аспекти діяльності страховика.

Одним з методів управління ризиком, який застосовується на практиці, є «ухилення» – відмова від ризикованих інвестиційних проєктів.

Ступінь застосування цього метода характеризується видом сформованого інвестиційного портфеля: агресивний, сбалансований, консервативний. Однак при виборі рівня ризику в інвестиційній політиці необхідно враховувати величину власного капітала страхової компанії (статутного капітала) та його відношення до величини надходжень страхових премій.

Отже, рекомендації щодо застосування альтернативних методів розрахунку розміру страхових резервів носять конкретний практичний характер та покликані допомогти страховикам грамотно сформулювати достатній обсяг страхових резервів для виконання зобов'язань страхової компанії перед страхувальниками.

ВИСНОВКИ

По результатам роботи можна зробити такі висновки:

1. Фінансовий стан страхової організації СК «INGO» характеризується наступним чином:

– За підсумками 2018-2020 рр. обсяг страхових премій компанії СК «INGO» збільшився до тис. грн. Основними чинниками, що спричинили зростання страхових надходжень компанії СК «INGO» були умови розвитку страхового ринку, за яких діяльність СК «INGO» впродовж 2018-2020 рр. була націлена на підвищення ефективності діяльності структурних підрозділів (дирекцій і відділень) та компанії в цілому. Величина страхових виплат впродовж 2018-2020 рр. збільшилась і сягнула у 2020 р. 650790 тис.грн. Також слід відзначити різке зростання величини чистого прибутку: до 91991 у 2020 р.тис.грн. Валовий прибуток страхової організації СК «INGO» впродовж досліджуваного періоду характеризувався постійною тенденцією до зниження. Зростання чистого прибутку на фоні зменшення валового прибутку відбулось за рахунок зменшення витрат страховика, інших, ніж страхові виплати, які демонструють постійне зростання.

– впродовж 2018-2020 рр. спостерігається перевищення фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим нормативним запасом, а коефіцієнт платоспроможності знаходиться в рекомендованих границях, хоча існує слабка тенденція до зростання його значень. За методикою CAR платоспроможність компанії впродовж 2018-2020 рр. може бути визначена як «надійна». Нормативи та критерії достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика страховою організацією СК «INGO» дотримано.

– показники ліквідності впродовж 2018-2020 рр. мають тенденцію до підвищення і перевищують рекомендовані значення, що свідчить про здатність страхової організації виконувати свої зобов'язання за рахунок поточних активів.

2. Страхова компанія СК «INGO» впродовж 2018-2020 рр. сформувала резерв незароблених премій резерв збитків (в тому числі резерв заявлених, але неурегульованих збитків та резерв збитків, що відбулися, але не заявлені). Інші технічні резерви та резерв з страхування життя в страховій організації СК «INGO» не формуються.

3. Страхові резерви СК «INGO» впродовж 2018-2020 рр. характеризувались постійним, але не стрімким зростанням та зменшенням частки перестраховика. Впродовж 2018-2020 рр. величина страхових резервів СК «INGO» постійно зростала (934 499 тис. грн у 2018 р., 1060150,6 тис. грн. у 2019 р. та 1126737 тис. грн. у 2020 р.), що пов'язано із розширенням страхової діяльності та збільшенням надходжень страхових премій. Водночас зменшилась частка перестраховиків у страхових резервах, причому у 2019-2020 рр. відбулось значне зменшення (на 27,9 %).

4. Найбільшу частку в структурі страхових резервів займає резерв незароблених премій. Резерв незароблених премій демонструє чітку тенденцію до зростання, а зміна резерву збитків має непостійний характер: після зростання на 46982,4 тис грн (11,8%) у 2019 р. відбулось зниження на 57243,4тис. грн (12,8%) у 2020р. Оскільки резерв збитків являє собою суму зарезервованих несплачених сум страхового відшкодування за відомими вимогами страхувальників, по яких не прийнято рішення про повну або часткову відмову у виплаті страхових сум, тенденція зменшення цього резерву є позитивною.

5. Впродовж 2018-2020 рр. в структурі резерву збитків більша частка належить резерву заявлених, але неурегульованих збитків, причому вона збільшується впродовж 2018-2020 рр.

6. Визначено показники достатності страхових резервів СК «INGO». Показано, що ситуація з показниками достатності страхових резервів має позитивну тенденцію. У 2018-2019 рр. значення показника достатності технічних резервів (за преміями) та рівня покриття резерва заявлених, але не урегульованих збитків грошовими коштами не відповідали встановленим

нормативам. У 2020 р. всі показники достатності резервів відповідають нормативним значенням.

7. Проаналізовано розміщення страхових резервів СК «INGO». Показано, що в основному кошти страхових резервів розміщувалися на поточних рахунках в банках і на депозитах, що призводить до низької інвестиційної віддачі від наявних фінансових ресурсів і свідчить про низький рівень якості управління страховими резервами. Запропоновано можливі варіанти управління страховими резервами СК «INGO»

8. Побудовано математичну модель оптимізації структури інвестиційного портфеля страхової організації. Визначено структуру оптимального страхового портфеля СК «INGO» за умов заданої величини ризику та доходності певних видів активів.

9. Визначено основні напрямки та розроблено алгоритм стратегії управління страховими резервами СК «INGO».

10. Надано рекомендації щодо вдосконалення методик розрахунку страхових резервів СК «INGO» та використання альтернативних методик розрахунку страхових резервів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР/. URL : [http://www.dfp.gov.ua/65.html?&tx_ttnews \[pointer\]= 1&cHash= bae5ea2f1f](http://www.dfp.gov.ua/65.html?&tx_ttnews [pointer]= 1&cHash= bae5ea2f1f). (дата звернення: 20.06.2021).
2. Самошкіна І. Д. Особливості формування резервів страхових компаній. *Гроші, фінанси та кредит*. 2016. № 11. С. 786–789.
3. Балицька М. В. Інвестування страхових резервів як фактор підвищення фінансової стійкості страховика. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 12, частина 1. С 19 –24.
4. Базилевич В. Страховий ринок України. К.: Знання, 1998. 371 с.
5. Страхування: підр./ Керівник авт. колективу і наук. ред. С.С.Осадець. К.: КНЕУ, 2002. 599 с.
6. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій. К.: КНЕУ, 2007. 328 с.
7. Плиса В. Страхування: Навч. посіб. К.: Каравела, 2006. 391 с.
8. Рабий О.С. Управління страховими резервами страховика: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук за спец: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». Одеса, 2009. 35с.
9. Рабий О.С. Інвестиційна діяльність страховика. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2002. Вип.13. С. 86–89.
10. Sydorчук А. The analysis of financial reserves for the state social insurance. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3, No. 3. Pp.
11. Bryant J. A model of reserves, bank runs, and deposit insurance. *Journal of Banking & Finance*. 1980. Volume 4, Issue 4, Pp. 335–344.
12. Beard R. E. Technical reserves in non-life insurance with particular reference to motor insurance. URL : <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/S0515036100008047>. (дата звернення: 20.06.2021).

13. Beaver W. H., Maureen F. McNichols, Nelson Karen K. Management of the loss reserve accrual and the distribution of earnings in the property-casualty insurance industry. *Journal of Accounting and Economics*. 2003. Vol. 35, Is. 3. Pp. 347–376.
14. Norberg R. Reserves in life and pension insurance. URL : <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03461238.1991.10557357>. (дата звернення: 20.06.2021).
15. Thérond P.-E., Planchet F. Technical reserves and solvency capital of insurance company: how to use the Value-at-Risk? URL : https://www.actuaries.org/ASTIN/Colloquia/Orlando/Papers/Therond_EN.pdf. (дата звернення: 20.06.2021).
16. Abbott W. M., Clarke T. G., Hey G. B., Reynolds D. I. W. Some thoughts on technical reserves and statutory returns in general insurance. URL : <https://www.jstor.org/stable/41140315?seq=1>. (дата звернення: 20.06.2021).
17. Приказюк Н. В., Янковський Д. В. Підходи до формування технічних резервів страхових організацій: вітчизняні реалії та світові вимоги. *Проблеми економіки*. 2017. № 1. С. 351 –356.
18. Говорушко Т. Страхові послуги: Навчальний посібник К. : Центр навчальної літератури, 2005. 397 с.
19. Охріменко О. Страхування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів К.: Вища школа, 2003. 257 с.
20. Стожок Л. Страхування К.: Університет «Україна», 2015. 162 с.
21. Быстров А.И. Методика анализа и совершенствования механизмов расчета страховых резервов. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/metodika-analiza-i-sovershenstvovaniya-mehanizmov-rascheta-strahovyh-rezervov/viewer> (дата звернення: 05.06.2021).
22. Бігдаш В. Страхування: навч. посіб. К.: МАУП, 2006. 444 с.
23. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник К.: Знання, 2011. 391 с.
24. Горбач Л. М. Страхування О. Б. Каун. К.: Кондор, 2010. 520 с.
25. Федоренко В.Ф. Страховий та інвестиційний менеджмент К. : МАУП, 2002. 344с.

26. Борисова В.А., Огаренко О.В. Організаційно-економічний механізм страхування. Суми : Довкілля, 2001. 194с.
27. Рекуненко І.І., Чорна С.В. Особливості інвестиційної діяльності страхових компаній. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 667–672.
28. Нагайчук Н.Г. Управління капіталом страхової компанії. *Фінанси України*. 2008. №11. С. 106–116.
29. Василенко А.В., Тринчук В.Д. Інвестиційна діяльність страхових компаній України: стратегія та пріоритети. URL : forINSURER.com. (дата звернення: 20.06.2021).
30. Василенко А. В. Інвестиційна діяльність страхових компаній. *Вісник КНТЕУ*. 2004. № 4. С. 11–18.
31. Оксанич С. Професійне управління активами страхових компаній: проблеми та перспективи. *Страхова справа*. 2007. № 2. С. 67–69.
32. Пластун. В. Л., Балєв В.Є. Формування оптимального портфелю технічних резервів страхових компаній. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2012. № 3 (51). С. 13 –18.
33. Махортов Ю.О. Вплив інвестиційного потенціалу страхових компаній на розвиток економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2010. № 2 (20). С. 139 – 145.
34. Поплавський О. О. Аналіз інвестиційного потенціалу страхових компаній в умовах фінансової нестабільності. *Ефективна економіка*. 2016. №12. URL : <http://www.economy.nauka.-com.ua/?op=1&z=5347> (дата звернення: 05.10.2019).
35. Залєтов О. Державне регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2016. №3(180) С. 25–32.
36. Овчаренко Т.С. Інвестиційні стратегії страхових компаній та перспективи їх впровадження. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка*. 2011. №121 –122. С. 33 –38.

37. Соловійова А.А. Обґрунтування інвестиційної стратегії страхової компанії. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка*. 2011. №5(4). С.69 – 78

38. Полчанов А.Ю. Поняття, складові та задачі фінансової стратегії страхової компанії. *Problems of design and development of human communities self-organization forms: materials digest of the 4th International Scientific Conference*. – Odessa: InPress, 2011. 276 p.

39. Беялов Т.Е. Єрмошенко А.М. Методи та принципи стратегічного управління в страхових компаніях URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/APE/2010_9/APE-2010-09/191-200.pdf.

40. Мілошевич Н.В. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. №16. С. 758–763.

41. Василенко А. Інвестиційна діяльність страхових компаній: стратегія та пріоритети. *Страхова справа*. 2014. № 3. С. 38–46.

42. Денисенко М. П., Токачева А. В. Інвестиційна діяльність страхової компанії: проблеми та напрями активізації. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6640> (дата звернення: 20.06.2021).

43. Британська Н.Н., Воробйова В.О. Значення та сучасний стан нормативів розміщення та інвестування коштів страхових резервів URL : <http://intkonf.org/britanska-nn-vorobyova-vo-znachennya-ta-suchasniy-stan-normativiv-rozmischennya-ta-investuvannya-koshtiv-strahovih-rezerviv/>. (дата звернення: 20.06.2021).

44. Положення про обов’язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика: розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 07.06.2018 № 850. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18#Text> / (дата звернення: 20.06.2021).

45. Шишпанова Н. О. Напрями активізації інвестиційної діяльності страхових компаній України. *АГРОСВІТ*. 2019. № 21. С. 59–65.
46. Грідасов В.М. Інвестиційна діяльність страхових організацій в сучасних умовах. URL : [http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/ddma/Herald_1\(30\)_2013/article/13gvmomt.pdf](http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/ddma/Herald_1(30)_2013/article/13gvmomt.pdf). (дата звернення: 20.06.2021).
47. Костецький В. Місце та роль страхових компаній в інституційній структурі фінансового ринку. *Галицький економічний вісник*. 2012. №3(36). С.86–94
48. Пікус Р., Нестерова Д. Досвід інвестиційної діяльності зарубіжних страхових компаній. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2014. № 156. С. 6–11.
49. Никулина Н.Н., Березина С.В.Анализ управління инвестиционным потенциалом страховых организаций: опыт, перспективы развития. *Страховое дело*. 2006. №4. С. 43–52.
50. Субачов І.Т. Особливості інвестиційної діяльності страхових організацій. *Вісник Дніпропетровського державного фінансово-економічного інституту*. 2003. № 3. С. 92–95.
51. Ротова Т. А., Василенко А. В. Страхування як чинник розвитку інвестиційного процесу. *Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного інституту. Економічні науки*. 2003. С. 178–179.
52. Поліщук О.А. Ткачук В.О. Проблеми та перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні URL : www.confcontact.com/20111222/5_polischuk.php. (дата звернення: 20.06.2021).
53. Сташкевич Ю.А. Теоретико-прикладні аспекти управління інвестиційною діяльністю страхових компаній в Україні на сучасному етапі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка*. 2017. №94 – 95. С. 91 –93.

54. Гавриляк Т. Інвестиційна політика страхових компаній України: проблеми та шляхи подолання. URL : <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2632>. (дата звернення 01.10.2021).

55. Мирощенко Н.Ю. Інвестиційна діяльність страховиків в Україні. URL : http://www.confcontact.com/2008febr/5_mirosh.htm. (дата звернення: 20.06.2021).

56. Островський В.А. Інвестиційна діяльність страховиків в Україні: стратегія та пріоритети URL: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1074>. (дата звернення: 20.06.2021).

57. Нестерова Д.С. Формування інвестиційної стратегії страхової компанії. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2013. Вип. 28 т.1. С. 419 – 423.

58. Милятинська Л.В., Путь М.О. Інвестиційна діяльність страховиків URL : http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Economics/3_83388.doc.htm. (дата звернення: 20.06.2021).

59. Баранова В.Г., Рабий О.С. Ієрархічний підхід щодо формування стратегії управління страховими резервами. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2004. Вип.16. С. 26–30.

60. Баранов А.Л. Управління страховим портфелем: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук за спец: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» К., 2009. 20 с.

61. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність URL : <http://readbookz.com/pbooks/book-26/ua/chapter-1207/>.(дата звернення: 20.06.2021).

62. Крейдич М.І. Інвестиційна діяльність страхових компаній. Фондовий ринок. 2007. №48. С.178–179.

63. Офіційний сайт АТ СК «INGO». URL : <https://ingo.ua/ru>. (дата звернення: 05.06.2021).

64. Примітки до звітності 2018 р. АТ СК «INGO». URL : https://ingo.ua/content/about-company/fin-reports/2018/prymitky_do_zvitnosti_2018.pdf (дата звернення: 05.06.2021).

65. Звіт про управління 2019 р. АТ СК «INGO». URL : https://ingo.ua/content/about-company/fin-reports/2019/12_2019/zvit-pro-upravlinnya.pdf (дата звернення: 05.06.2021).

66. Звіт про управління 2020 р. АТ СК «INGO». URL : https://ingo.ua/content/about-company/fin-reports/2020/Zvit_pro_upravlinnya.pdf. (дата звернення: 05.06.2021).

67. Показники фінансової стійкості страхової компанії URL : https://stud.com.ua/72867/strahova_sprava/pokazniki_finansovoyi_stiykosti_strahovoyi_kompaniyi. (дата звернення: 20.06.2021).

68. Показатели платежеспособности страховой компании. URL : https://all-sci.net/strahovanie_762/pokazateli-platejesposobnosti-strahovoy.html / (дата звернення: 20.06.2021).

69. Правила № 3104 «Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя»: розпорядження Держфінпослуг України від 17.12.2004 р. № 3104. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05. (дата звернення: 20.06.2021).

70. Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя : розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 8 жовтня 2009 року № 741. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1099-09. (дата звернення: 20.06.2021).

71. Про затвердження Порядку і правил формування, розміщення та обліку страхових резервів з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду: Розпорядження Держфінпослуг України від 13.11.2003, N 123. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1107-03>. (дата звернення: 20.06.2021).

72. Анализ показателей достаточности страховых резервов. URL : <https://risk-insurance.ru/accounting-audit/analysis-of-insurance-company/analysis-of-indicators-sufficiency-of-insurance-reserves.html>. (дата звернення: 20.06.2021).

73. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові

резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя»: розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 8 жовтня 2009 р. № 1099/17115/. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. (дата звернення: 20.06.2021).

74. Markowitz H.M. Portfolio Selection. Efficient Diversification of Investments . New York: John Wiley & Sons, Inc. 1959. 356 p.

75. Фориншурер. URL: <https://forinsurer.com/news/21/06/10/39851>. (дата звернення 05.06.2021).

76. Уманців Ю. Інтеграційні процеси на страховому ринку в умовах глобалізації світової економіки. *Фінанси України*. 2007. № 5. С.143 –147.

77. Супрун А.А. Загрозливі тенденції розвитку страхового ринку України. *Економіка та держава*. 2003. №8. С.28 –31.

78. Нестерова Д. Фінансові ресурси страхових організацій та напрямки їх розміщення. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2013. № 12(153). С. 71–75.

79. Штрауб Э. Актуарная математика имущественного страхования. М. 1994. 148с.

80. Бондаренко Є. К. Визначення та обмеження інвестиційної діяльності страхових компаній. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/51933/9/Bondarenko_Investytsiina_diialnist.pdf;jsessionid=6819A4262A0D375D2CD5A6A9FEF99001. (дата звернення 01.10.2021).

ДОДАТОК А

Назва активу	Для страховика, що здійснює страхування життя	Для страховика, що здійснює страхування, інше, ніж страхування життя
Грошові кошти на поточних рахунках та банківські вклади на вимогу (за винятком коштів у розмірі резерву належних виплат страхових сум та коштів резерву заявлених, але не виплачених збитків)	$\leq 20\%$ страхових резервів	$\leq 30\%$ страхових резервів
Банківські вклади (депозити), в тому числі в іноземній вільно конвертованій валюті, валютні вкладення згідно з валютою страхування	$\leq 70\%$ страхових резервів (при цьому в кожному банку $\leq 20\%$ страхових резервів)	
Нерухоме майно	$\leq 20\%$ страхових резервів (при цьому в один об'єкт $\leq 10\%$ страхових резервів)	
Акції, облігації іноземних емітентів та цінні папери іноземних держав	$\leq 20\%$ страхових резервів	$\leq 10\%$ страхових резервів
Облігації місцевих позик	$\leq 10\%$ страхових резервів	
Іпотечні облігації, емітентом яких є Державна іпотечна установа, фінансова установа, понад 50 відсотків корпоративних прав якої належать державі та/або державним банкам	$\leq 20\%$ страхових резервів	
Облігації міжнародних фінансових організацій	$\leq 50\%$ страхових резервів	$\leq 40\%$ страхових резервів
Державні облігації України	$\leq 95\%$ страхових резервів	$\leq 80\%$ страхових резервів
Права вимоги до перестраховиків	$\leq 40\%$ страхових резервів (при цьому права вимоги до кожного перестраховика-резидента $\leq 5\%$ страхових резервів; права вимоги до перестраховиків-нерезидентів разом $\leq 35\%$ страхових резервів)	$\leq 50\%$ страхових резервів (при цьому права вимоги до кожного перестраховика-резидента $\leq 5\%$ страхових резервів)
Довгострокове фінансування (кредитування) житлового будівництва	$\leq 10\%$ страхових резервів зі страхування життя	
Кредити страхувальникам – фізичним особам	разом $\leq 20\%$ страхових резервів зі страхування життя	
Інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України, крім інвестування в розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітентом яких є Державна іпотечна установа	разом $\leq 10\%$ страхових резервів (при цьому в окремий об'єкт інвестування $\leq 10\%$ страхових резервів)	
Банківські метали, в тому числі поточні та вкладні (депозитні) рахунки в банківських металах	разом $\leq 15\%$ страхових резервів	
Кошти, сплачені страховиками до централізованих страхових резервних фондів Моторного (транспортного) страхового бюро України		не більше, ніж розміри коштів, що використовуються винятково для здійснення страхових виплат за поточними зобов'язаннями страховика за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів
Активи, розміщені у банках та боргових цінних паперах, кредитний рейтинг яких за національною рейтинговою шкалою нижчий, ніж «А-», але в межах інвестиційного рейтингу	разом $\leq 20\%$ страхових резервів (при цьому в одній юридичній особі – $\leq 10\%$ страхових резервів)	

Рисунок А.1– Вимоги до диверсифікації активів страхової організації

ДОДАТОК Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ	
		2 018	12
Підприємств <u>Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова</u> о <u>компанія " ІНГО Україна"</u>	за ЄДРПОУ	16285602	
Територія <u>Україна, м. Київ</u>	за КОАТУУ	8039100000	
Організаційно-правова форма <u>акціонерне товариство</u>	за КОПФГ	96220	
Вид економічної <u>інши віди страхування</u>	за КВЕД	65.12	
Середня кількість <u>427</u>			
Адреса, <u>м.Київ , вул. Бульварно-кудрявська, 33</u>			
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			
		Y	

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 20 18 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	4	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	24 580	42 419
первісна вартість	1001	33 648	55 678
накопичена амортизація	1002	9 068	13 259
Незавершені капітальні інвестиції	1005	15 445	16 449
Основні засоби	1010	216 295	222 423
первісна вартість	1011	260 091	273 073
знос	1012	43 796	50 650
Інвестиційна нерухомість	1015	9 953	9 798
первісна вартість	1016	10 042	10 042
знос	1017	89	244
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	146 545	152 962
інші фінансові інвестиції	1035	43 259	97 144
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	2 101	2 105
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізичні витрати	1060	66 946	77 895
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065	99 258	140 344
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	624 382	761 539
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	9 165	9 159
Виробничі запаси	1101	1 333	1 278
Незавернене виробництво	1102		
Готова продукція	1103		
Товари	1104	7 832	7 881
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	210 205	208 651
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2 398	1 910

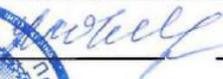
Продовження ДОДАТКУ Б

з бюджетом	1135	26	77
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	1140	9 983	6 813
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	135 755	70 066
Поточні фінансові інвестиції	1160	152 385	130 888
Гроші та їх еквіваленти	1165	394 414	349 412
Готівка	1166	123	209
Рахунки в банках	1167	103 165	90 181
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	274 341	304 579
у т.ч. в резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1182	164 002	202 404
резерв незароблених премій	1183	110 339	102 175
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	1 188 672	1 081 555
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	1 813 054	1 843 094

Пасив	Код рядка	На кінець звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	4	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	305 543	305 543
Внески до незареєст. капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	77 007	75 917
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	6 157	7 534
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	207 224	207 588
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435	45 066	43 272
Усього за розділом I	1495	640 997	639 854
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	16 904	16 665
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525		
Страхові резерви	1530	787 804	934 499
у т.ч. в резервах довгострокових зобов'язань	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	310 935	399 256
резерв незароблених премій	1533	476 869	535 243
інших страхових резервах	1534	0	0
Усього за розділом II	1595	804 708	951 164
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	1 528	86
розрахунками з бюджетом	1620	12 721	11 486
у тому числі з податку на прибуток	1621	11 821	10 276
розрахунками зі страхування	1625	544	1 192
розрахунками з оплати праці	1630	2 537	4 277
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	0

Продовження ДОДАТКУ Б

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	26 148
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	318 815	194 572
Поточні забезпечення	1660	7 961	5 543
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	23 243	8 772
Усього за розділом III	1695	367 349	252 076
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1 813 054	1 843 094

Голова Правління Гордієнко І.М.

Головний бухгалтер Чекурда І.В.

Продовження ДОДАТКУ Б

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "ІНГО Україна" (найменування)	за ЄДРПОУ	КОДИ		
			Дата (рік, місяць, число)	2018	12
			16285602		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за _____ рік _____ 20 18 р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	882 285	706 928
Чисті зароблені страхові премії	2010	882 285	706 928
Премії підписані, валова сума	2011	1 213 987	1 064 474
Премії, передані у перестраховання	2012	265 164	302 692
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	58 374	79 837
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-8 164	24 983
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	153 691	133 110
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	472 449	373 050
Валовий:			
прибуток	2090	256 145	200 768
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-49 919	-30 635
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	65 014	32 449
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	66 408	50 818
Витрати на збут	2150	174 403	143 690
Інші операційні витрати	2180	28 420	9 044
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2 009	
збиток	2195		970
Дохід від участі в капіталі	2200	5 119	2 764
Інші фінансові доходи	2220	67 939	72 487
Інші доходи	2240	2 293	9 938
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	6 734	10 033
Втрати від участі в капіталі	2255	76	4 550
Інші витрати	2270	4 574	6 293
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			

Продовження ДОДАТКУ Б

прибуток	2290	65 976	63 343
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-41 209	-35 817
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	24 767	27 526
прибуток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-1 090	616
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445	1 329	1 322
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	239	1 938
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		-3 114
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	239	-1 176
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	25 006	26 350

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	5 385	4 298
Витрати на оплату праці	2505	92 662	82 377
Відрахування на соціальні заходи	2510	18 781	14 729
Амортизація	2515	13 044	8 520
Інші операційні витрати	2520	293 050	247 568
Разом	2550	422 922	357 492

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Голова Правління

Гордієнко І.М.

Головний бухгалтер

Чекурда І.В.

ДОДАТОК В

Підприємство	Дата (рік, місяць, число) Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "ІНГО Україна" за ЄДРПОУ	КОДИ 28 лютого 2020 р. 16285602
Територія	м. Київ за КОАТУУ	8039100000
Організаційно-правова форма господарювання	страхування за КОПФГ	96220
Вид економічної діяльності	Інші види страхування, крім страхування життя за КВЕД	65.12
Середня кількість працівників	—	Контрольна сума 96DE0B051AADBA5202DB83ADA726E63C762B1017
Адреса, телефон	01054 КИЇВ, вул. Бульварно-Кудрявська, буд.33 044 4902744 , 044 4902748	

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

БАЛАНС
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	42418,70	42988,30
первісна вартість	1001	55678	62330,30
накопичена амортизація	1002	13259,30	19342
Незавершені капітальні інвестиції	1005	16449,40	32184,30
Основні засоби	1010	222423	219326,10
первісна вартість	1011	273072,80	277681,40
знос	1012	50649,80	58355,30
Інвестиційна нерухомість	1015	9798,70	9644,20
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	10042,40	10042,40
Знос інвестиційної нерухомості	1017	243,70	398,20
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	152962,10	164605,90
інші фінансові інвестиції	1035	97143,70	188003,80
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	2105,10	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізичні витрати	1060	77895,10	90260,10
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	140344	190198
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	761539,80	937210,70
II. Оборотні активи			

Продовження ДОДАТКУ В

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
Запаси	1100	9159,30	8152,40
Виробничі запаси	1101	1277,80	949
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	7881,50	7203,40
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	208651,20	220550,70
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1910,40	7992,80
з бюджетом	1135	76,50	134,80
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	6813,40	9053,90
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	70065,60	92060,60
Поточні фінансові інвестиції	1160	130888	106642,10
Гроші та їх еквіваленти	1165	349412	385375,70
Готівка	1166	208,80	219,10
Рахунки в банках	1167	90181,10	156979
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	304578,60	286038,60
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	202403,90	209418,60
резервах незароблених премій	1183	102174,70	76620
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	1081555	1116001,60
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1843094,80	2053212,30
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	305543	305543
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	75917,10	74808,10
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	7534,10	11452
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	207588,20	202206,40
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	43272,40	53002,10
Усього за розділом I	1495	639854,80	647011,60
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	16664,80	13674,60
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0

Продовження ДОДАТКУ В

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	934499,10	1060150,60
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	399255,90	446238,40
резерв незароблених премій	1533	535243,20	613912,20
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	951163,90	1073825,20
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	85,80	0
розрахунками з бюджетом	1620	11485,90	16775,90
у тому числі з податку на прибуток	1621	10275,60	15367,50
розрахунками зі страхування	1625	1192,20	996,10
розрахунками з оплати праці	1630	4276,70	4616,50
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	26148,40	60002,50
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	194571,70	220637,20
Поточні забезпечення	1660	5543,40	19469,90
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	8772	9877,40
Усього за розділом III	1695	252076,10	332375,50
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1843094,80	2053212,30

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

Продовження ДОДАТКУ В

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "ІНГО Україна"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
		за СДРПОУ	28 лютого 2020 р.
			16285602

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1090088,10	882284,50
Чисті зароблені страхові премії	2010	1090088,10	882284,50
Премії підписані, валова сума	2011	1527517,70	1213986,70
Премії, передані у перестраховування	2012	333205,90	265164,20
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	78669	58374,10
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-25554,70	-8163,90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	191712,10	153691,30
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	565796,20	472449,20
Валовий:			
прибуток	2090	332579,80	256144
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-39967,80	-49919,20
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	46826,40	65014,10
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	92477,70	66407,50
Витрати на збут	2150	212001,10	174403,30
Інші операційні витрати	2180	2799,80	28419,90
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	32159,80	2008,20
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	11643,80	5119,30
Інші фінансові доходи	2220	88434,90	67839,40
Інші доходи	2240	4381,60	2293,40
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	39711,50	6634,10
Втрати від участі в капіталі	2255	0	76,10
Інші витрати	2270	6379,20	4574,10
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	90529,40	65976
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	50199,70	41208,50

Продовження ДОДАТКУ В

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	40329,70	24767,50
збиток	2355	0	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-1352,40	-1329,10
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-1352,40	-1329,10
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-243,40	-239,20
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-1109	-1089,90
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	39220,70	23677,60
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	5961,10	5384,30
Витрати на оплату праці	2505	112942,60	92662,20
Відрахування на соціальні заходи	2510	23101,40	18780,90
Амортизація	2515	16793,30	13044,30
Інші операційні витрати	2520	350191,60	293050,30
Разом	2550	508990	422922
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Керівник

Головний бухгалтер

Гордієнко Ірина Михайлівна

Чекурда Ірина Володимирівна

(підпис)

(підпис)

ДОДАТОК Д

Підприємство	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ІНГО"	Дата (рік, місяць, число)	2021	01	01
Територія	М.КИЇВ	за СДРПОУ	16285602		
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	8039100000		
Вид економічної діяльності	інші види страхування, крім страхування життя	за КОПФГ	230		
Середня кількість працівників	¹ 473	за КВЕД	65.12		
Адреса, телефон	вулиця БУЛЬВАРНО-КУДРЯВСЬКА, буд. 33, м. КИЇВ, М.КИЇВ обл., 01054		4902744		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2020** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	42 988	43 353
первісна вартість	1001	62 330	69 528
накопичена амортизація	1002	19 342	26 175
Незавершені капітальні інвестиції	1005	32 184	41 843
Основні засоби	1010	219 326	220 250
первісна вартість	1011	277 681	288 198
знос	1012	58 355	67 948
Інвестиційна нерухомість	1015	9 644	9 489
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	10 042	10 042
Знос інвестиційної нерухомості	1017	398	553
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	164 606	157 667
інші фінансові інвестиції	1035	188 004	74 188
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	90 260	105 868
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	190 198	201 910
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	937 210	854 568
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	8 152	6 969
Виробничі запаси	1101	949	835
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	7 203	6 134
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	220 551	244 332
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	7 993	51
з бюджетом	1135	135	1
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	9 054	9 264
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	92 061	55 999
Поточні фінансові інвестиції	1160	106 642	622 039
Гроші та їх еквіваленти	1165	385 376	157 732
Готівка	1166	219	173
Рахунки в банках	1167	156 979	156 903
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	286 038	206 204
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	209 418	129 030
резервах незароблених премій	1183	76 620	77 174

Продовження ДОДАТКУ Д

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	1 116 002	1 302 591
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	2 053 212	2 157 159

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	305 543	305 543
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	74 808	73 679
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	64 454	88 976
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	202 206	243 066
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	647 011	711 264
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	13 675	13 819
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	1 060 150	1 126 737
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	446 238	388 995
резерв незароблених премій	1533	613 912	737 742
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 073 825	1 140 556
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	189
розрахунками з бюджетом	1620	16 776	14 400
у тому числі з податку на прибуток	1621	15 367	11 812
розрахунками зі страхування	1625	996	1 138
розрахунками з оплати праці	1630	4 617	5 498
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	60 003	24 061
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	220 637	232 856
Поточні забезпечення	1660	19 470	19 888
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	9 877	7 309
Усього за розділом III	1695	332 376	305 339
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	2 053 212	2 157 159

Керівник

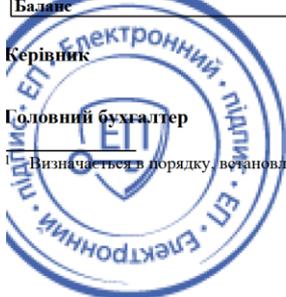
Головний бухгалтер

Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ЕП Гордієнко Ігор
МиколайовичЕП Чекурда Ірина
Володимирівна

Гордієнко Ігор Миколайович

Чекурда Ірина Володимирівна

Продовження ДОДАТКУ Д

Підприємство	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ІНГО" за ЄДРПОУ	КОДИ		
		2021	01	01
(найменування)		16285602		

Дата (рік, місяць, число)

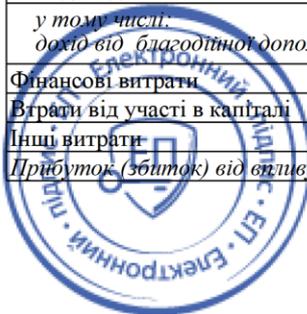
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2020 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	1 213 311	1 090 088
премії підписані, валова сума	2011	1 645 452	1 527 518
премії, передані у перестраховання	2012	308 865	333 206
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	123 830	78 669
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	554	(25 555)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(191 200)	(191 712)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	650 790	565 796
Валовий:			
прибуток	2090	371 321	332 580
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(23 146)	(39 968)
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	47 159	46 826
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(89 073)	(92 478)
Витрати на збут	2150	(235 131)	(212 001)
Інші операційні витрати	2180	(12 723)	(2 800)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	58 407	32 159
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	5 426	11 644
Інші фінансові доходи	2220	124 020	88 435
Інші доходи	2240	2 080	4 382
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(10 787)	(39 712)
Витрати від участі в капіталі	2255	(12 365)	(-)
Інші витрати	2270	(2 896)	(6 379)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження ДОДАТКУ Д

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	163 885	90 529
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(71 894)	(50 200)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	91 991	40 329
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(1 377)	(1 352)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(1 377)	(1 352)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(248)	(243)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(1 129)	(1 109)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	90 862	39 220

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	5 006	5 961
Витрати на оплату праці	2505	112 002	112 943
Відрахування на соціальні заходи	2510	23 720	23 101
Амортизація	2515	18 577	16 793
Інші операційні витрати	2520	371 718	350 192
Разом	2550	531 023	508 990

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Гордієнко Ігор
МиколайовичЕП Чекурда Ірина
Володимирівна

Гордієнко Ігор Миколайович

Чекурда Ірина Володимирівна